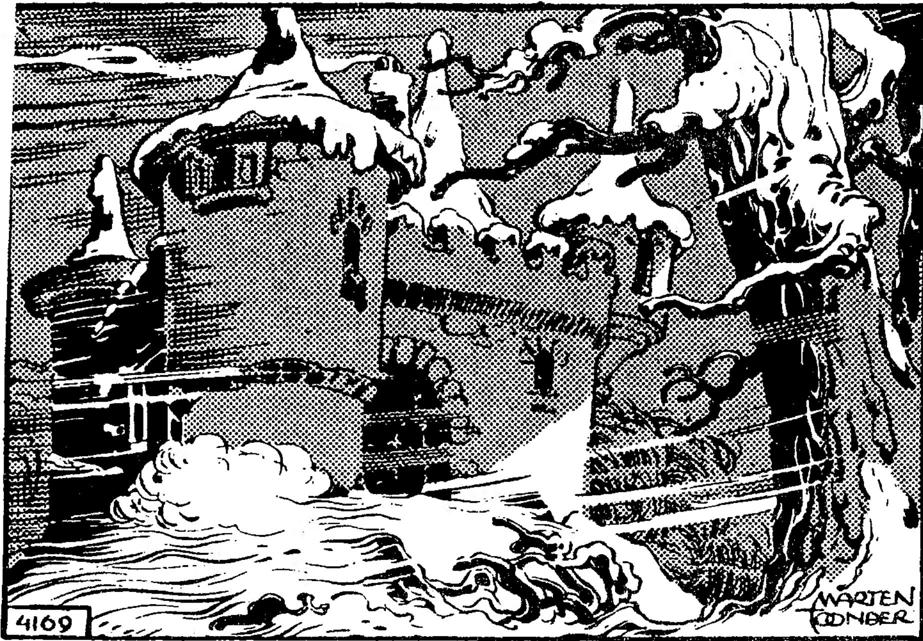
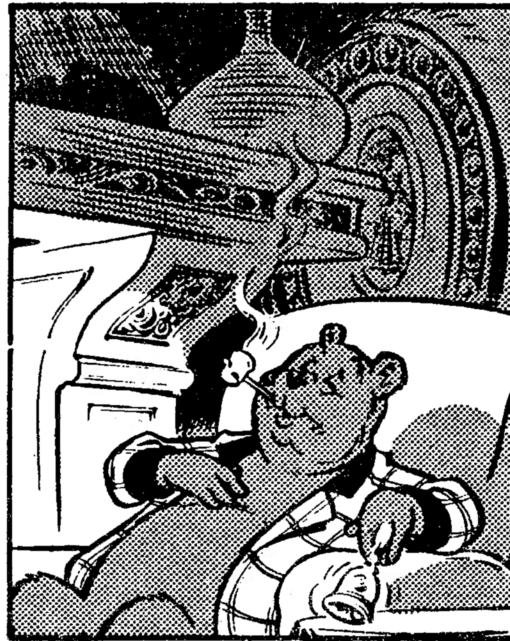
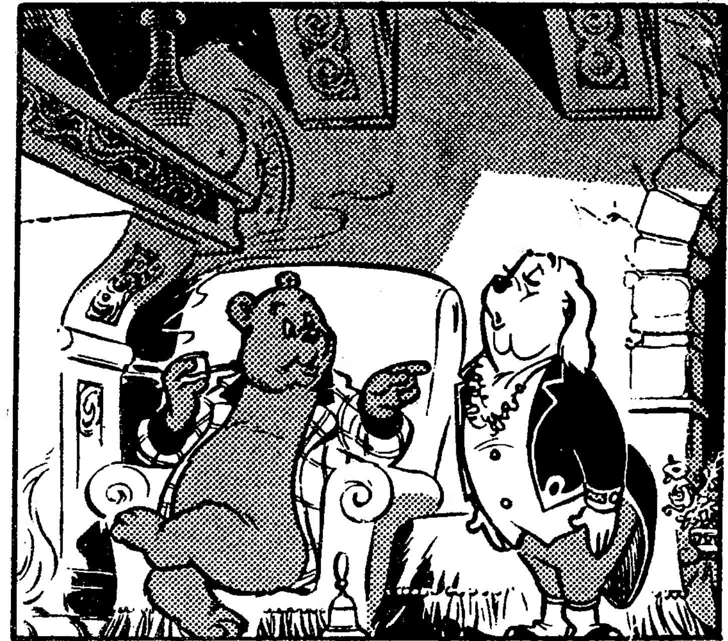
TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

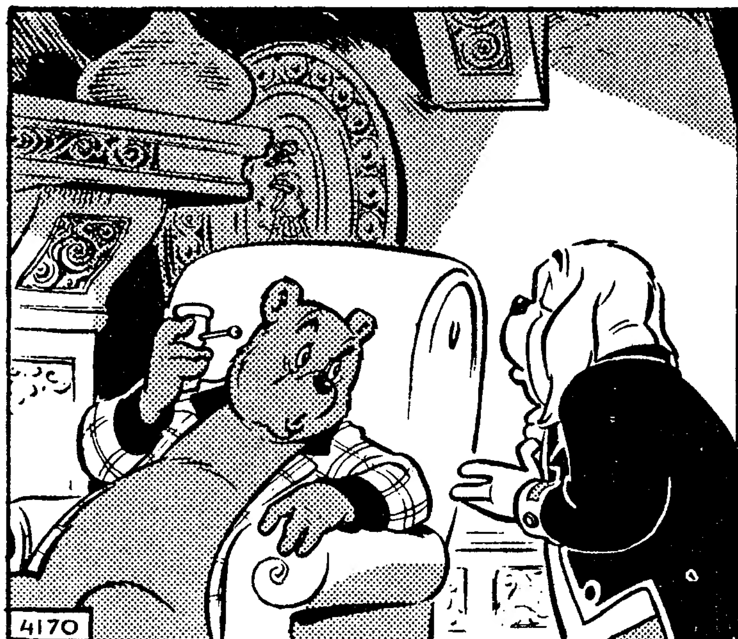

4169. De winter viel vroeg in dat jaar. Een gure noordooster bulderde over het land en joeg donkere wolken voor zich uit die al gauw alles onder een laag sneeuw bedekten.
Op slot Bommelstein klapperden de luiken en de wind huilde klagend om de torens, maar binnen was het warm en gezellig.
„In dit jaargetijde krijgt men mooie gedachten", zei heer Ollie tot zichzelf. Hij zat tevreden aan de haard en luisterde glimlachend naar het rumoer van de elementen buiten.
„Wanneer de dagen donker worden, krijgt men vanzelf de behoefte om eens een zonnetje te verspreiden", zo prevelde hij. „Wanneer men tenminste begrijpt wat ik bedoel. De eenvoudige lieden hebben het nu o zo moeilijk, heb ik wel eens gelezen."
Zo denkende greep hij de bel en ontbood zijn bediende.
„Joost", sprak hij, „dit is de tijd om eens aan anderen te denken."
„Zeer wel, heer Olivier", zei de knecht oplevend. „Wat had u gedacht, als ik zo vrij mag zijn?"
„Veel", hernam heer Bommel. „Meer dan ik zo één twee drie uit kan leggen. Maar één van mijn plannen was om binnenkort een dinertje te geven met bal na. Wat denk je daar van?"
„Zeer wel, heer Olivier", gaf de bediende wat inzakkend toe. „Is er nog iets anders van uw dienst?"
„Ja, ja, niet zo haastig", vervolgde heer Ollie met een gulle lach. „Ik dacht dat het net iets voor jou zou zijn om Bommelstein voor die tijd eens een goede beurt te geven. Je kunt dan meteen de plinten schilderen en de plafonds witten voordat je gepaste versieringen aanbrengt. Dan draag jij ook een steentje bij, wat jij?"
„Zoals u zegt, heer Olivier", zei Joost met matte stem. „Ik wil gaarne eens aan anderen denken."

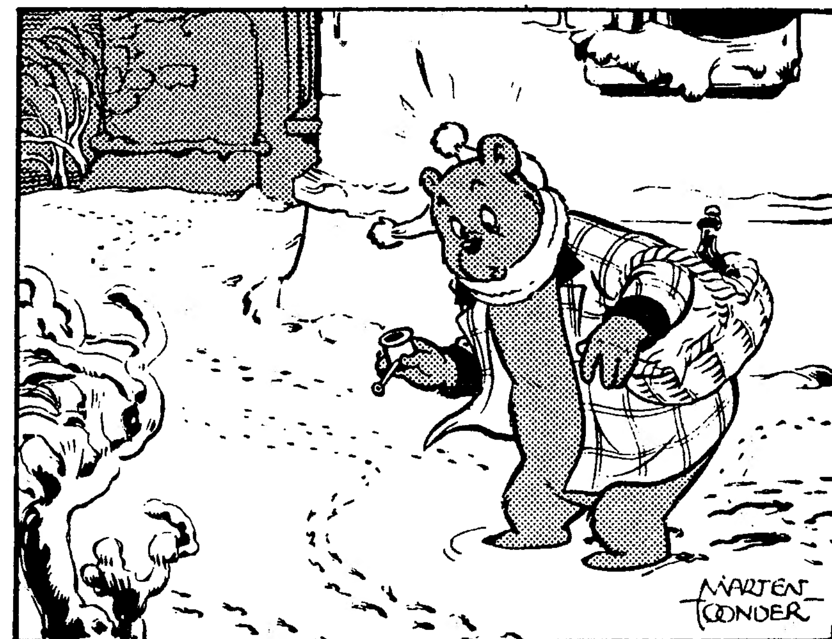
930811

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4170. „In dit jaargetijde wil ik graag aan anderen denken, als u mij toestaat", zei Joost. „Maar witten en schilderen zijn zwaar werk voor een ongeschoolde. Het aanbrengen van gepaste versieringen zou nog wel gaan, hoewel het heel wat tijd vergt. En als ik zo vrij mag zijn het een bij het ander te voegen, dan vrees ik, dat het bereiden van een diner in die omstandigheden boven mijn macht gaat."

„Het is mooi", sprak heer Ollie bitter. „Je hebt dus niets voor mij over. Ik ben héél erg teleurgesteld... Schaam je je niet?"

„Zoals u wilt, heer Olivier", gaf de knecht lusteloos toe.

„Goed", hernam heer Bommel. „Maak dan een mandje gereed met voedsel en versterkende middelen. Die ga ik in de stad onder de behoeftigen uitdelen — en ook ga ik iets aan een liefdadig doel schenken. Neem daar een voorbeeld aan, Joost."

De bediende gehoorzaamde — en zo kon men even later heer Ollie naar buiten zien treden met een das om en een hengselmand aan de arm, om naar de garage te gaan.

Op de drempel hield hij even halt om een blik op het besneeuwde landschap te werpen.

„Het is koud", prevelde hij huiverend. „Maar wanneer men een zonnetje wil verspreiden moet men de warme haard achterlaten en blijmoedig door het barre jaargetijde trekken. Men mag niet te veel aan zichzelf denken, als iemand begrijpt wat ik bedoel."

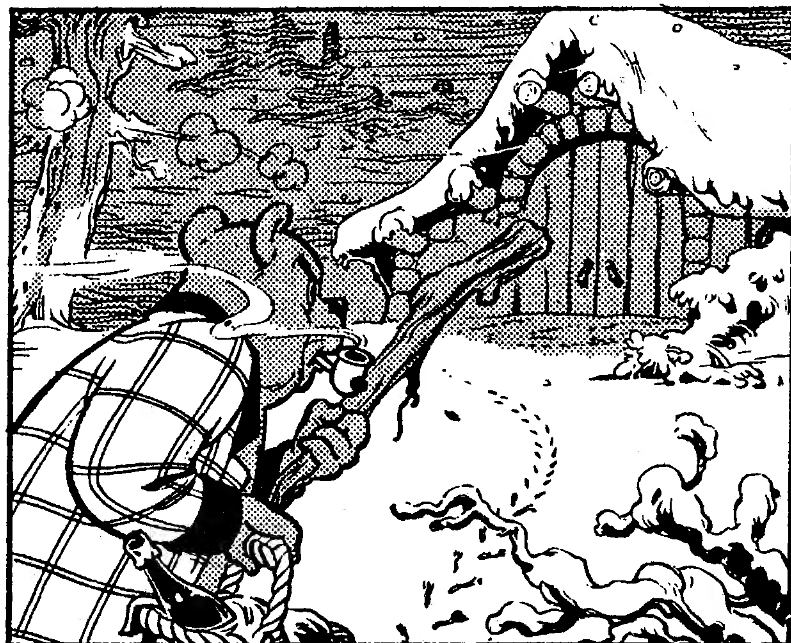
Met deze woorden stapte hij de sneeuw in, maar hij was nog niet ver gekomen toen zijn oog op een rij van voetsporen viel die om het huis heen liepen. Heer Bommel bleef staan en bukte zich om een ongeruste blik op de indrukken te werpen.

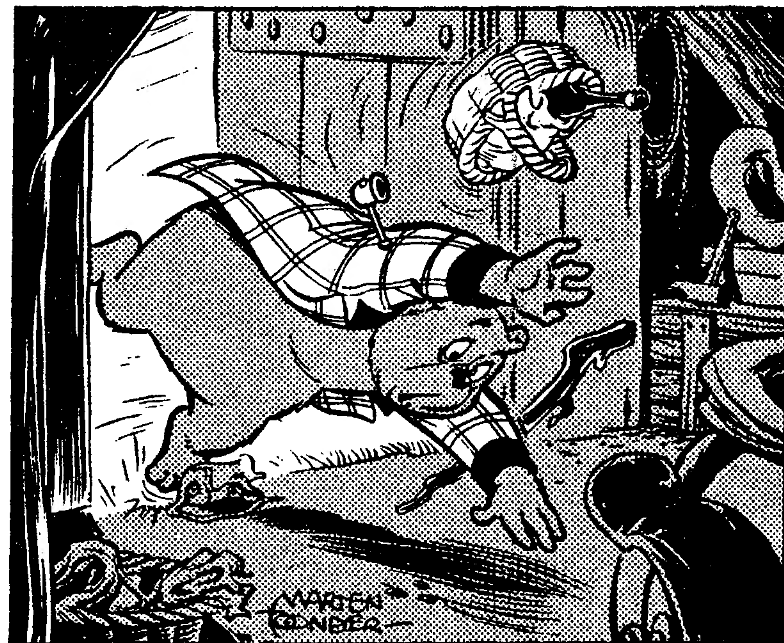
Want ze waren vreemd van vorm; het was duidelijk, dat ze niet door een bekende gemaakt waren...

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4171. „Onbekende voetsporen", prevelde heer Ollie geschrokken. „Ze lopen helemaal om Bommelstein heen, dat is een afschuwelijke gedachte. Hier is een indringer of een ongunstig element aan het werk. Wat naar is dat nu toch! Een heer moet toch al zo waken voor zijn bezittingen."

Hij richtte zich op en keek spiedend om zich heen. De wind floot door de kale bomen en de luiken klapperden, maar niets levends bewoog zich in het landschap.

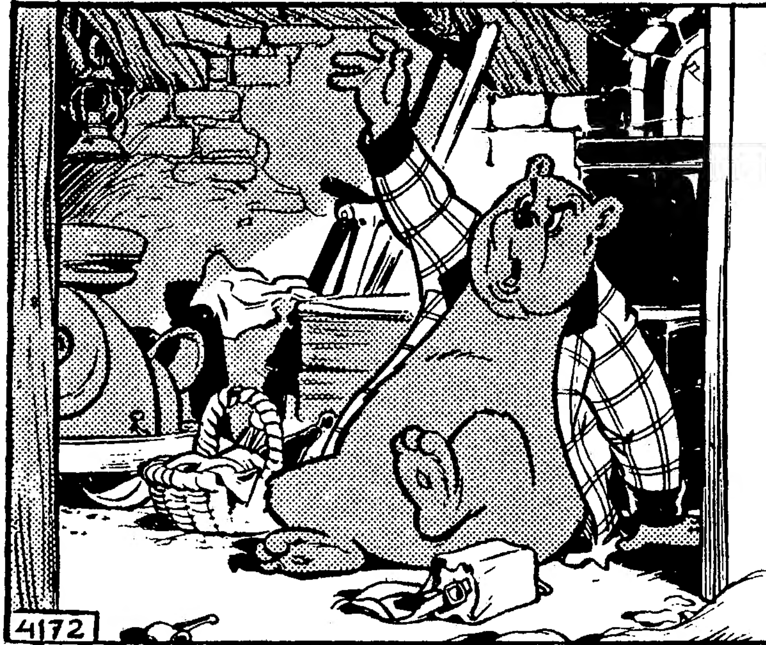
„Ik zal de politie waarschuwen", zei heer Bommel huiverend. „Dit bevalt mij niets. En kijk... de sporen lopen naar de garage! Net nu ik mijn auto wil halen... w-wat z-zal ik doen?"

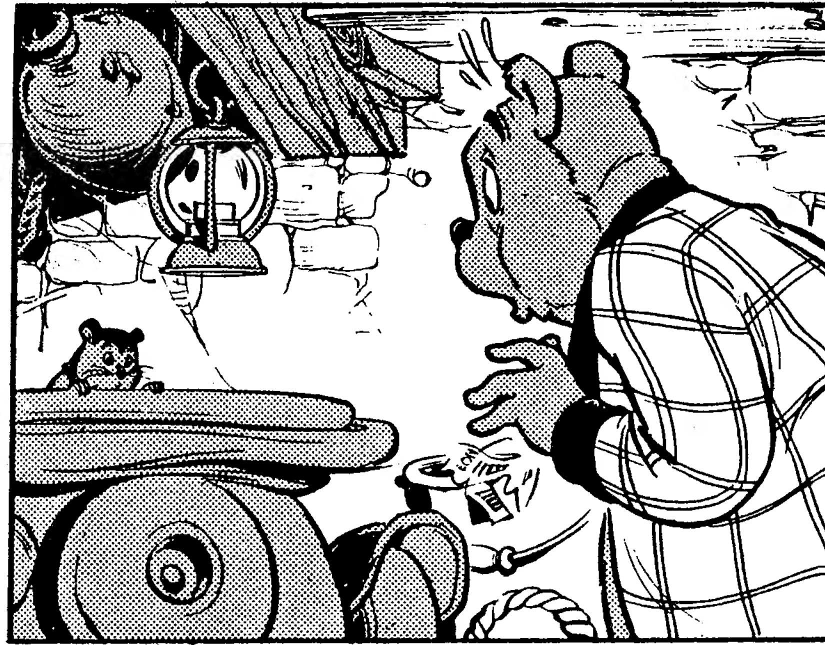
Besluiteloos stond hij enige tijd in de sneeuw; toen klemde hij de mand steviger vast, raapte een dikke tak op en begon langzaam naar de garage te lopen. Er gebeurde echter niets; ook niet toen hij de deur voorzichtig opende en in de schemerige ruimte daarachter gluurde.

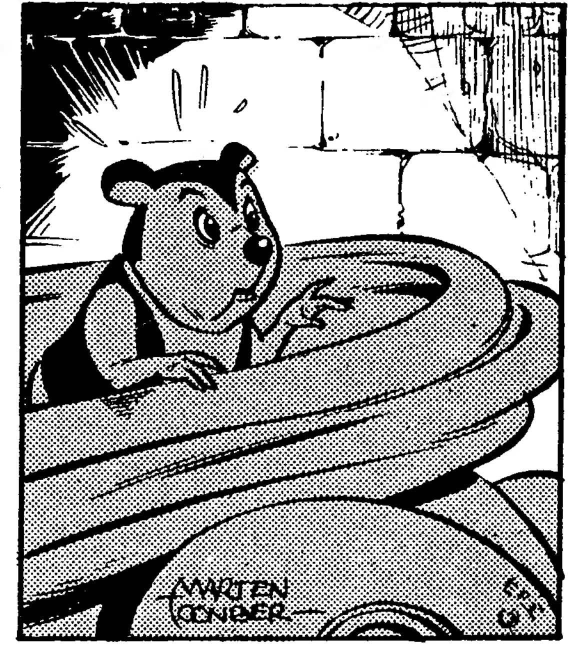
Heer Ollie vermande zich. Hij gooide de deur nu geheel open en stapte naar binnen terwijl hij met zijn knuppel zwaaide. Zodoende keek hij niet goed uit en struikelde hij over een oude knapzak die achter de dorpel lag. Het mandje met versterkende middelen en de tak vlogen door de lucht en de ongelukkige heer kwam met een dreun op de grond terecht...

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4172. Heer Bommel bleef even versuft liggen. Toen richtte hij zich langzaam op en betastte zijn ledematen. Maar hij had gelukkig niets gebroken en ook het mandje met versterkende middelen scheen nog heel te zijn.

„Het is een schande!", prevelde heer Ollie. „Allerlei rommel ligt er in mijn garage; het is duidelijk, dat hier nooit wordt opgeruimd. Nu zie je maar eens, hoe gevaarlijk dat is. Ik had mij best lelijk kunnen bezeren; alleen maar omdat Joost niet aan anderen denkt. Ik ben veel te goed. Maar dat moet uit zijn!"

Door deze gedachten verhit, was hij het gevaar van indringers helemaal vergeten en hij begon op krachtige toon om Joost te roepen.

„Stil toch!", sprak een korzelige stem uit de duisternis. „Denk toch een beetje aan anderen!"

„Nu nog mooier!", riep heer Ollie uit. „Dit is mijn garage en..."

Hij zweeg plotseling en met een schichtige blik staarde hij naar de Oude Schicht, waaruit de stem gekomen was. „W-wie is daar?", stamelde hij.

Er klonk een schril lachje en nu zag heer Bommel een gelaat over de rand van het voertuig gluren.

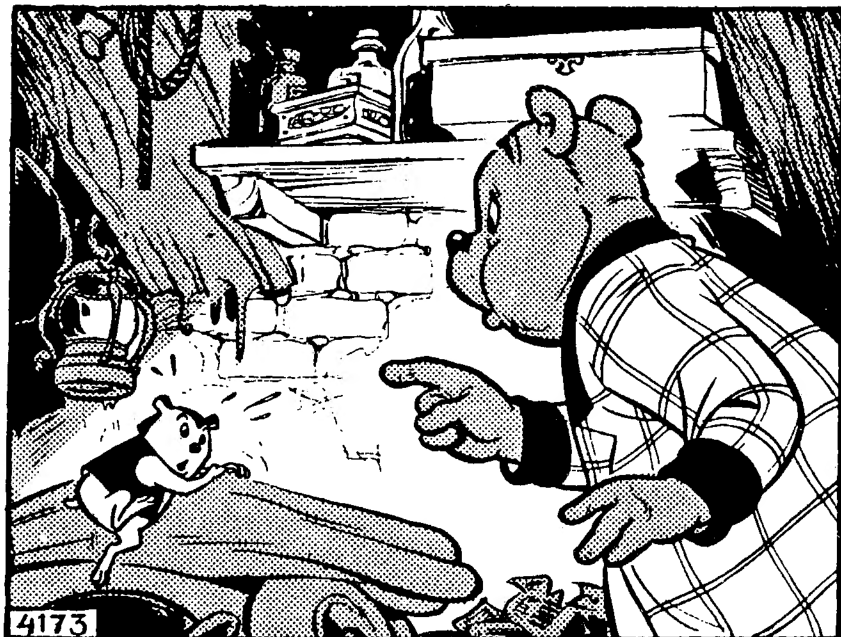
„Ikke", sprak het. „Lobbe Lem; de zoon van Lodder Lem; je weet wel."

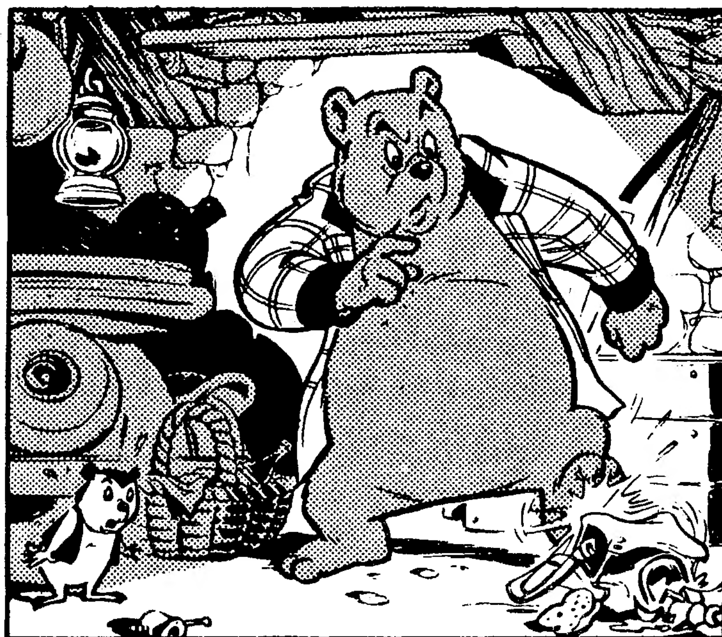
„Nee", zei heer Ollie. Hij zag, dat de indringer maar een geringe gestalte had — en dat gaf hem moed. „Ik ken Lodder Lem niet", ging hij daarom streng voort. „Wat doe je hier?"

„Slapen natuurlijk", antwoordde Lobbe. „Tenminste, dat deed ik voordat jij als een schorre misthoorn begon te loeien. Maar ja, zo is het leven. De lui hier denken alleen maar aan zichzelf — en daar kan een Lem alleen niets aan veranderen."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

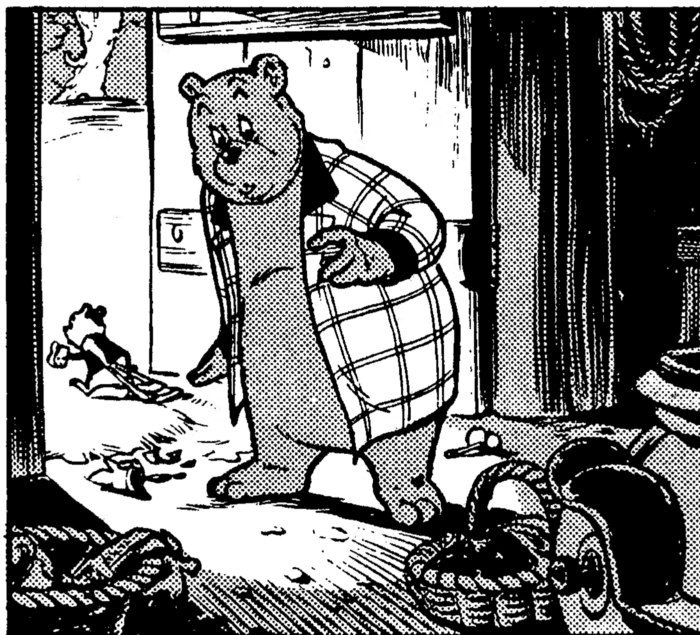
4173. De indringer sprong uit de Oude Schicht en nu zag heer Ollie dat het maar een erg klein iemand was, die er haveloos uitzag. Hij trok dus zijn jas recht en nam een fiere houding aan.
„De brutaliteit!", sprak hij. „Dit is mijn garage. Hoe krijg je het in je hoofd om hier binnen te dringen?"
„Ik had slaap", legde Lobbe Lem uit. Maar heer Bommel luisterde niet.

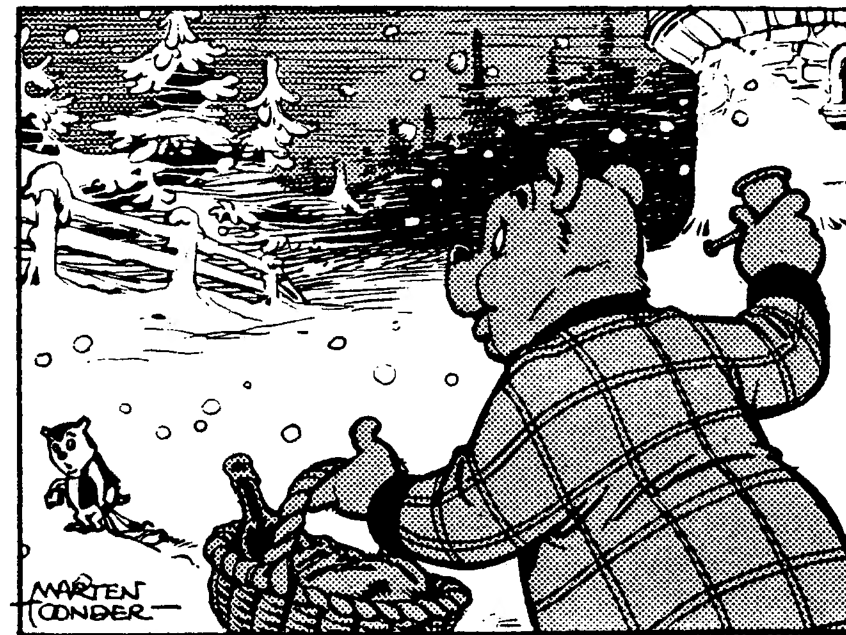
„En dat niet alleen", zo voer hij voort, „maar nog onhebbelijke praatjes ook! Als er iemand is, die altijd aan anderen denkt, ben ik het wel. Ik kom hier vol mooie gedachten en met een mandje versterkende middelen voor de behoeftigen. En wat vind ik hier? Een indringer, die een bende om zich heen verspreidt en mijn auto als slaapplaats gebruikt. Stank voor dank, als je begrijpt wat ik bedoel."
„Nee", zei de ander, „ik kan je niet volgen. Zeg het nog eens?"
„Er uit!", riep heer Ollie, tot het uiterste geprikkeld. „En neem je rommel mee!"
Met deze woorden gaf hij een schop tegen de knapzak waarover hij gestruikeld was. Het oude ding barstte open en er rolde een homp brood uit en een fles, die in scherven tegen de muur knalde.
De zwerver holde er achteraan en boog zich jammerend over de restanten.
„Rommel!", riep hij bitter uit. „Dit was alles wat ik had. Ach, het leven is hard voor een Lem alleen!"
Heer Bommels boosheid zakte en hij voelde wroeging opkomen.
„Daar staat nog een lege fles", mompelde hij. „Die mag je wel hebben."
Maar hij voelde zelf, dat het zwakjes klonk.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

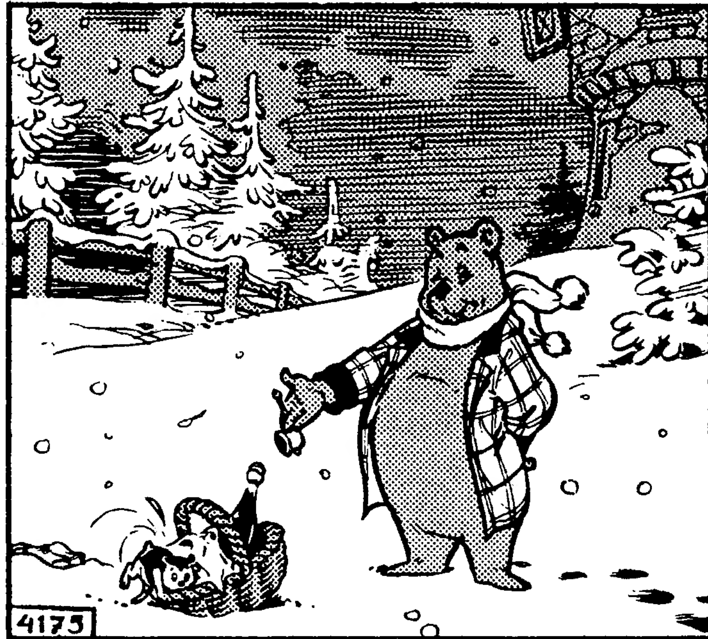

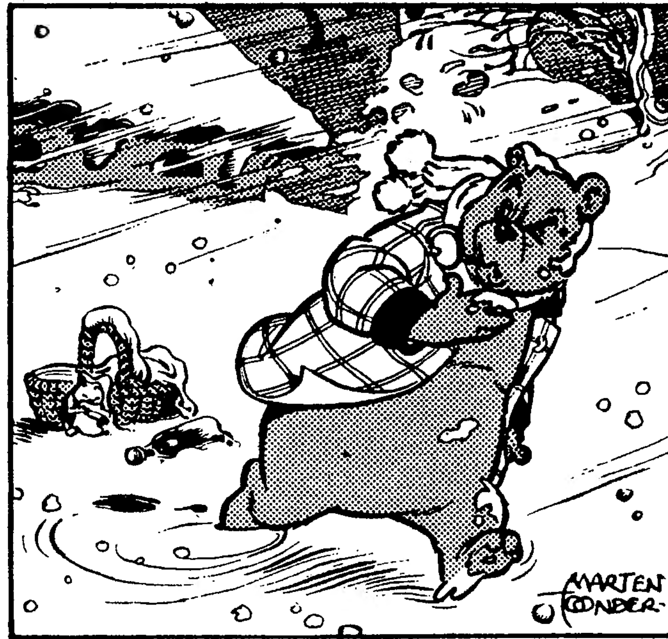

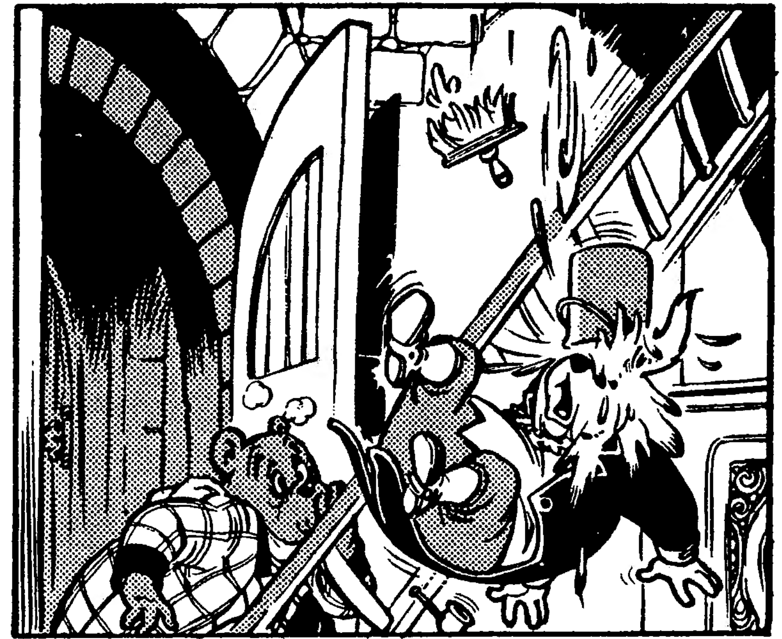
4174. De zwerver liep hoofdschuddend om de broodkorst en de glasscherven heen en mompelde klagend in zichzelf.
„Rommel'', hoorde heer Ollie hem zeggen. „Het was alles wat ik in de wereld had — en men noemt het rommel...''
„Kom'', zei heer Bommel, „zo was het niet bedoeld. Ik bedoel: het heeft hier niets te maken... dit is tenslotte mijn garage. Dat bedoelde ik, als je begrijpt wat ik bedoel.''
„Ja, ja, ik begrijp het'', prevelde de ander. „Zo is het verdeeld in deze wereld; men moet zich schikken wanneer men een Lem alleen is. De een heeft geen dak boven zijn hoofd en de ander heeft een huis voor zijn voertuig. Ach, was ik maar een auto; dan zou ik tenminste een plek hebben om te slapen...''
„Nou, maar kijk eens'', begon heer Ollie verward. Doch Lem luisterde niet. Hij pakte zijn voedselresten in de flarden van de knapzak en spoedde zich naar de deur.
„Ik ga al'', zei hij gebroken. „Ik ga al. Ik zal buiten in de sneeuw wel opeten wat er nog over is; dan is de rommel meteen opgeruimd.''
Heer Bommel keek hem na — en toen dwaalde zijn blik als vanzelf naar de mand met versterkende middelen waarmee hij was binnengekomen. Hij herinnerde zich de mooie gedachten over behoeftigen en eens een zonnetje laten schijnen en er verscheen een zachte trek op zijn gelaat. Hij greep het hengselmandje en snelde er mee naar buiten.
„Heer Lem!'', riep hij met aangename stem. „Wacht even! Ga zó niet weg! Ik heb hier iets voor u!''

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4175. Lem stond in de sneeuw die weer begon te vallen, en keek verbaasd naar de mand die heer Ollie hem toestak.

„Wat is dat?", vroeg hij.

„Voedsel", zei heer Bommel met een gulle lach. „Eenvoudig maar voedzaam en jij mag het hebben. Er zitten ook versterkende middelen bij. Ik heb ze in laten pakken om uit te te delen aan de behoeftigen in Rommeldam, want in dit jaargetijde verspreid ik graag wat licht en warmte om me heen, als je begrijpt wat ik bedoel."

„Ik begrijp het", zei de zwerver. Hij wierp een blik op het troosteloze landschap; daarop trok hij huiverend zijn lompen wat dichter om zich heen en stak de neus in de mand.

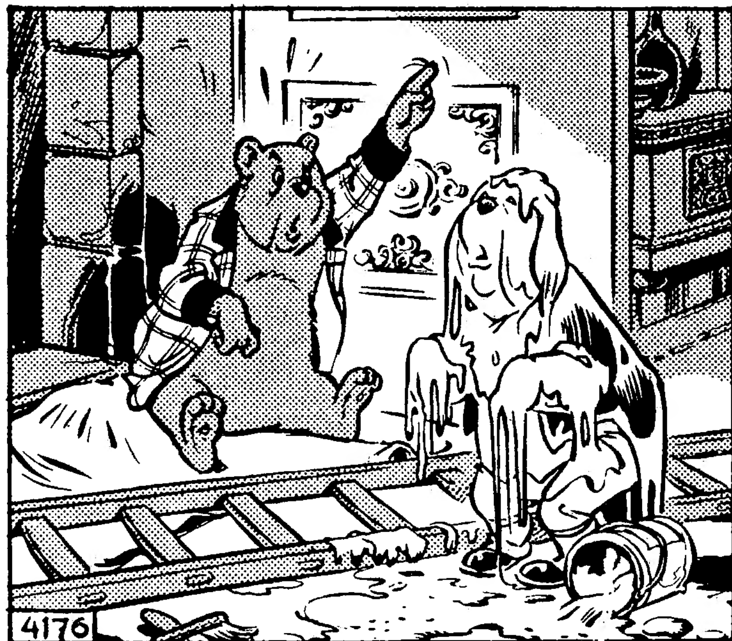
Toen heer Ollie door de sneeuwjacht naar huis liep had hij een mooi gevoel van binnen. Maar toen hij nog een keer omkeek en de nietige gestalte in de sneeuw zag zitten eten begon hij toch weer te twijfelen.

„Het is eigenlijk zielig", prevelde hij. „Wat is het koud en nat! Hij begint al helemaal wit te worden!"

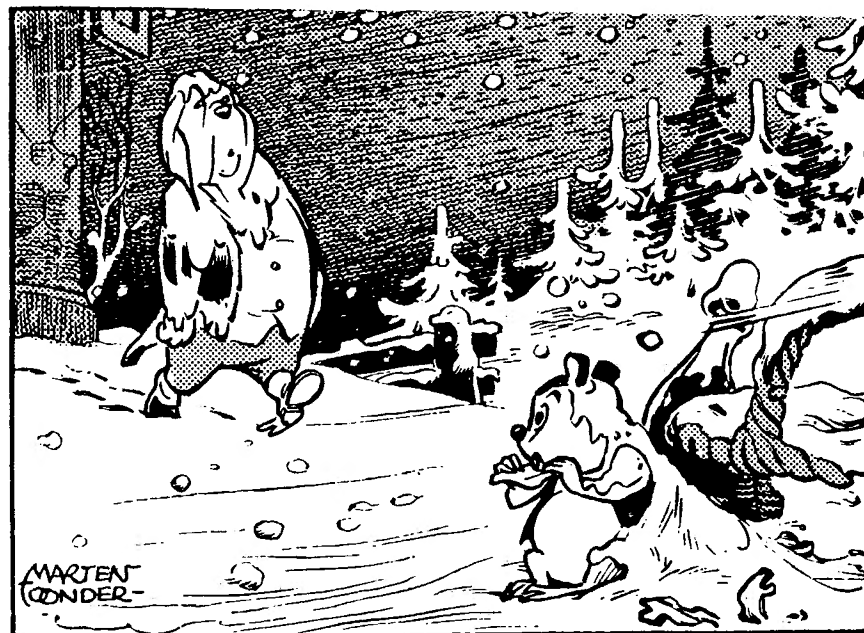
Zo sprekende opende hij de deur om snel de warme haard op te zoeken. Doch nu wilde het geval, dat de bediende Joost daar juist een ladder had beklommen om het plafond te gaan witten. De deur kwam met zo'n kracht tegen de trapleer aan dat het ding begon te wankelen. En de knecht, die daar niet op verdacht was, verloor het evenwicht, zodat hij, samen met de pot witkalk, ter aarde stortte.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4176. De bediende Joost, die doende was het plafond met witkalk te bestrijken, maakte een lelijke tuimeling toen de deur hem de ladder onder de voeten wegsloeg. Het geluid van zijn klachten klonk echter gedempt. Want de emmer was hem over het hoofd gestulpt en bedekte hem met een kalklaag.

Heer Bommel keek met weerzin naar zijn overeind krabbelende gedaante.

„Stil toch!", sprak hij. „Ik ben ook gestruikeld; maar hoor je mij jammeren? Geen woord! Neem daar een voorbeeld aan."

„Dle blitsel dluipt in mneus", stamelde de knecht met geknepen stem. „Dlat is bnenauwd, heel Oliviel! Ent plikt in mnogen."

„Hou toch op!", riep heer Ollie geprikkeld. „Je moest je schamen. Er zijn lieden, die het héél wat zwaarder hebben. Buiten zit er iemand in de sneeuw te eten. Die is ook wit; maar hij heeft meer reden tot klagen dan jij."

„Zeel wel", prevelde de ander. „Maal mn livlei is bedolven en dle blitsel plakt in mnkeel..."

„Genoeg", hernam heer Bommel. „Haal die arme zwerver binnen, Joost. We moesten wat meer aan anderen denken."

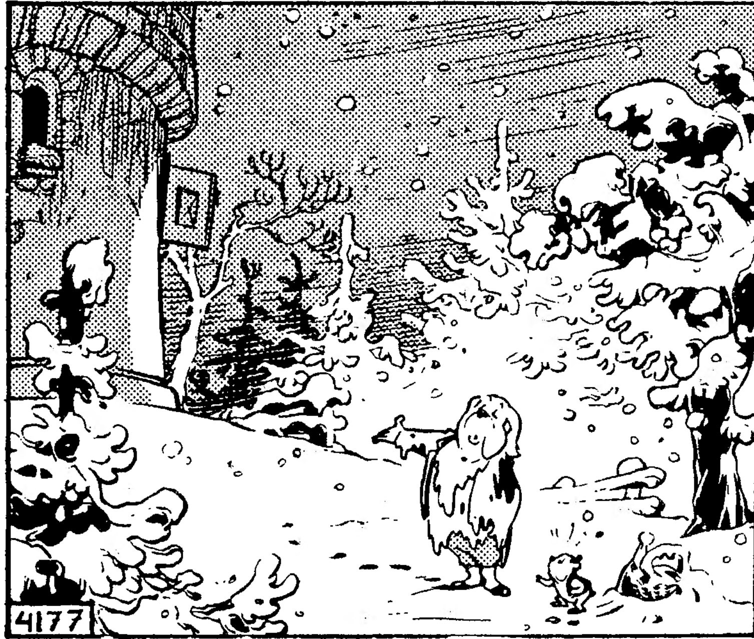
De bediende gehoorzaamde. Hij veegde de zwaarste klonters van zijn gelaat, slikte moeilijk wat kalk door een stapte toen met stijve benen naar buiten.

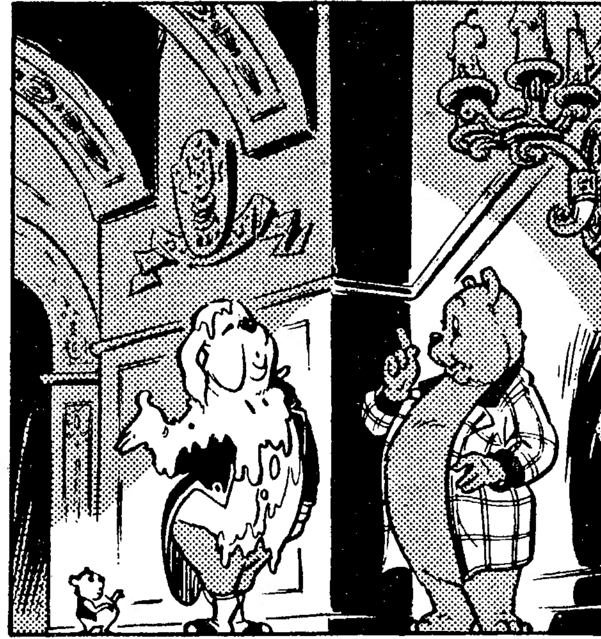
Daar zat Lobbe Lem in de sneeuw. Hij was door vele vlokken bedekt en zijn gestalte was gezwollen door de versterkende middelen uit de mand, die nu leeg was. Toen hij de witte gestalte van Joost zag naderen schudde hij dan ook medelijdend het hoofd.

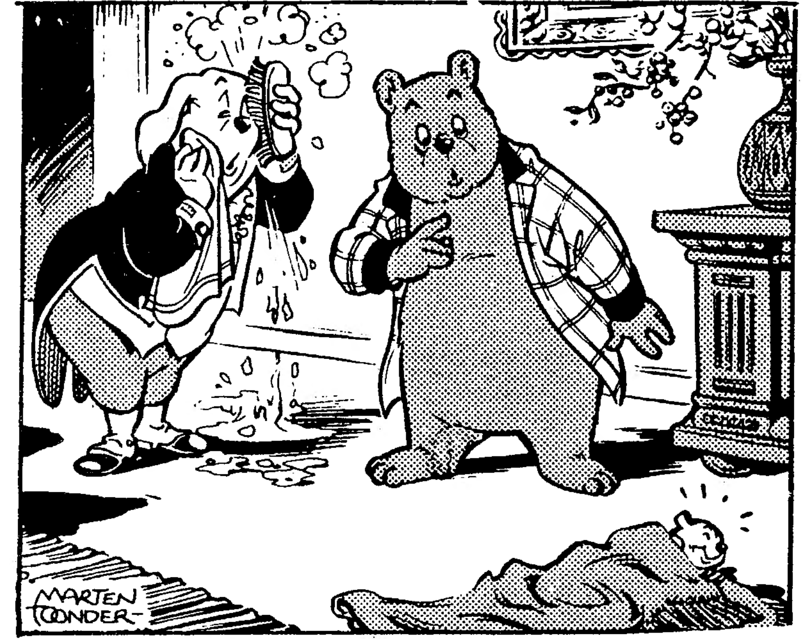
„Ik mag niet klagen", dacht hij. „Die daar is veel witter dan ik. En hij heeft vast niet zo lekker gegeten."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4177. De bediende Joost trad op de zwerver toen en boog zich wat voorover zodat zijn kalklaag op vele plaatsen barstte.

„Heel Oliviel vlaagt of je blip... blin... binnen wilt komen", sprak hij moeilijk.

„Binnen komen?", herhaalde Lem. „Waarom?"

„Daal is het walmel dan hiel", hernam de knecht. „We moeten aan andelen denken, zegt heel Oliviel."

„Nou, maar", riep de zwerver uit, „aan jou te zien sneeuwt het daar binnen erger dan hier. En je kunt niet eens praten van de kou. Je bent helemaal bevroren..."

„Tis niet de kou, tis de klalk", legde Joost uit. Hij wendde zich om en stapte met stijve tred terug naar de beschutting van Bommelstein. Lobbe Lem volgde hem wantrouwend. Maar toen hij de hal binnenkwam en merkte hoe lekker warm het daar was, ontdooide hij.

„Welkom", sprak heer Bommel minzaam. „Ik heb een mooi idee, jonge vriend. In dit jaargetijde moeten wij aan anderen denken, als je begrijpt wat ik bedoel. Als jij nu eens Joost zou helpen met lichte huishoudelijke bezigheden kan je hier eten en onderdak krijgen. Wat zeg je daarvan?"

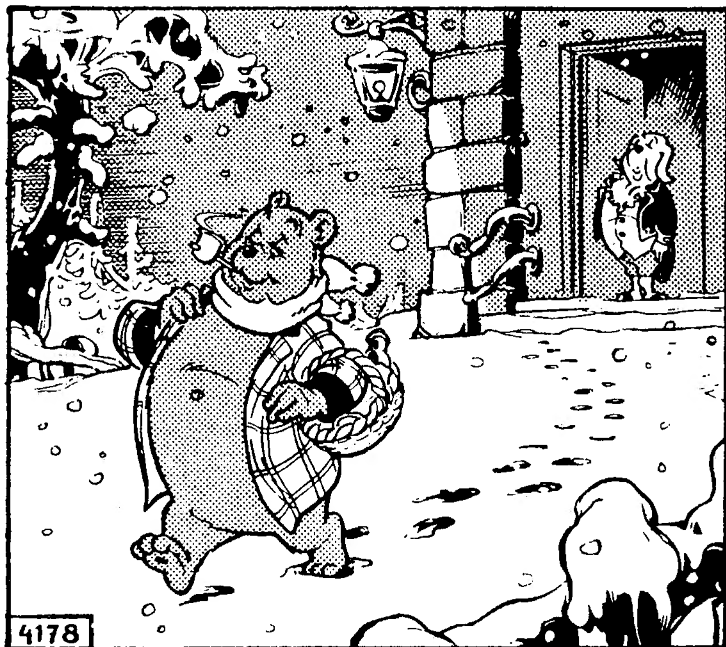
„Dat is goed", zei Lobbe. „Er is hier ruimte genoeg." Met deze woorden strekte hij zich op de grond uit en trok een vloerkleedje over zich heen.

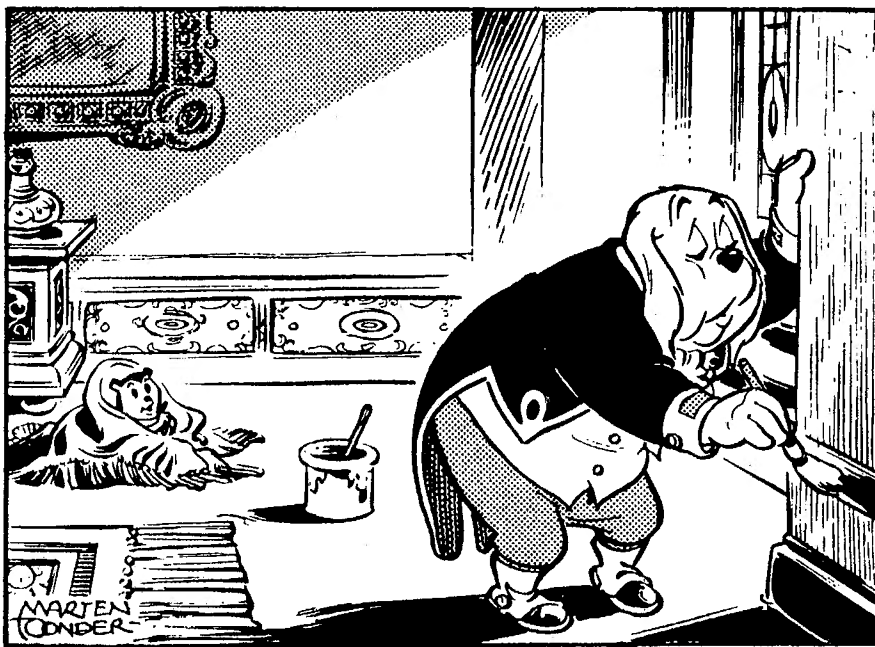
„Eerst ga ik een beetje slapen", verklaarde hij. „Ik ben stijf van de kou en suf van al dat eten. En ik weet niet wat huishoudelijke bezigheden zijn."

„Een mooie hulp, als ik zo vrij mag zijn", mompelde Joost op de achtergrond. „Ik voor mij ben stijf en suf van het witsel. Maar slapen is er niet bij zolang er huishoudelijke bezigheden zijn."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4178. Enige tijd later verliet heer Ollie opnieuw slot Bommelstein. Hij had een vers toebereid mandje met versterkende middelen aan de arm en hij voelde zich warm en tevreden. Want dat gevoel krijgt men wanneer men mooie daden doet.

,,Zorg goed voor die arme zwerver, Joost'', vermaande hij. ,,Ik ga nu naar de stad om wat licht en warmte onder de behoeftigen te verspreiden. En ik reken er op, dat je het hem intussen aan niets laat ontbreken.''

,,Zeer wel, heer Olivier'', zei Joost stijfjes. Hij sloot de buitendeur achter zijn meester en wendde zich met een zucht tot de verfpotjes die achter hem stonden.

,,Van witten heb ik nu even genoeg, als men mij toestaat'', prevelde hij. ,,Ik zal nu eerst het schilderwerk ter hand nemen. Dat eh... element ligt voorlopig toch zijn roes uit te slapen, wanneer ik mij zo mag uitdrukken.''

Dit was echter niet waar. De zwerver sloeg de ogen op toen de bediende met de kwast aan de gang ging en nam een zittende houding aan.

,,Is deze hele kamer van jou?'', vroeg hij.

Deze vraag verraste Joost. Hij keek om en fronste de wenkbrauwen.

,,Dit is geen kamer'', sprak hij. ,,Dit is de hal van Bommelstein. En deze hal is niet van mij, maar van heer Olivier.''

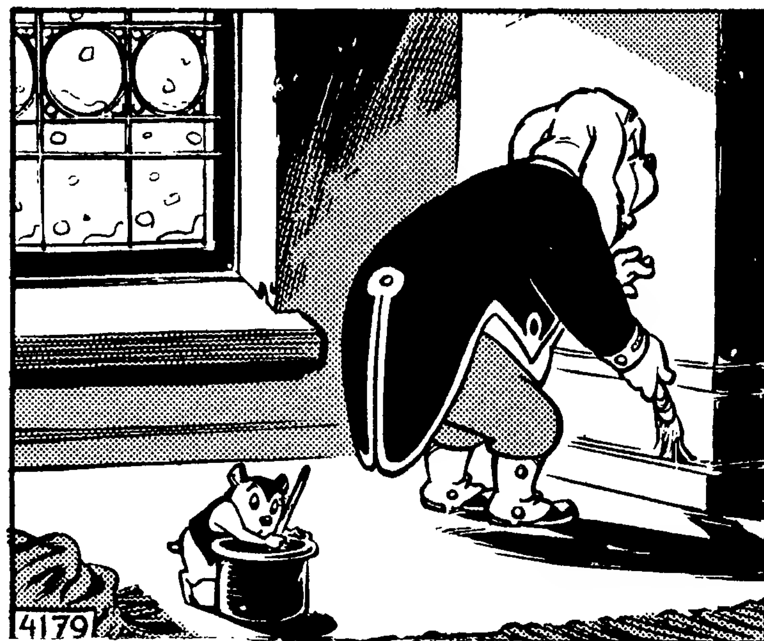
,,Waarom verf je de kamer van een ander?'', hield Lem aan.

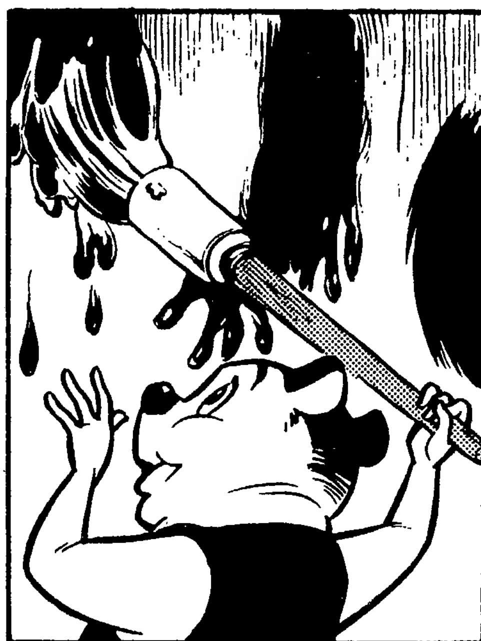
,,Dat is mijn plicht'', zei de knecht stijfjes. ,,En ik vraag me af waarom je niet een handje helpt, nu je toch wakker bent.''

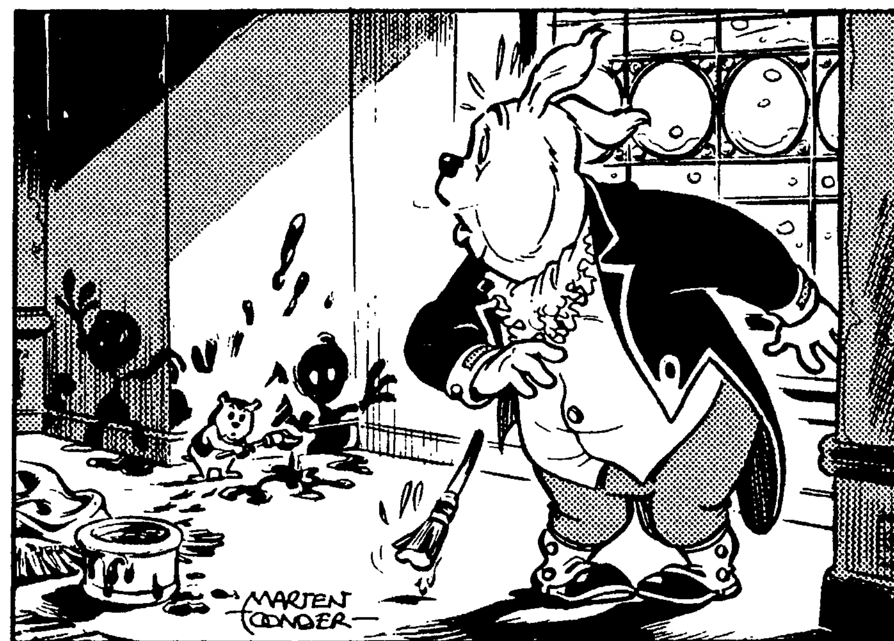
,,Nou, dat is nogal glad'', riep Lobbe uit. ,,Dit is mijn kamer toch zeker niet? Ik ben maar een Lem alleen, maar ik ben geen sukkel.''

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

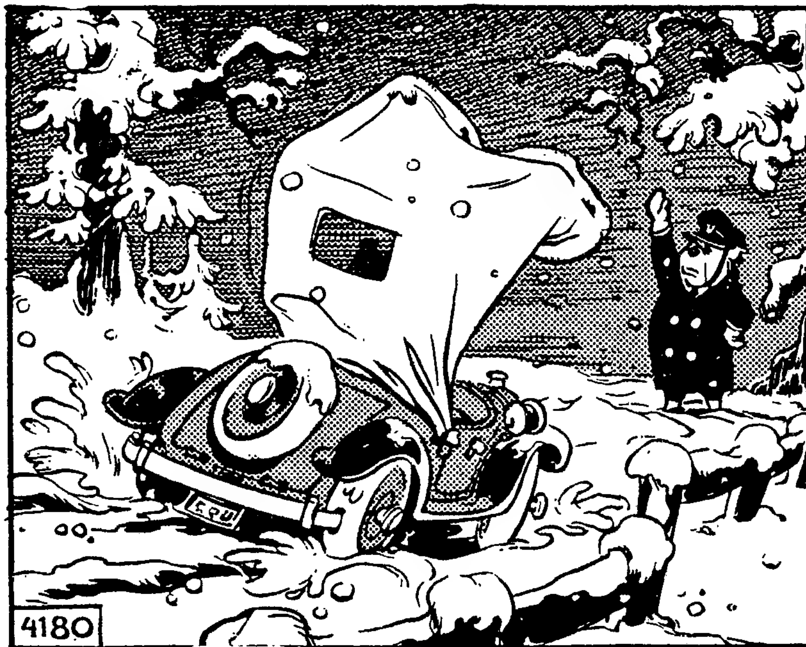

4179. Lobbe Lem kwam overeind en begon in een verfpotje te roeren.
„Dat mag ik zien", zei Joost. „Je kunt die plint nemen, met je welnemen, dan ga ik verder met deze."
„Maar waarom ga je verder met deze?", vroeg de zwerver, al flodderend.
„Dat is mijn plicht", prevelde de bediende korzelig. „Dat zei ik toch al?"
„Waarom is dat je plicht?", hield Lem aan.
„Omdat ik daar mijn salaris voor krijg!", riep de knecht getergd uit. „Je vragen zijn ongepast, als je me toestaat. En je houdt me van mijn werk!"
„O", zei Lobbe. Hij trok een druipende kwast uit de pot en drukte die peinzend op de muur.
„Ik ben maar een Lem alleen", verklaarde hij. „Het leven is moeilijk, wanneer men dat is. In Lemland is het beter; daar is de hele familie. En opa weet alles. Weet jij ook, waar Lemland ligt?"
„Nooit van gehoord", mompelde Joost. Hij begon medelijden met de eenzame zwerver te voelen. Maar dat gevoel verdween geheel toen hij omkeek en merkte, dat de witte muur met poppetjes beschilderd was.
„Mag dat niet?", vroeg Lobbe Lem, die zijn ontstemming merkte. „Het is jouw kamer toch niet? Nou dan, wat kan het jou schelen?"
„Heer Olivier zal dat niet goedkeuren!", merkte de bediende, zich met moeite beheersend. „Maak die muur schoon, onmiddellijk!"
„Waarom?", vroeg de vreemdeling. „Het is mijn plicht toch niet? Ik krijg er immers geen geld voor?"

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

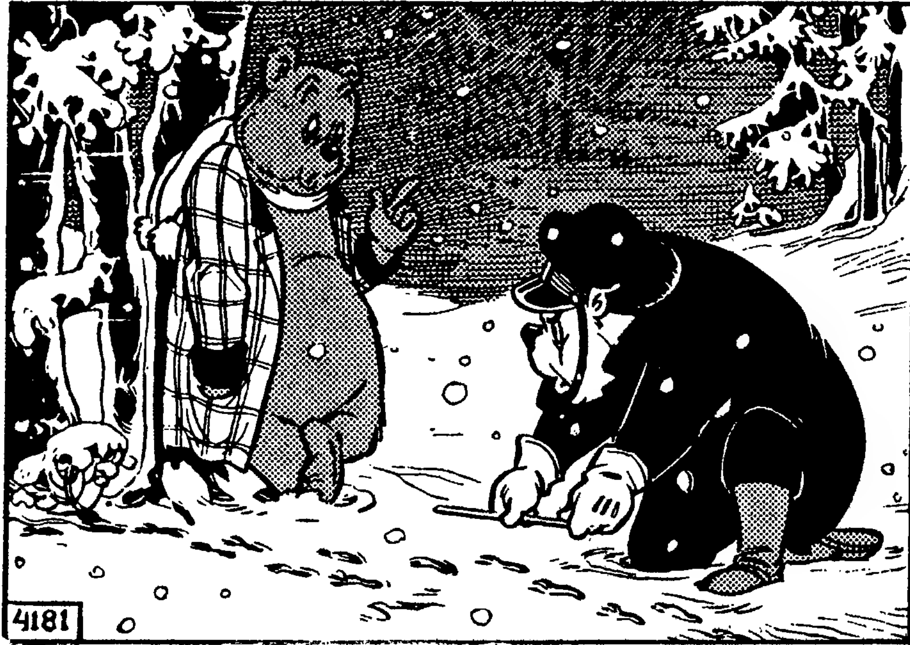

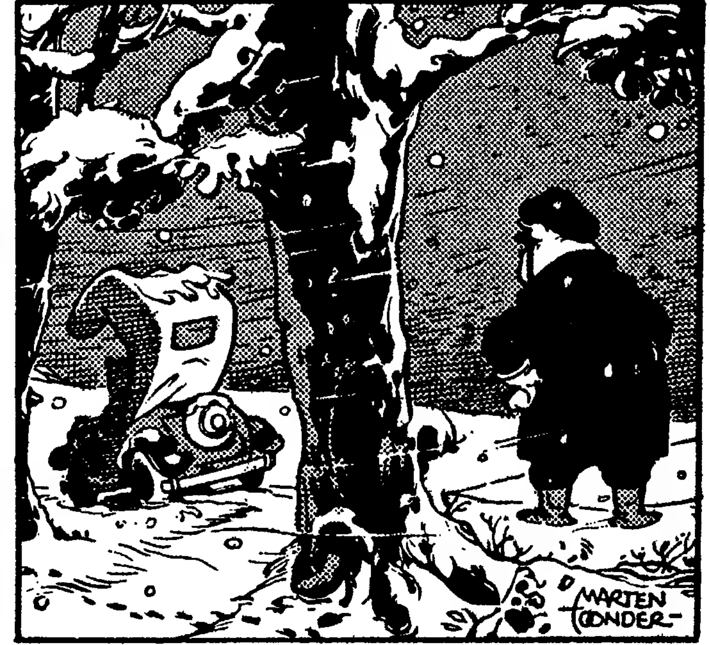
4180. Intussen reed heer Ollie opgewekt in de richting van Rommeldam.
„Het is toch mooi om een heer te zijn", zo sprak hij tot zichzelf. „Ach, was iedereen maar zo. Het leven hier op aarde zou heel wat prettiger zijn wanneer men zijn best deed om goed te zijn voor behoeftigen en zwervers. Dan zou de ontevredenheid van de eenvoudige lieden, waar men nu zoveel over leest, vanzelf verdwijnen."
Op dat moment kreeg hij een donkere figuur in het oog die midden op de weg stond en zijn hand opstak. Het was commissaris Bulle Bas.
„Een ogenblikje, Bommel", zei de politiechef. „Hier lopen sporen, die ik moet onderzoeken. Beschadig ze niet."
Heer Ollie stapte uit en boog zich nieuwsgierig over de indrukken die de ander hem wees. Tot zijn verrassing zag hij, dat ze precies leken op die van Lobbe Lem en een kleine uitroep ontsnapte hem.
„Heb je ze al meer gezien?", vroeg Bulle Bas scherp.
„Ja", zei heer Bommel, „...eh... dat is te zeggen, eh... dit zijn héél gewone sporen, lijkt me. Waarom moeten die onderzocht worden?"
„Omdat het géén gewone sporen zijn!", verklaarde de commissaris grimmig. „Verdachte elementen zijn het land binnengedrongen; vanmorgen was er een waarschuwing over de radio. Heb je die niet gehoord, Bommel?"
„N-nee", zei heer Ollie zwakjes.
„Hm", hernam de hooggeplaatste beambte. „Zo. Dan weet je het nu! We moeten de handen inéén slaan om het gevaar te weren! Als je een verdacht element ziet, moet je dat onmiddellijk melden. Alleen dan kunnen we het leven hier in Rommeldam prettig houden, begrepen?"

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4181. Heer Bommel trok zich bedremmeld wat terug en commissaris Bas ging aan het werk. Hij trok een maatlatje en een notitieboek en boog zich mompelend over de sporen. Van tijd tot tijd richtte hij zich op om enkele becijferingen uit te voeren en het ontging heer Ollie niet, dat zijn gelaat zich steeds meer verduisterde.

„W-wat is er zo gevaarlijk aan een arme zwerver?", vroeg hij tenslotte.

„Eén zwerver alleen is niet zo gevaarlijk", prevelde de politiechef. „Twee en drie is vijf en één en één is twee. Twee staat tot vijf als vier staat tot tien. Dat is dan vier tiende maal... Juist, ja. Het klopt!"

„W-wat klopt?", hernam heer Ollie, die zich steeds onrustiger begon te voelen.

„De maten kloppen", verklaarde Bulle Bas grimmig. „Dit, meneer Bommel, zijn de sporen van een Lemming. Nu, dan weet u het wel!"

„Een lemming?", riep de ander uit. „Nee, dan weet ik het nog niet. En zijn ze niet van een Lem? Een Lem-alleen?"

De commissaris wierp hem een achterdochtige blik toe.

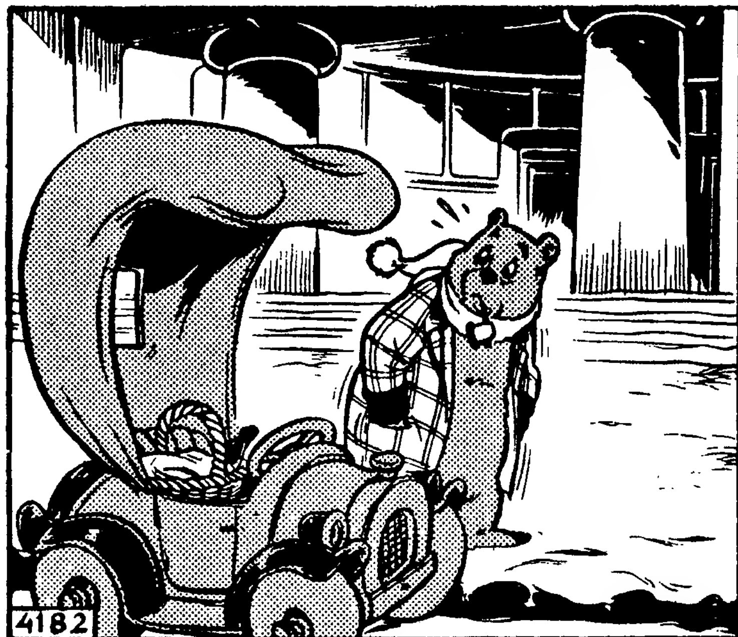
„Ik hoop niet, dat je hier méér van weet!", gromde hij. „Als je een lemming ziet, moet je me onmiddellijk waarschuwen, onthoud dat. Dit soort elementen moet worden ingerekend op staande voet; begrepen? Mooi, dan mag je nu wel doorrijden."

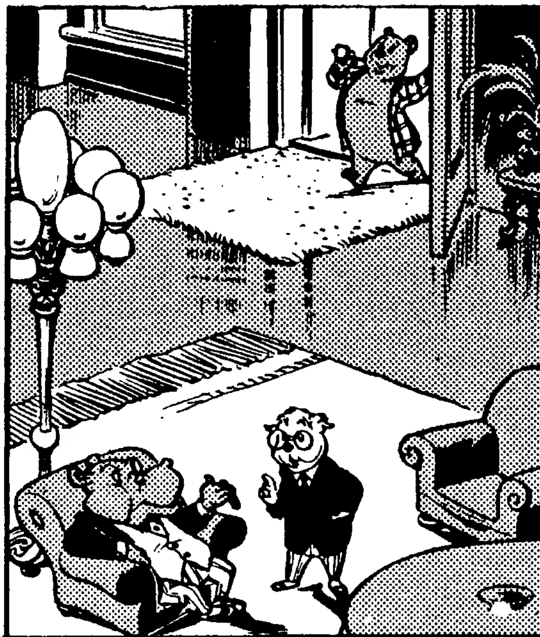
Heer Ollie besteeg zijn voertuig en reed beteuterd heen terwijl de politiebeambte hem nakeek.

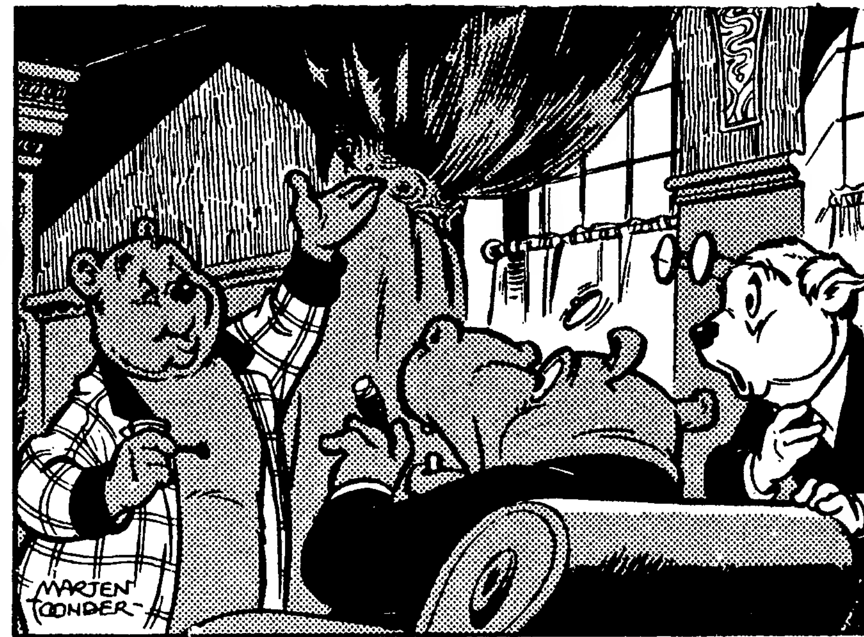
„Die Bommel heeft hier iets mee te maken", mompelde hij. „Hij deed verdacht. En het zou net iets voor hem zijn om zich met ongunstige elementen in te laten. Hm, dat ziet er niet mooi voor hem uit..."

TOM POES

Door Marten Toonder

4182. Heer Bommel vervolgde zijn tocht. De sneeuw lag hoog en de wind blies schraal onder zijn kapje, zodat hij al spoedig erg verkleumd raakte. Het denkbeeld om goede daden te gaan doen raakte dan ook op de achtergrond.

„Hoe kan men licht en warmte verspreiden, wanneer men zelf door de koude bevangen is?", zo vroeg heer Ollie zich af, terwijl hij remde voor de Kleine Club. Hij schudde het hoofd en stapte met stijve benen uit zijn voertuig.

„Dat is, zelfs voor een heer, te veel gevraagd", besloot hij. „En tenslotte heb ik al goed gedaan aan die arme zwerver die ik zo gastvrij onthaald heb. Niemand zal mij kwalijk kunnen nemen wanneer ik nu ook eens aan mezelf denk."

Met deze gedachte betrad hij het gebouw en richtte zijn schreden naar de conversatiezaal. Daar zaten de burgemeester en de ambtenaar Dorknoper bij de warme haard en voerden een ernstig gesprek.

„Het zijn vreemde elementen", sprak de eerste. „Ik weet niet waar ze vandaan komen en wat ze willen. Maar ze deugen niet, dat heb ik in de krant gelezen."

„Ja, ja", zei de beambte. „Dan zal het wel waar zijn. Trouwens, de overheid bevestigt het. Tegen deze dakloze zwervers moet streng worden opgetreden!"

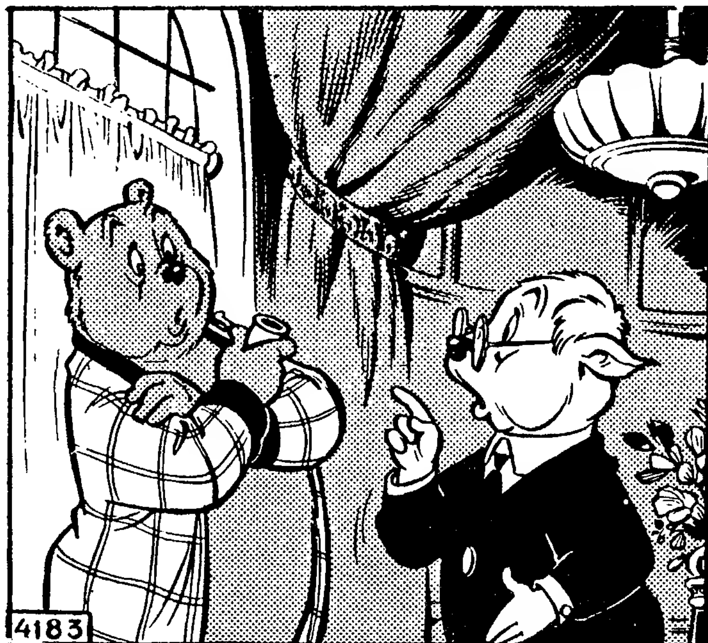
Heer Bommel hoorde deze laatste woorden bij het binnenkomen en plotseling werd er een mooi plan in hem geboren.

„Ho, wacht even", riep hij uit. „Ik weet iets beters dan streng optreden in dit jaargetijde. Wij moeten eens aan anderen denken en een zonnetje verspreiden en zo. Laten we een tehuis stichten voor dakloze zwervers; een soort Olivier B. Bommel huis!"

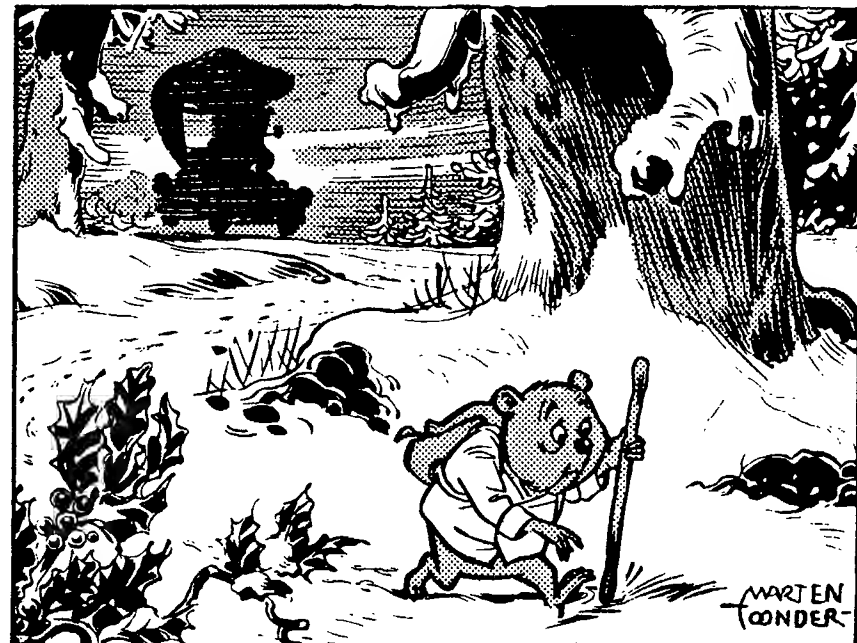
Er viel een diepe stilte, die tenslotte verbroken werd door de heer Dickerdack. „Een tehuis?", vroeg hij geschokt. „Voor lemmings? Dat nooit!"

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

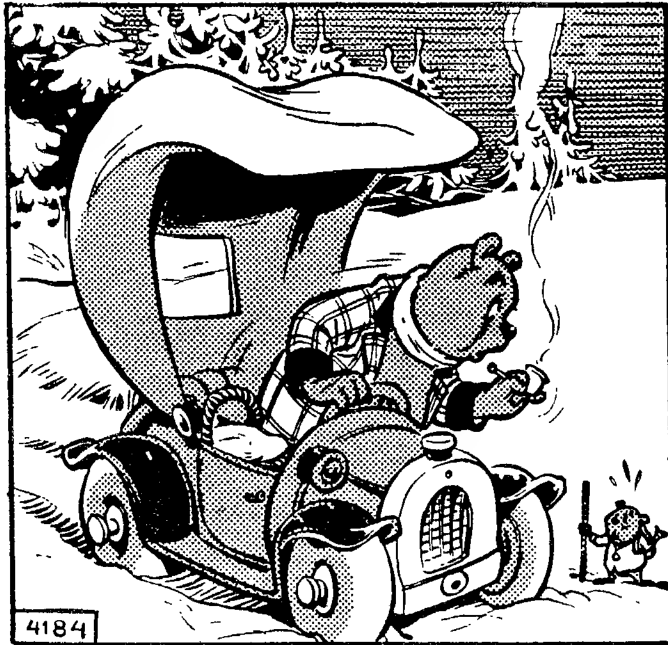

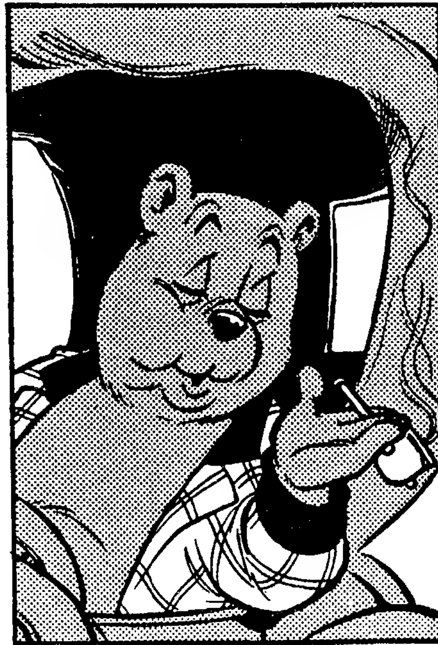
4183. „Wat is er op tegen om goed te doen?", vroeg heer Ollie. „Denk eens aan; deze arme lemmings zwerven zonder voedsel door weer en wind. Nergens hebben ze onderdak of een warme haard. Nee, het is onze plicht om iets van onze overvloed af te staan, als u begrijpt, wat ik bedoel. Laten we de stakkers een tehuis geven!"
„Dat zou verkeerd zijn", sprak nu de beambte Dorknoper. „Kijk, zo lang de zwervers dakloos zijn kunnen ze worden ingerekend. Maar als ze eenmaal ergens wonen, kan de politie ze niet grijpen. Zo is de wet!"

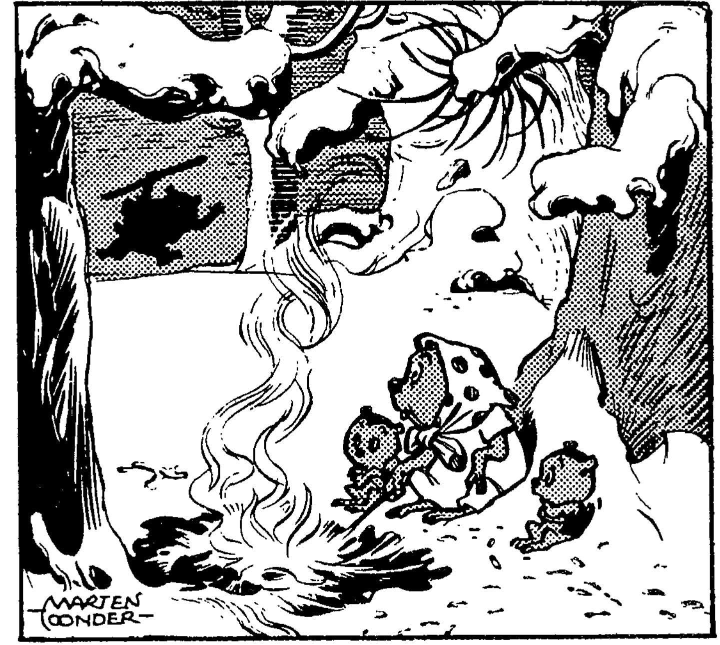
„Maar waarom moeten ze worden ingerekend?", vroeg heer Bommel verontwaardigd. „Omdat", hernam de ambtenaar, „een opgesloten lemming geen kwaad kan doen. Dáárom, meneer Bommel."
„Het zijn gevaarlijke elementen", vulde de burgemeester aan. „Dat zeggen de kranten en dat zegt de overheid!"
„Zo", riep heer Ollie verbitterd uit, „nu, dan weet ik wat me te doen staat! Ik zal die lemming wel in mijn eigen huis onderdak bieden. Ik ken mijn plicht als heer!"
Met deze woorden liep hij de deur uit en de beide anderen bleven ontdaan achter.
„Hij heeft een lemming in zijn huis!", mompelde de ambtenaar eerste klasse. „De gevolgen zijn niet te overzien, burgemeester!"
„Hij is een gevaar voor de samenleving", prevelde de heer Dickerdack. „Hij kiest de kant van de lemmings en dus is hij ook een verdacht element. Noteer dat, meneer Dorknoper!"
Intussen reed heer Bommel ontstemd huiswaarts.
„Welk gevaar kan er nu schuilen in die arme, kleine Wobbe Lem?", vroeg hij zich af. „Een hulpeloze Lemalleen. Het is harteloos; dat is het!"
Op dat moment kreeg hij een bejaarde lemming in het oog, die zich met een stok door de sneeuw voortspoedde...

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

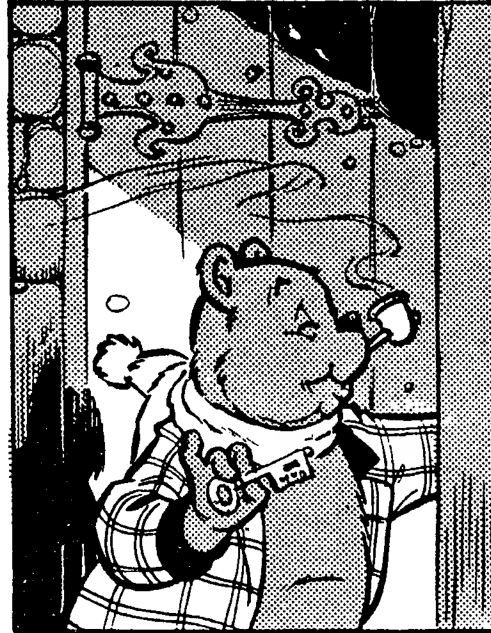

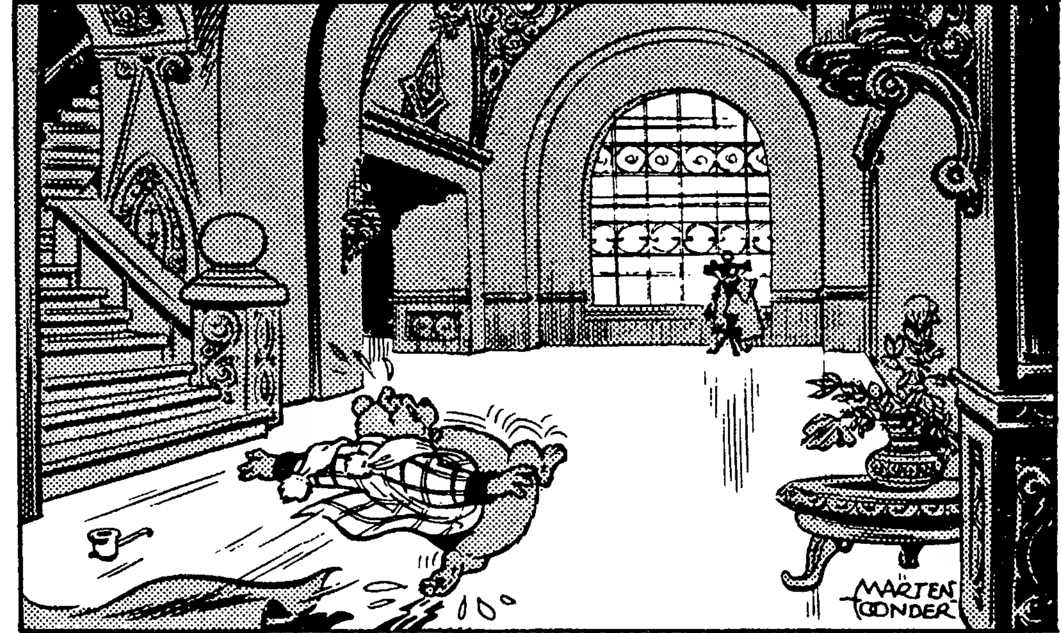
4184. Heer Bommel stopte de Oude Schicht naast de bejaarde lemming, die een knapzakje op de rug torste. Deze keek wantrouwend op en vroeg met schorre stem: „Kwam tat vuk?"
„Waar gaat u heen?", vroeg heer Ollie vriendelijk.
„Lemland", verklaarde de vreemdeling. „Ver weg. Of niet?"
„Ik weet niet wat u bedoelt", hernam heer Bommel. „Waar ligt Lemland?"
„Weet niet", mompelde de ander. „Ben oud en zwak. Ben Lem-alleen. In Lemland is alles beter. Maar waar is Lemland? Misschien is het hier. Kwam tat vuk?"
Heer Ollie liet deze woorden even inzinken. Maar omdat hij er geen touw aan vast kon knopen, kreeg zijn medelijden de overhand.
„Arme Lem", sprak hij met een warme lach. „Je mag in Bommelstein overnachten, hoor! Daar is trouwens ook al familie van je. Loop maar rechtdoor, daar achter de bomen kun je de torens zien!"
Tot zijn verrassing keerde het grijsaardje zich meteen om en snelde het struikgewas in.
„Hij is natuurlijk verward door zoveel goedheid", dacht heer Bommel. „Ik moet hem de tijd geven om het te verwerken."
Hij had het echter niet geheel bij het rechte eind, want het was minder uit ontroering, dat de bejaarde zwerver zich terugtrok, dan om zijn familie op te zoeken. Bij een vuurtje tussen de bomen zat zijn dochter Lubke met haar kinderen te wachten op het voedsel dat hij was gaan zoeken en ze keek verbaasd op toen hij reeds zo spoedig terugkeerde.
„Is er iets, pa?", vroeg ze.
„Kom mee!", riep de oude schor. „Heb Lemland gevonden; heet hier Bommelstein en heeft torens. Ligt daar achter de bomen!"

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

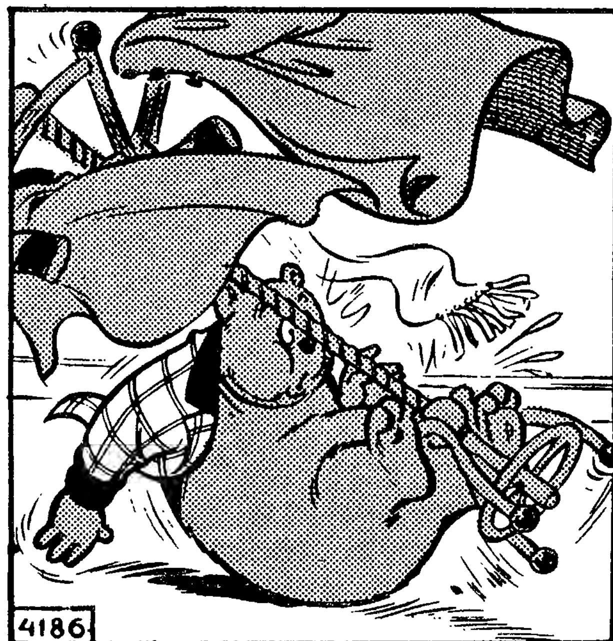

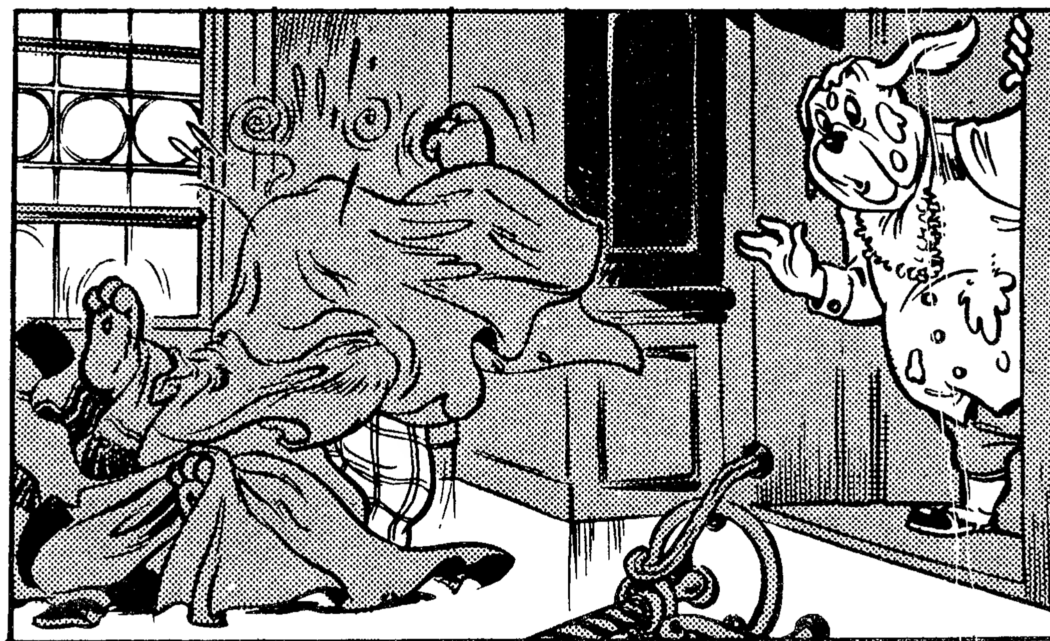

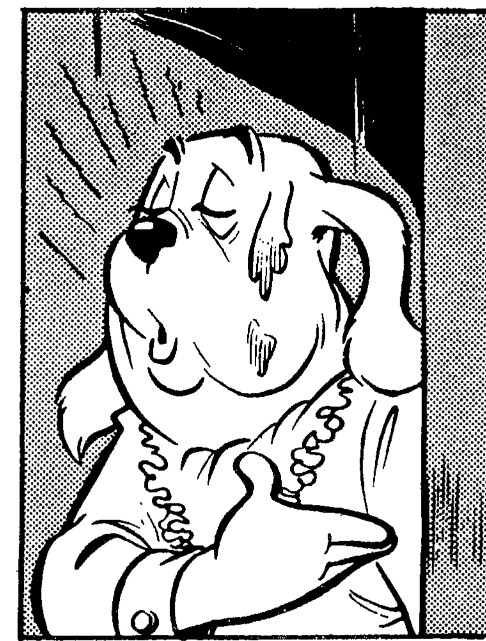
4185. „Weet je zeker, dat je Lemland gevonden hebt, pa?", vroeg Lubke Lem, terwijl ze overeind kwam. „Ik dacht, dat het veel verder was!"
„Is in orde", verklaarde de oude. „Op weg reed grote wam in toverwagen. Die zei het. Was ook al familie, zei hij, Kwam tat vuk?"
De dochter zuchtte.
„Ik wilde, dat je niet steeds Ainopluk praatte", zei ze. „Dat maakt verdacht. We moeten de taal spreken van het land waar we zijn. Een Lem-alleen heeft het toch al moeilijk genoeg."
„Zo je zegt", hernam de grijsaard. „Lemland heet hier Bommelstein, daar is het goed! Kom mee!"
Zo sprekende zette hij zich in beweging en gevolgd door zijn familie ploeterde hij moeizaam voort over de weg die naar heer Bommels huis leidde.
Heer Ollie was daar al lang aangekomen. Hij liet zijn auto staan en beklom met stijve benen de stoep.
„Oef, ik ben tot in het gebeente verkleumd", zo prevelde hij. „Het was een barre tocht voor een heer met een tere gezondheid. Maar men moet iets voor anderen overhebben. En het is prettig om weer thuis te zijn. Hier is het goed."
Met die woorden opende hij de deur en trad binnen. Op hetzelfde moment gleden zijn benen onder hem uit door de dikke waslaag, die de vloer bedekte. Onder het slaken van een hese kreet sulde hij de gehele gang door, in de richting van de kapstok aan het einde.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4186. Heer Ollie gleed met grote snelheid door zijn gang zodat de waslaag die de vloer bedekte hem in klodders om de oren vloog. In een warreling van ledematen smakte hij tenslotte tegen de kapstok aan — en het meubelstuk, dat hierop niet berekend was, sloeg dreunend over hem heen.

Enige ogenblikken bleef de heer van Bommelstein roerloos zitten onder de kledingstukken die hem bedekten. Toen lichtte hij een jaspand op en begon klagelijk om Joost te roepen.

De trouwe knecht opende de keukendeur.

„Héél betreurenswaardig", sprak hij. „Alles is mij uit de hand gelopen, als u mij toestaat. Hebt u zich bezeerd, heer Olivier?"

Met die woorden betrad hij voorzichtig de spiegelgladde vloer en trippelde naar zijn gevallen meester. Maar ach, wat zag de bediende er uit! Zijn gelaatstrekken waren bedekt met kleurrijke vlekken en een sterke geur van terpentijn omwalmde hem.

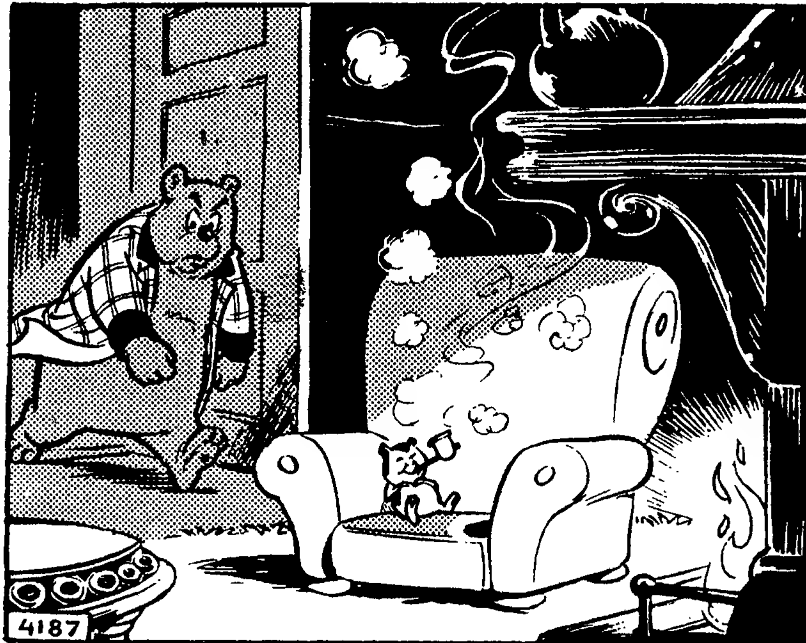
„Het komt van het schilderen", verklaarde hij desgevraagd. „Door de hulp van de heer Lem ben ik zo onder de verf geraakt, dat ik mij bijna niet meer kan reinigen. Werkelijk, het wordt mij welhaast te veel, als ik zo vrij mag zijn. Ik geloof, dat witten en schilderwerk buiten mijn bereik liggen, heer Olivier! Het is..."

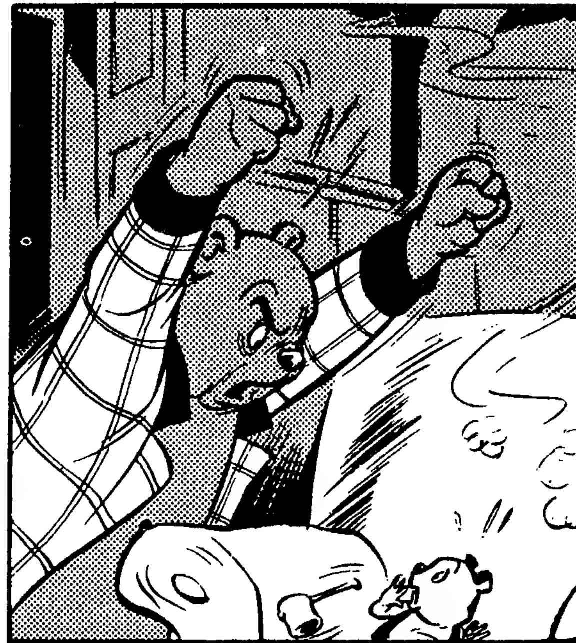
„Maar de gang dan?!", riep heer Bommel in grote toorn. „Wat is er met de gang gebeurd?"

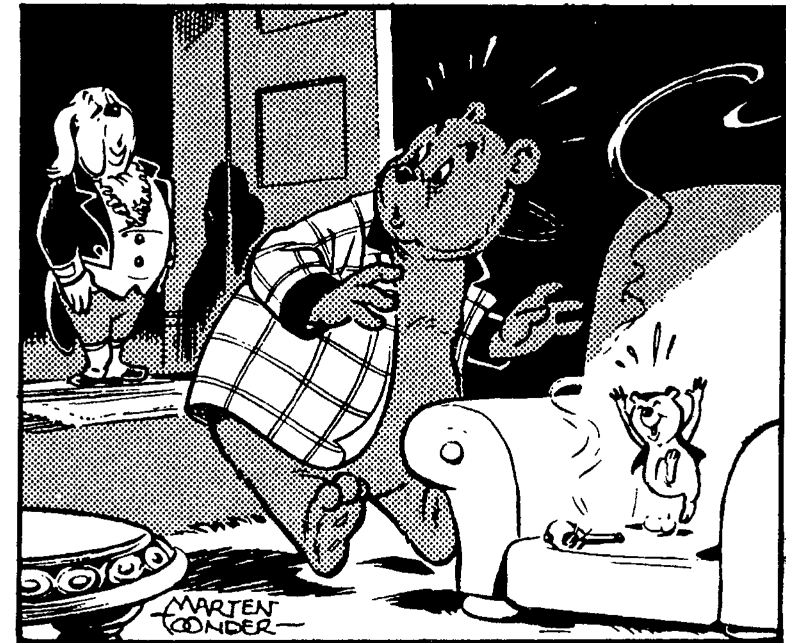
„Die is in de was gezet", legde de knecht uit. „Ik heb de heer Lem gevraagd mij te helpen. En terwijl ik doende was de muren van verfklodders te reinigen kreeg hij schik in het glad maken van de vloer. Hij wilde er een sullebaan van maken, wanneer ik mij zo mag uitdrukken. Want dat zei hij."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4187. Heer Bommel bevrijdde zich van de kapstok en wankelde over de gladde gang naar zijn studeerkamer. Daar zat Lobbe Lem in de leunstoel bij de haard. Hij zag er tevreden uit en rookte met smaak een van heer Ollie's pijpen.

„Ik had nooit gedacht dat een Lem het zo prettig kon hebben", sprak hij toen hij zijn gastheer zag. „Natuurlijk wel in Lemland, want daar is alles beter. Maar niet als Lem-alleen..."

Hij zweeg en keek heer Bommel onderzoekend aan.

„Is er iets?", vroeg hij. „Je ziet er zo rood uit."

„Of er iets is?", herhaalde heer Ollie met verstikte stem. „Dat zit daar in mijn stoel, mijn tabak uit mijn beste pijp te roken. Dat smeert mijn gang in, zodat ik bijna een ongeluk krijg en dat vraagt of er iets is!"

„Ja", zei Lobbe Lem. „Is er iets?"

„Natuurlijk is er iets!!", riep zijn gastheer op zo'n krachtige toon, dat de zwerver van schrik de pijp verloor.

„Ik tracht goed te doen!", bulderde heer Bommel. „Ik ga rond met mooie gedachten en ik verspreid in stilte wat warmte om me heen. En wat krijg ik? Stank voor dank! Maar mijn geduld is uitgeput! Ik..."

„Excuseer, heer Olivier", zei de bediende Joost in de deuropening. „Daar zijn enige vreemdelingen aan de deur, met uw welnemen."

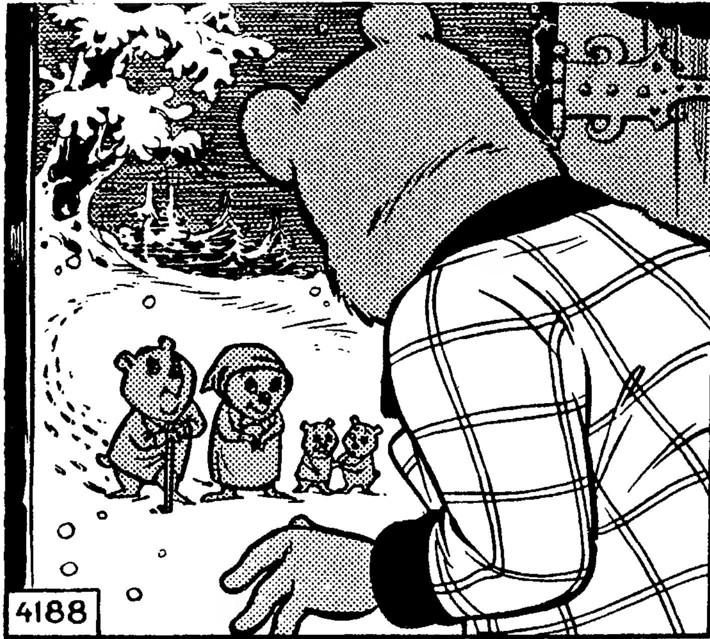
Heer Ollie keerde zich om en slikte moeilijk.

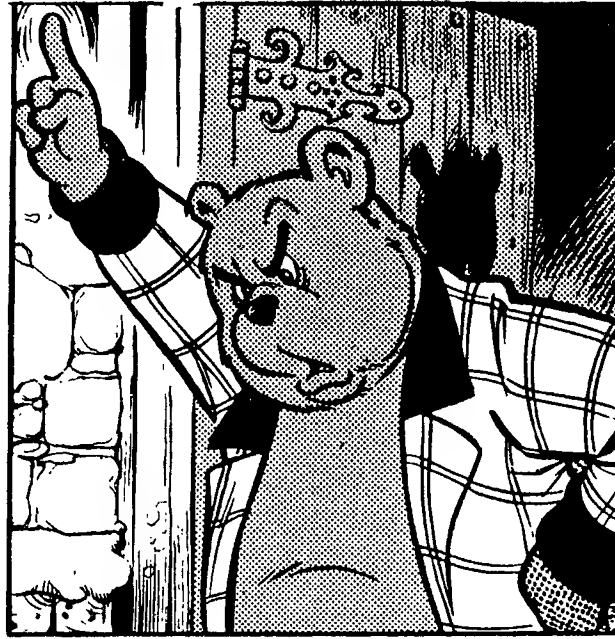
„Wat vreemdelingen?", vroeg hij. „Stuur ze weg, Joost!"

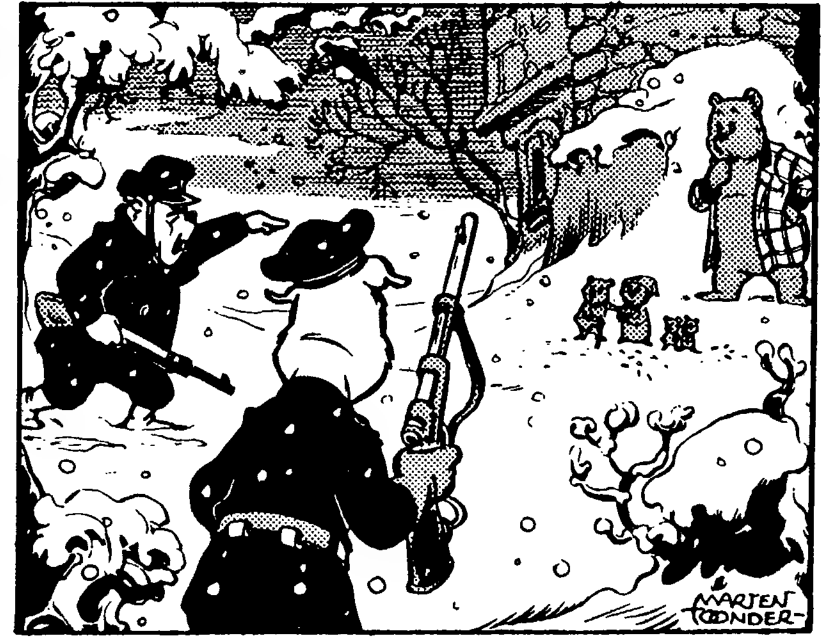
„Ze zeggen, dat u ze hier gevraagd hebt", hernam de knecht met een zenuwtrekje om de mond. „Het is familie van uw gast hier. Ene familie Lem, als ik me zo mag uitdrukken..."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4188. Heer Bommel liep met zware schreden naar de achterdeur en wierp deze wijd open. Vóór hem in de sneeuw stond de familie Lem, die Joost had aangekondigd.

„Hier zijn we", sprak de oudste glunder. „Dit is goede dochter Lubke met achterzoontjes Uk-Uk en Smool. En ik ben ondergetekende; Lodder Lem. Kwam tat vuk?"

„Stil toch pa", fluisterde het wijfje. „Je moet geen Ainopluk praten. Dat verstaat de grote wam niet."

„Het kan me niet schelen wat jullie praten!", riep heer Ollie toornig. „Ik heb genoeg van lemmings. Dat maakt sullebanen in mijn gang en dat rookt mijn tabak en dat komt met zijn vieren als ik er één uitnodig in mijn goedheid. Stank voor dank, als men begrijpt wat ik bedoel."

„Nee", zei de grijsaard wat geschrokken. „Begrijp dat niet. Ondergetekende, Lodder Lem, heeft geen tabak gerookt!"

„Heb jij een sullebaan gemaakt, Smool?", vroeg de moeder. „Nee toch, hè? En Uk-Uk ook niet, dat is zeker!"

„Genoeg!", schreeuwde heer Bommel in grote woede. „Maak, dat je weg komt. Of moet ik soms de politie waarschuwen?"

„Niet nodig, Bommel!", sprak een stem. En kijk; daar traden commissaris Bulle Bas en de agent Kodders uit het struikgewas. De flinke politiebeambten hadden geweren bij zich en ze bewogen zich dreigend door de sneeuw naar het groepje toe.

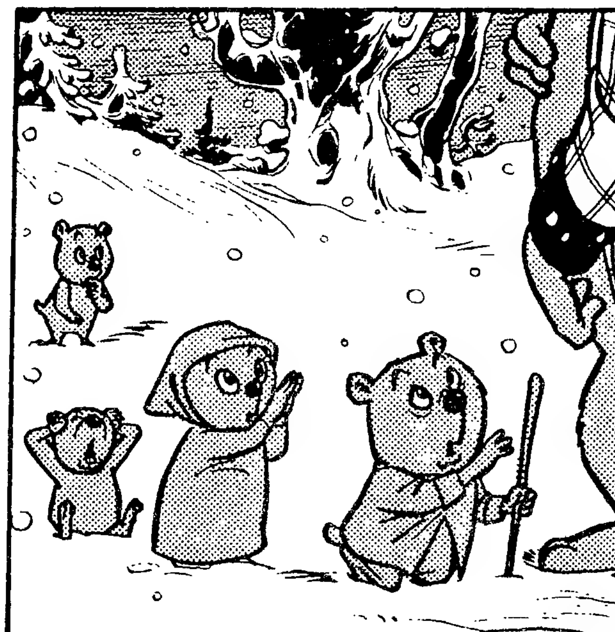
„Niet nodig", herhaalde de politiechef. „Hier zijn we al. We hebben de sporen van de deugnieten gevolgd en we komen net op tijd, zie ik, Reken ze in en sluit ze op, Kodders! Het zijn dakloze zwervers."

De familie Lem drong angstig samen en heer Ollie voelde zijn woede langzaam wegzakken.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4189. „Reken ze in, Kodders!", riep commissaris Bas. „Ik zal ze hier onder schot houden. Dat gespuis mag niet ontsnappen!"

„Wacht even", zei heer Bommel op onzekere toon. „Wat betekent dit? W-wat gaat u doen?"

„Aanhouden en voorgeleiden!", verklaarde de agent, die met zware schreden naderde. „Deze lui zijn er gloeiend bij! Betrapt bij dakloos zwerven."

De familie Lem keek radeloos rond — en terwijl Lodder en Lubke zich in de sneeuw lieten vallen barstte Uk-Uk in luid geschrei uit.

„Help, grote wam!", riep het wijfje uit en de grijsaard jammerde: „Ik, ondergetekende Lodder Lem, kan niet tegen betrappen. Houd hem tegen! Tat vuk!"

„Red mijn arme kinderen en mijn oude vader!", klaagde Lubke. „Hij is maar een Lem-alleen!"

Dit toneel was meer dan heer Ollie verdragen kon en de tranen sprongen hem in de ogen.

„Hier wordt niets ingerekend!!", sprak hij op bewogen toon. „Deze goede lieden zijn mijn gasten!"

„Wat?", vroeg de agent ongelovig.

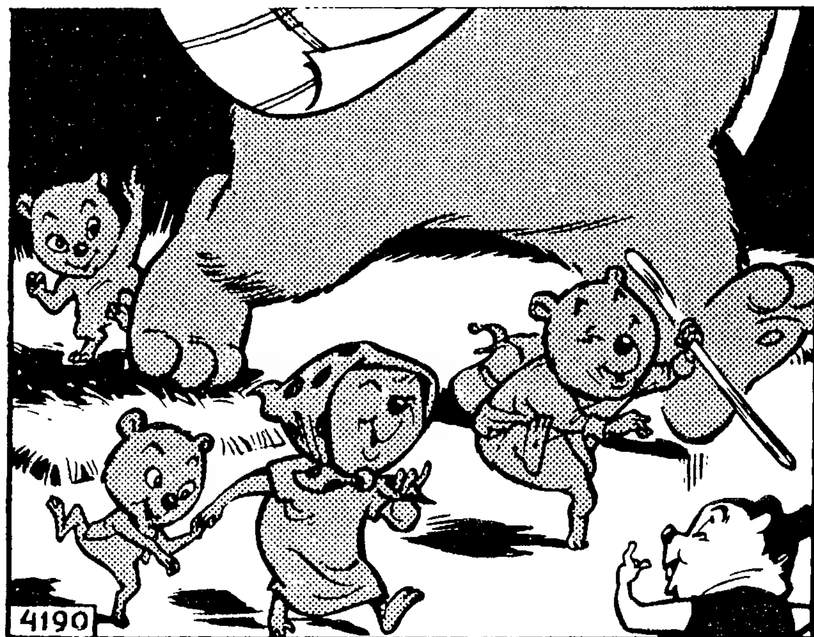
„U hebt gehoord, wat ik zei", hernam heer Bommel. „Ze wonen hier en ik sta niet toe, dat ze opgebracht worden."

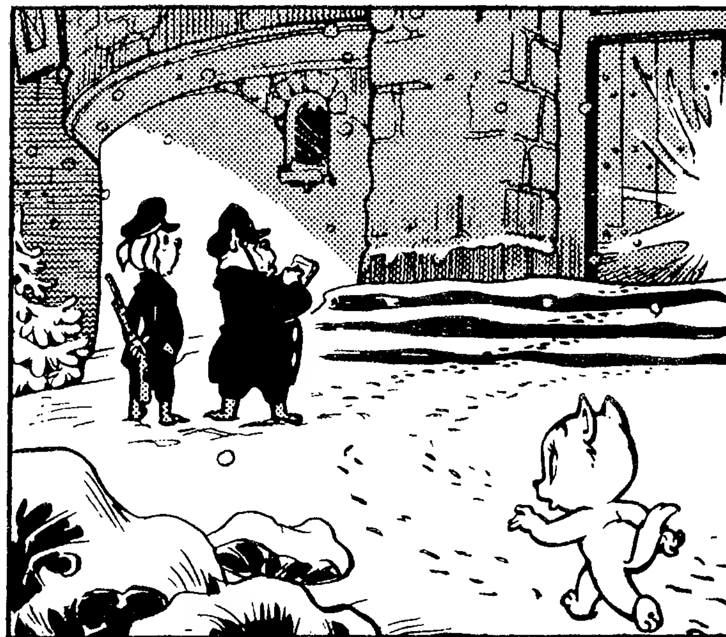
„Dat is héél dom, meneer", zei de beambte. „We kunnen alleen iets tegen deze lemmings doen, wanneer ze dakloos zijn. Als u ze hier laat wonen staat de polite machteloos."

„Juist", zei heer Ollie fier. „Dat bedoel ik ook, als u begrijpt, wat ik bedoel!"

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

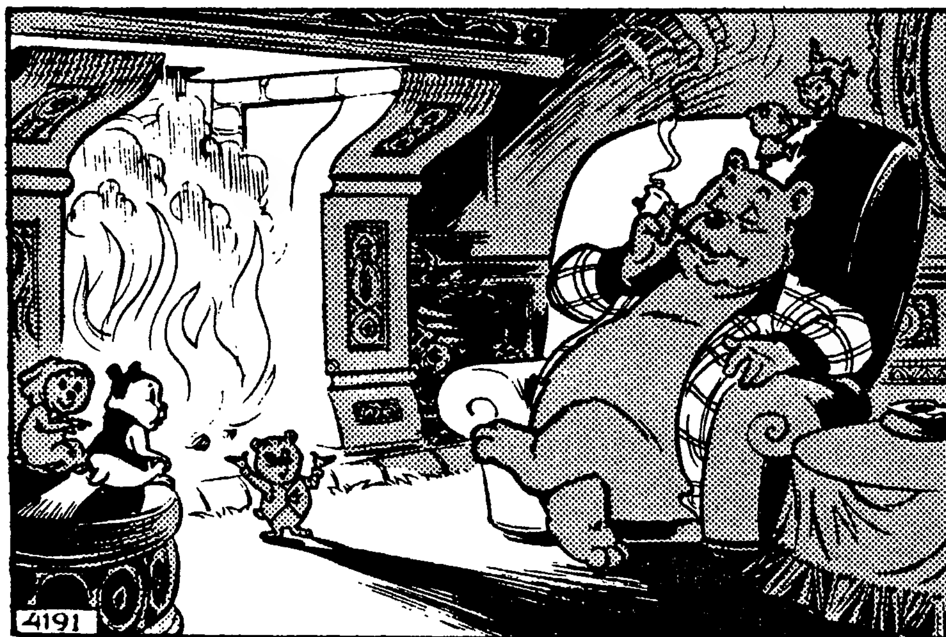

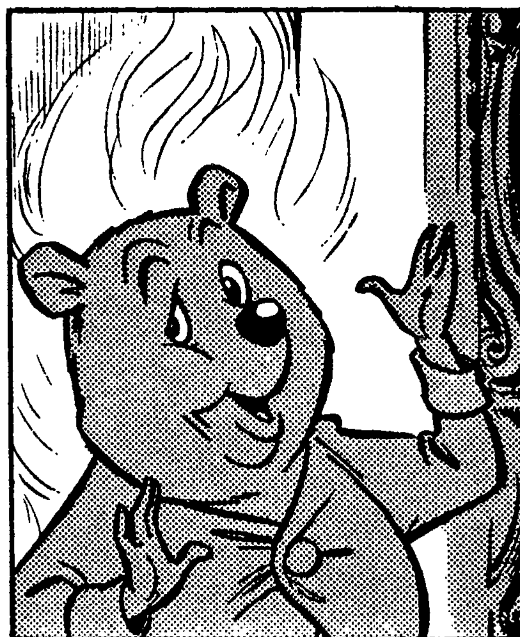
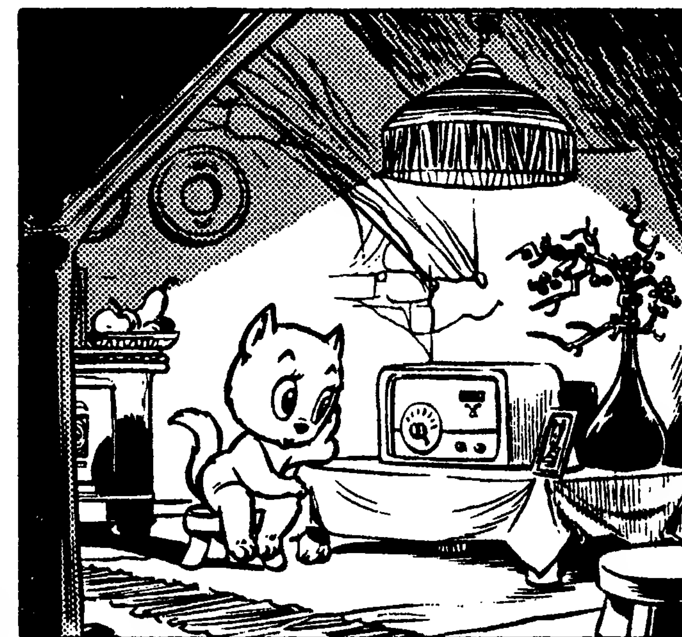

4190. Heer Bommel keerde zich waardig om en schreed zijn huis weer in.
„Komt binnen, goede lieden", zo sprak hij. „Bommelstein staat voor u open. Bij de warme haard en een voedzaam maal zult u uw leed spoedig vergeten."
De familie Lem begreep niet precies wat hij zei, maar de bedoeling was duidelijk.
„Dit is Lemland!", riep de oude Lodder, terwijl hij huppelend naar binnen sprong. „Hier is alles beter. Kom, Lubke! Niet meer huilen, Uk-Uk! Hier is het veilig!"
De agent liet teleurgesteld zijn geweer zakken toen de deur voor hem dichtviel.
„Hebt u ooit zo'n sukkel gezien?", vroeg hij. „Die haalt zo maar een hele samenscholing lemmings naar binnen!"
„Het is niet te geloven", mompelde zijn meerdere. „Maar het zal hem zuur opbreken. Alles wordt opgeschreven, Kodders — en het zal tegen hem getuigen wanneer de tijd dáár is. Reken maar."
Nu wilde het geval, dat Tom Poes daar juist op dat moment passeerde toen hij terugkwam van een wandeling.
„Is er iets, commissaris?", vroeg hij. „Heeft heer Bommel een overtreding begaan?"
„Een overtreding niet zozeer", zei de politiechef, zijn boekje dichtklappend. „Het is erger."
„Wat is er dan aan de hand?", hield Tom Poes aan. Hij begon ongerust te worden en hij wilde weten of zijn vriend soms hulp nodig had.
„De heer Bommel", verklaarde de ander, „heeft gastvrijheid verleend aan een groepje lemmings. Dus dan weet u het wel. Bommel is een verdacht element."
„O, is dat alles?", vroeg Tom Poes verlicht. Hij had nog nooit van lemmings gehoord en daarom liep hij opgelucht naar huis.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

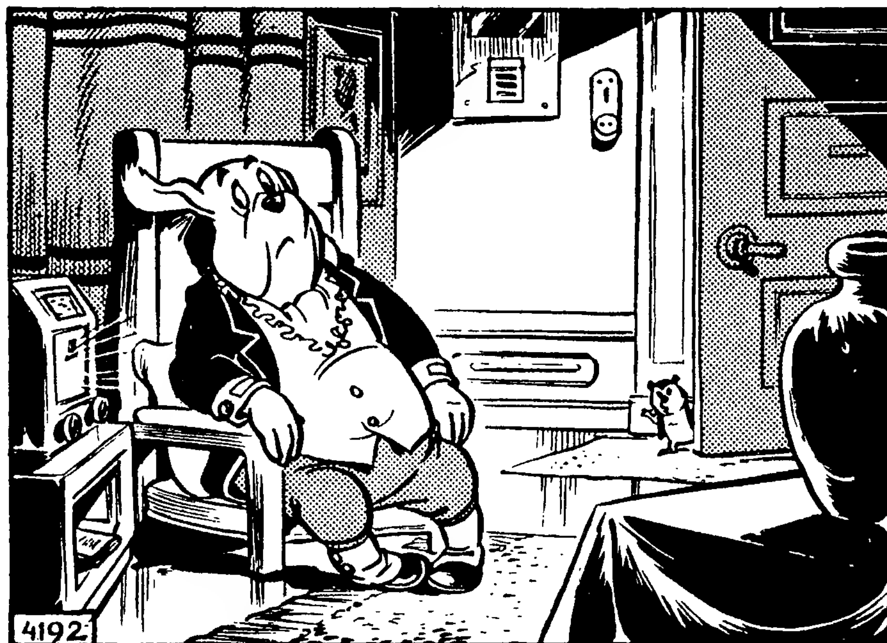

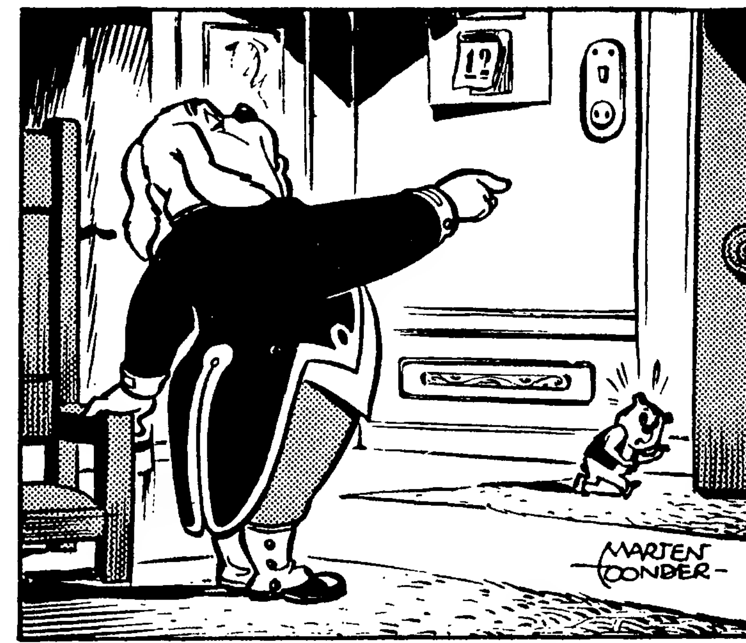
4191. Toen de familie Lem in heer Bommels studeerkamer kwam en daar Wobbe aantrof, ging er een groot gejuich op.
„Wobbe", zo verklaarde de oude, „is zoon tot de ondergetekende, Lodder Lem. En hij is getrouwd met deze Lubke hier."
„Ach wat aardig", zei heer Bommel vertederd. De wetenschap dat hij een goede daad verricht had, maakte hem warm van binnen. Daarom maakte hij ook geen aanmerking toen Smool en Uk-Uk de bovenkant van zijn stoel beklommen om daar een weinig te gaan stoeien.
„En wat toevallig, dat jullie elkaar hier treffen", vervolgde hij na enig nadenken. „Zijn jullie zo maar een beetje op reis? Los van elkaar, als je begrijpt, wat ik bedoel?"
„Op reis, ja", hernam de grijsaard. „De hele familie niet alleen wij, maar ook zoons Koppok, Liffert, Hai-Hai en Dalkert. En Zolk, Barm en Rukkuk ook. En Fammer en Rekker en Jam-Jum en..."
„O", zei heer Ollie een beetje ongerust. „Een hele familie dus. Ja, ja. Wat gezellig. Hm. Maar dat zal wel een heel getrek geven. En waar gaan jullie naar toe?",
„Naar Lemland", voer Lodder voort. „Daar is alles beter; is land van ons. Is dit Lemland?"
„Nee", zei heer Bommel met grote nadruk, „Dit is Lemland niet. Dit is Bommelstein; en Bommelstein is een slot en geen land en het is van mij."
Op dat moment zat Tom Poes in zijn huisje naar de radio te luisteren. Want er werd een waarschuwing uitgezonden tegen ongunstige elementen die het land waren binnengedrongen. En die wilde hij niet missen, vooral niet toen hij hoorde, dat het over lemmings ging.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

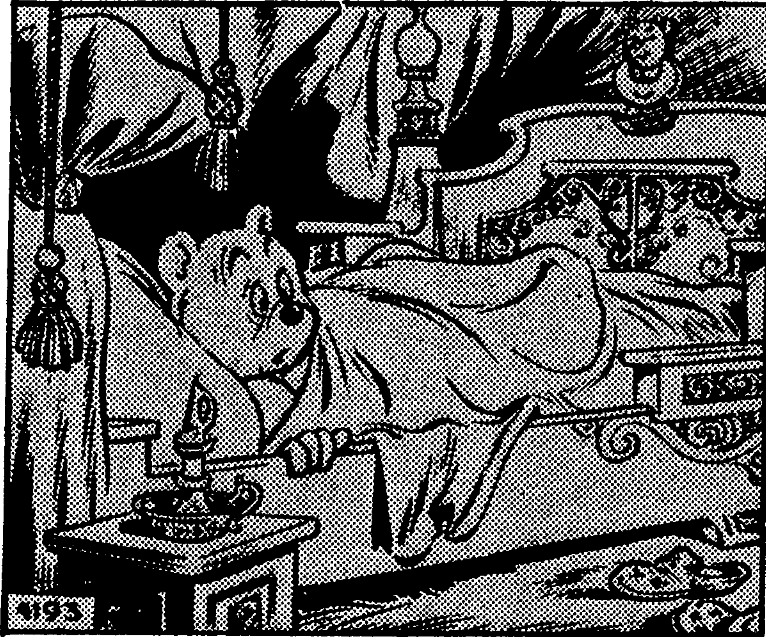

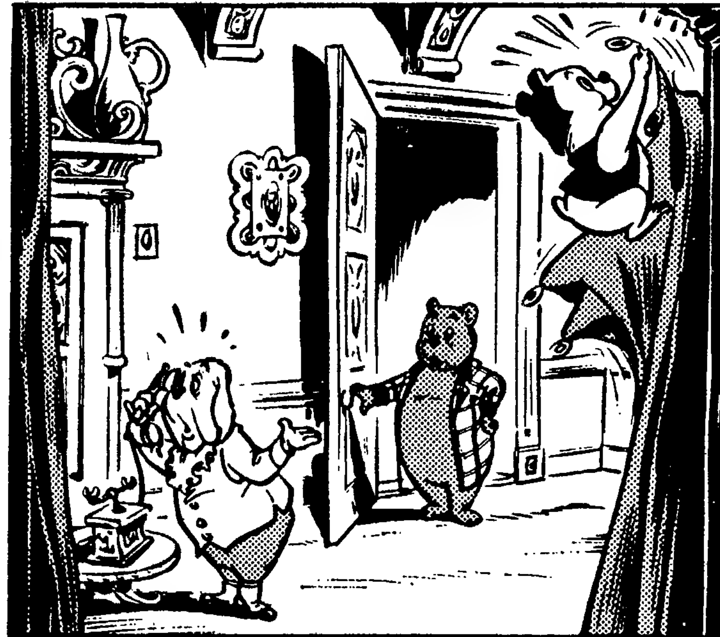

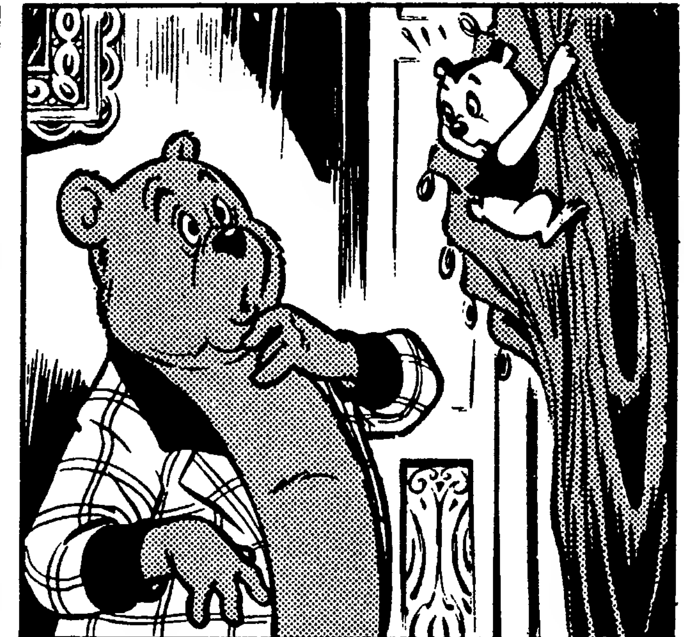
4192. Joost zat oververmoeid in zijn kamertje en luisterde naar de radio.
„Verdachte elementen zijn het land binnengedrongen", sprak de stem uit het kastje. „Men wordt dringend aangeraden om de politie te waarschuwen wanneer men onbekende zwervers ziet. Ze zijn klein van gestalte en spreken een noordelijk dialect; het zogenaamde Ainopluk. Daar het hier lemmings betreft, is het burgerplicht om..."
Op dat moment werd de deur geopend en trad Wobbe Lem naar binnen. De bediende draaide geschokt de knop om. „Alsjeblieft!", sprak hij met bleke lippen.
„Dank je wel", zei Wobbe.
„Juist", hernam Joost. „Spreek jij Ainopluks, met je welnemen?"
„Stil toch!", fluisterde het ventje geschrokken. „Men moet de taal spreken van het land waar men is. Anders staat het verdacht. Zeg, wil je dat zware gordijn beneden even naar de garage brengen?"
„Wat?!", riep de knecht uit. „Waarom?"
„Voor de kleintjes", legde de ander uit. „Ze hebben het wat koud in de garage."
„Nu is het genoeg", zei de bediende opstaande. „Ik verzoek je onmiddellijk dit vertrek te verlaten, als ik mij zo mag uitdrukken. Ik neem van jou geen orders aan."
„Maak niet zo'n drukte!", zei Wobbe en er verscheen voor de eerste keer een boos lichtje in zijn ogen. „Daar ben jij toch voor? Dat is toch je plicht? Dat zei je zelf!"
„Ik ken mijn plicht", hernam Joost met grote waardigheid. „Mijn plicht als werknemer en mijn burgerplicht, als ik zo vrij mag zijn. Ik weet wat mij te doen staat. Verdwijn!"
„Goed hoor", mompelde Wobbe. „Ik zal het zelf wel doen."
Met die woorden liep hij de deur uit — en de knecht volgde hem met somber gelaat.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4193. Heer Bommel stapte in zijn bed en trok de dekens over zich heen.

„Eindelijk rust", prevelde hij. „Het valt voor een alleenwonend heer niet mee om zoveel gasten te herbergen. Maar gelukkig zijn het eenvoudige lieden die wel in de garage kunnen overnachten. En bovendien is het een mooi gevoel om zoveel goed te doen..."

Glimlachend stiet hij een kuiltje in zijn kussen en legde zich neder. Maar op hetzelfde moment trof een ongewoon geluid zijn oor zodat hij weer overeind schoot. In de kamer beneden hem klonken luide stemmen, er werden meubels verschoven en ook hoorde hij het scheuren van textiel zodat hij begreep, dat er iets niet pluis was.

Ongerust sprong hij uit zijn legerstede, schoot zijn jas aan en holde de trap af. Uit zijn studeervertrek scheen licht. Heer Bommel aarzelde even, doch toen vermande hij zich en stiet de deur open. Een ongewoon toneel trof zijn oog. Joost stond bij de telefoon, terwijl Wobbe Lem in een van de gordijnen doende was de stof van de roe te scheuren.

„Wat betekent dit?", vroeg heer Ollie.

„Spreek ik met het politiebureau?", vroeg de bediende zonder zich om te wenden. „Ik moet de commissaris spreken; er is haast bij, als u mij toestaat."

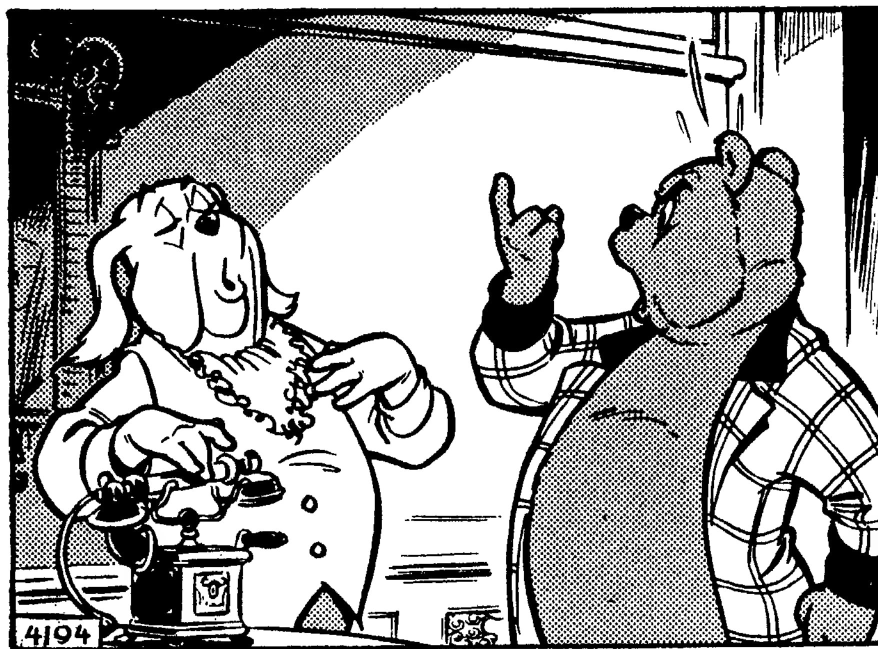
„Wat is hier aan de hand?", herhaalde heer Bommel met verheffing van stem. „Wat mankeert jullie in dit uur van de nacht?"

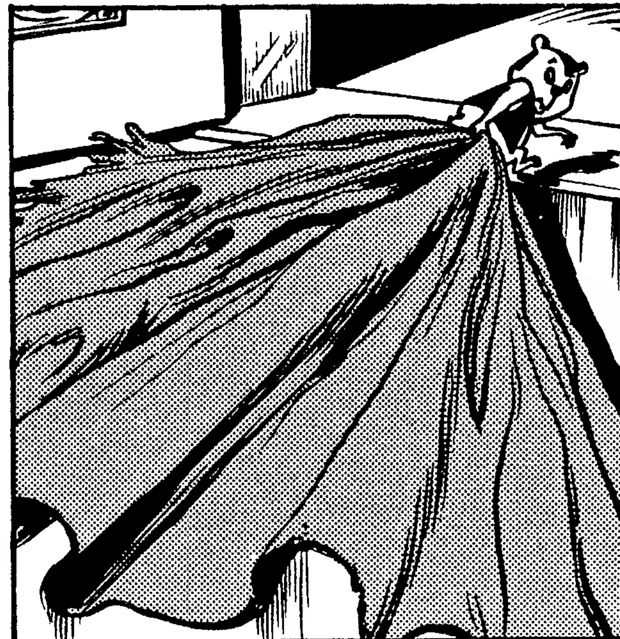
„Het gaat om het gordijn", legde Lem uit. Hij liet zich een eindje omlaag glijden, zodat hij naast zijn gastheer kwam te hangen. „De kleintjes hebben het koud in de garage", zei hij. „En dit zou een goede deken zijn..."

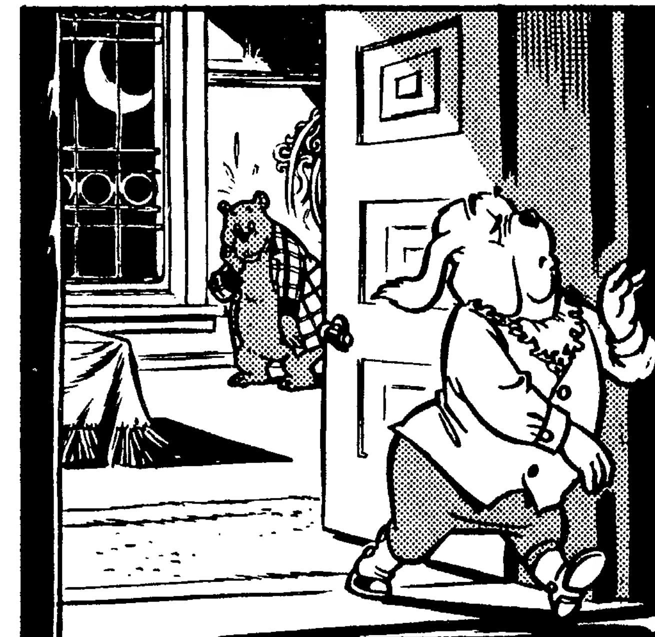
„Spreek ik met commissaris Bas?", riep Joost in de hoorn. „Het gaat om het arresteren van dakloze zwervers. Het is dringend, met uw welnemen!"

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

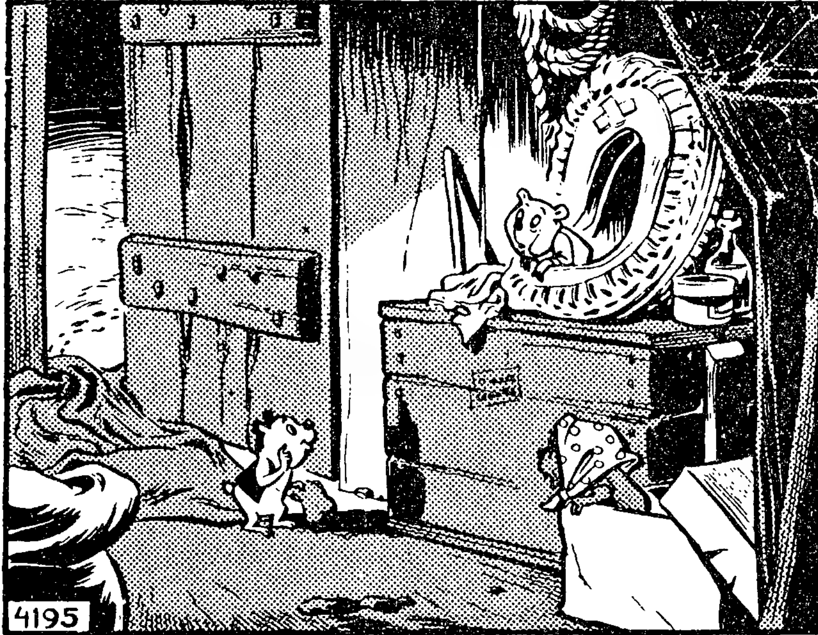

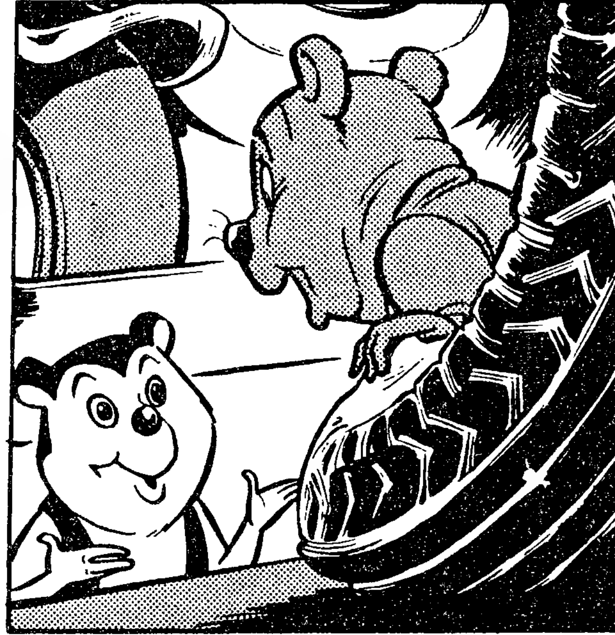
4194. „Wat betekent dat, Joost?", vroeg heer Bommel op hoge toon. „Waarom bel je de politie op? Wil je wel eens onmiddellijk de hoorn neerleggen?"
De knecht liet het instrument zakken en keek zijn meester ernstig aan.
„Ik ken mijn plicht als burger", sprak hij. „Door de radio vernam ik, dat deze lemmings een gevaar voor de samenleving zijn."
„Met wie spreek ik?", vroeg een neuzelende stem uit de telefoon.

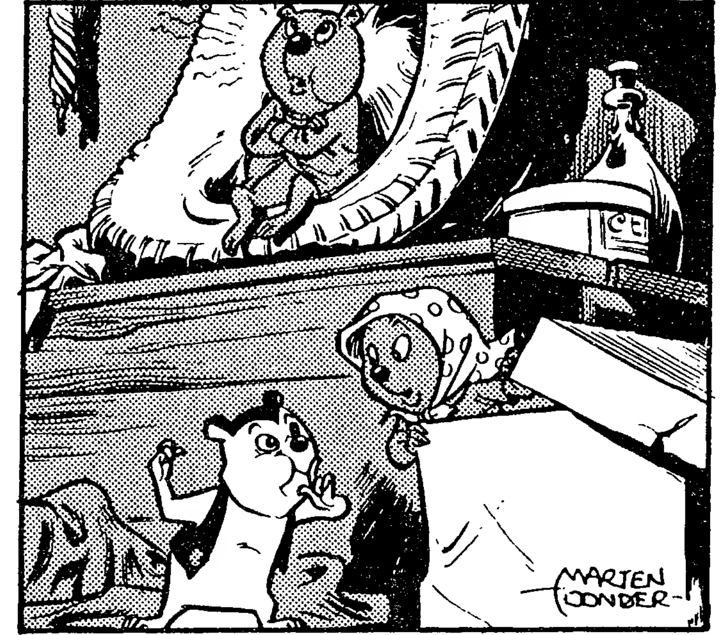
„Leg die haak op de hoorn!", riep heer Ollie driftig. „Hoe kom je erbij om zonder permissie te telefoneren; midden in de nacht nog wel? Het is een schande!"
„Het is heel betreurenswaardig", gaf Joost toe. „Maar mijn plicht als burger gaat me hoger dan mijn plicht als werknemer, met uw goedvinden."
„Ik vind het niet goed!", bulderde heer Bommel. „Gooi die telefoon weg! Dit is mijn huis en wanneer ik hier gasten wil ontvangen is dat mijn zaak! Al zou de hele familie Lem hier komen logeren!"
Wobbe Lem, die met het afgehaalde gordijn achter zich aan naar de deur liep hield verrast de pas in.
„Dat moet ik aan pa vertellen!", mompelde hij en hij zette het op een lopen.
Joost keek het gordijn bekommerd na totdat het om de hoek verdwenen was.
„Het spijt mij", sprak hij toen. „Als u er zo over denkt, verlaat ik liever dit pand bij nacht en ontij, dan met onguur volk onder één dak te verkeren. Ik neem mijn ontslag, als u mij toestaat."
Na deze woorden liep hij het vertrek uit en heer Bommel bleef verslagen achter bij het kale raam, waar de maan door scheen.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

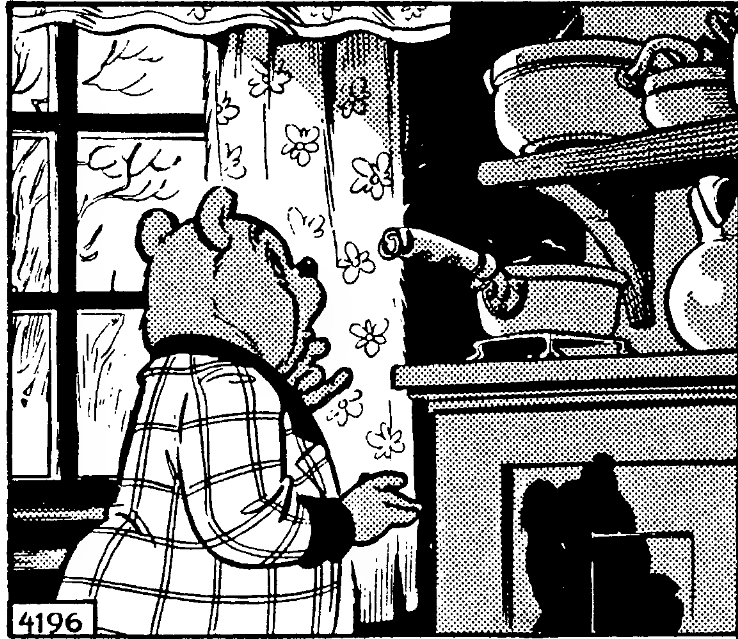

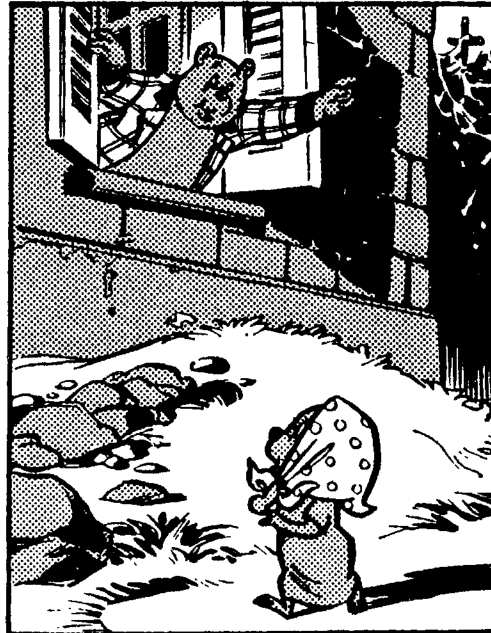

4195 — Wobbe Lem kwam hijgend de garage binnen, het gordijn achter zich aan slepend.
„De grote wam nodigt de hele familie Lem uit!" riep hij opgewonden.
„Sstt!"fluisterde het vrouwtje, uit een oude doos oprijzend. „Denk om de kleintjes! Ze slapen net."
„Stil Lubke!" sprak de grootvader, die het zich in een oude autoband gemakkelijk had gemaakt. „Dit zijn mannenzaken. Zoon Wobbe heeft het woord. Kwam tat vuk?"
„De hele familie mag komen logeren", herhaalde Wobbe. „Dat zei de grote wam. De andere wam riep in de toverdoos om politie..."
„Is geen wam", zei de grijsaard hoofdschuddend. „Is een lakuk.. Doet wat men hem zegt."
„Toch niet", zei de zoon. „Ik zei hem dat hij het gordijn hier moest brengen. Toen werd hij boos."
„Dat komt", hernam de oude, „omdat zoon Wobbe geen wam is. Zoon Wobbe is Lem-alleen, Maar grote wam is baas. En hij heeft dat gezegd van hele familie? Hele familie hierkomen?"
„Ja", bevestigde Wom trots.
„Goed", sprak zijn vader, „net wat ik dacht; dit is Lemland; hele familie komt hierheen. Ondergetekende, Lodder Lem, zal de Lems roepen."
Na deze woorden ging hij vreemd rechtop op de autoband zitten, verdraaide de ogen en begon diep te adem te halen.
„Kijk nu toch wat jullie gedaan hebben", zei Lubke. „Uk-UK is weer wakker geworden en Smool is aan het woelen."
„Stil vrouw", fluisterde Wobbe. „Dek ze toe met het gordijn en laat ze geen geluid maken. Pa praat met de familie. Morgen wordt alles beter."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4196 Heer Ollie sliep onrustig die nacht en daarom stond hij nu al vroeg op. Maar ach, Bommelstein was geheel verlaten. Nergens hing de geur van gebakken eieren en toen hij in de keuken kwam stonden de pannen koel en ongebruikt op de planken.

„Wat een toestand", prevelde heer Bommel bekommerd. „Hoe maakt men ochtendpap en thee? Het is toch wel heel ongepast van Joost om een heer zo plotseling in de steek te laten. Hij weet hoe gevoelig mijn maag is en hoe voorzichtig ik gewekt moet worden met thee en een beschuitje. Wat naar is nu toch alles. En dat alleen omdat ik in stilte goed tracht te doen.."

Op dat moment viel zijn blik op de nietige gedaante van Lubke Lem, die wat kleumerig door de sneeuw liep — en zijn gelaat klaarde op.

„Kijk", sprak hij, „als men goed doet, is men niet op de nukken van zijn personeel aangewezen. Die eenvoudige lieden zullen me graag helpen, natuurlijk."

Met deze gedachte opende hij het venster om het vrouwtje te roepen.

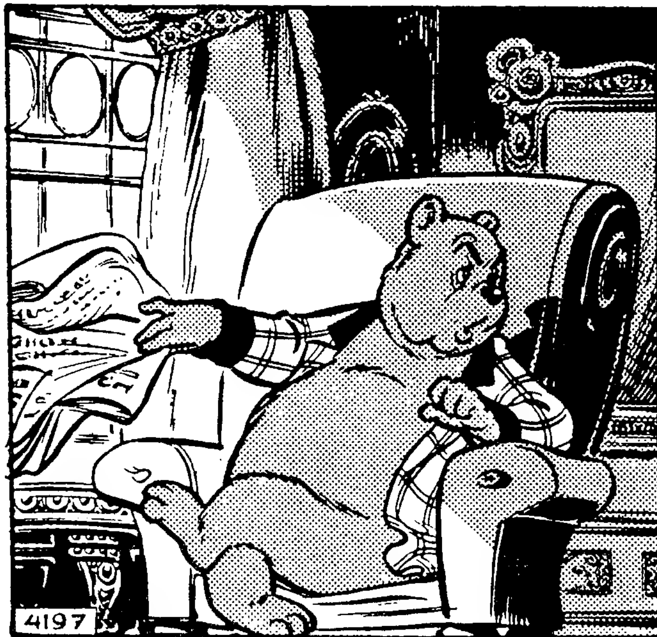
„Ochtendpap?" herhaalde Lubke reeds na zijn eerste woorden. „Natuurlijk! Ik was juist op weg om te kijken hoe het daarmee staat. We komen, hoor! Ik en Wobbe en Uk-Uk en Smool. Pa niet, die praat met de familie."

Heer Ollie begreep niet precies wat ze bedoelde. Maar toen hij even later de grote bedrijvigheid in de keuken aanschouwde glimlachte hij tevreden.

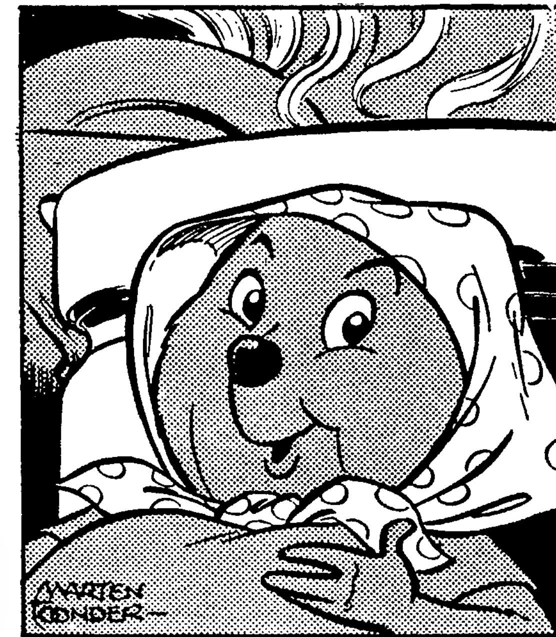
„Vele handen maken licht werk", prevelde hij. „Ze zijn wel klein, maar ze zijn handig. Ach ja, een goede daad wordt altijd beloond."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4197 Heer Bommel had in afwachting van zijn ontbijt de krant zitten lezen. Maar het knorren van zijn maag leidde zijn aandacht af, zodat hij na enige tijd verveeld het blad weglegde.

„Bah", zo mompelde hij, „allemaal gepraat over rondzwervende lemmings. Waar maakt men zich toch druk over? Wanneer iedereen in stilte goed deed zoals ik, zou men zich niet ongerust over die stakkerds hoeven te maken. Een goede daad wordt altijd beloond zei mijn goede vader altijd... en daar houd ik mij aan. Waarom zou ik bang zijn voor die kleine zwervers? Ze maken mijn ontbijt klaar, ze..."

Hij zweeg en een ernstige trek verscheen op zijn gelaat.

„Hm. Waar blijft mijn ontbijt eigenlijk?", hernam hij. „Ze doen er lang over, dat moet gezegd worden!"

Met deze gedachte stond hij op om zich met grote schreden naar de keuken te begeven. Toen hij de deur opende wierp hij bijna de kleine Smool omver, die met een pannetje op de rug naar buiten draafde. Op het aanrecht zaten Wobbe, Lubke en Uk-Uk tussen flessen en pannen tevreden bij elkaar. Er hing een voedzame geur van koken en bakken, maar het vaatwerk was geheel leeggekrabd en nergens was een spoor van voedsel te bekennen.

„Waar is de ochtendpap?", vroeg heer Ollie ontdaan.

„Op", zei het vrouwtje vergenoegd. „Helemaal op. Was héél lekker."

„Op?", herhaalde heer Bommel bleek wordend. „Bebedoel je, dat jullie alles hebben opgegeten?"

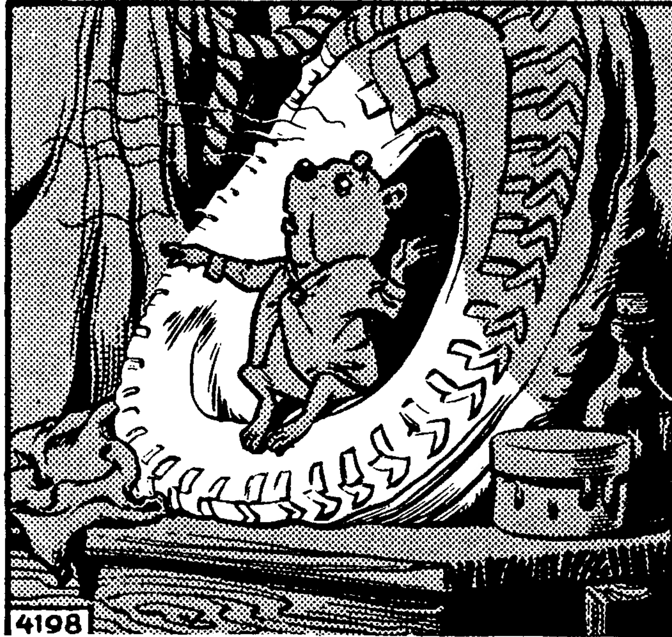
„Alles", bevestigde Lubke. „Smool heeft net de rest aan pa gebracht. Die kon niet koken, want hij praat met familie."

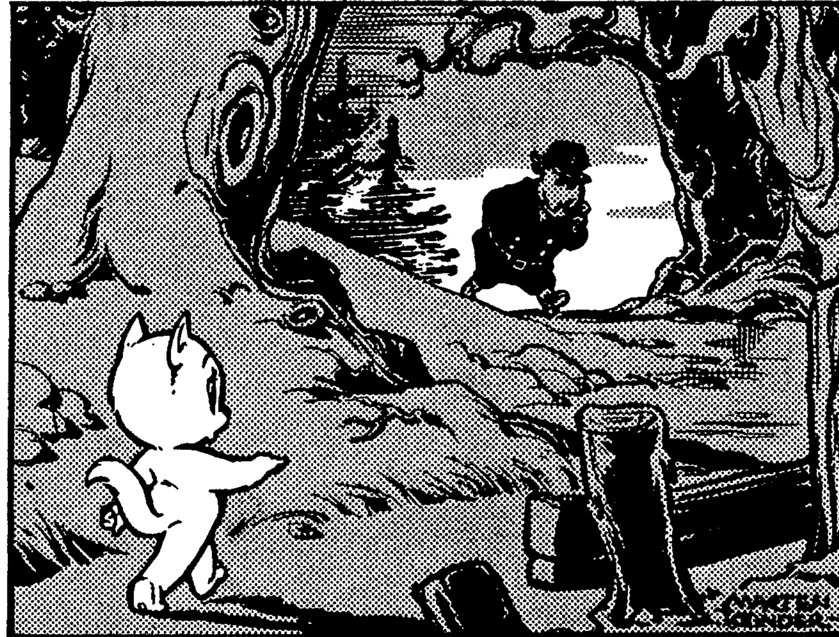
„M-maar", stamelde heer Ollie, „maar d-dat is..."

„Wil jij niet wat eten?", vroeg Wobbe, die merkte, dat zijn gastheer er eigenaardig uitzag. „Er is nog melk en griesmeel genoeg, hoor. Als je wilt koken zullen we wel wat opschikken."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4198 De ochtend gloorde rood over de smeltende sneeuw en wierp een bleek schijnsel in de garage. Daar zat grootvader Lem nog steeds met verdraaide ogen op zijn autoband, in vreemde gedachten verdiept. Hij bewoog zich niet, ook niet toen uit Bommelstein de toornige stem van heer Ollie over de tuin schalde. Het is duidelijk, dat hij met iets belangrijks bezig was, maar omdat we nog niet weten wat dat is zullen we eens gaan kijken hoe Tom Poes het maakte. Want die was helemaal niet gerust over de gang van zaken in het huis van heer Bommel en hij vroeg zich af of hij niet iets zou moeten doen.

„Ik heb zo het gevoel, dat heer Ollie in de moeilijkheden raakt", dacht hij, terwijl hij over het veld wandelde. „Het is natuurlijk mooi, dat hij zo gastvrij is. Maar de politie is het er niet mee eens — en dat kan vervelend worden. Trouwens, wat zijn lemmings eigenlijk? Waarom wordt er zo tegen gewaarschuwd? Ik wil er toch wat meer van te weten komen, want straks is het misschien te laat."

Nu, hij trof het, want al voortlopende ontmoette hij commissaris Bas, die met een zorgrimpel zijn ochtendronde maakte.

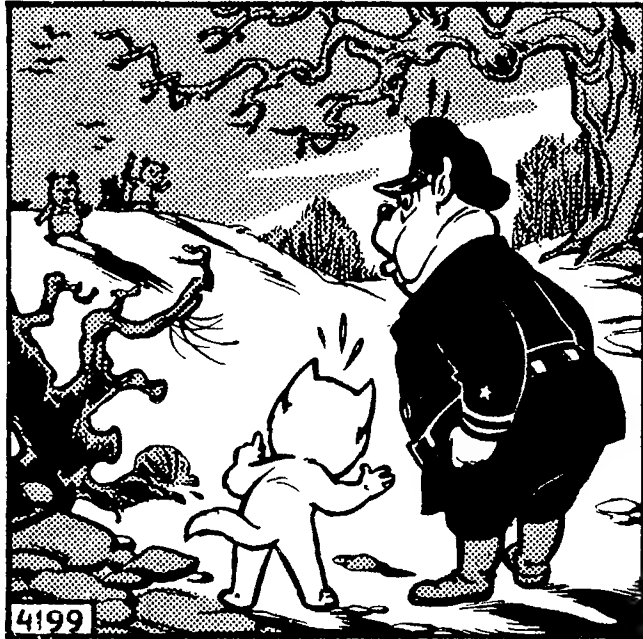
„Het zit niet zo goed", verklaarde deze desgevraagd. „Lemmings zijn ongure elementen. Dat zegt de overheid — en dat is voor mij als politiebeambte genoeg. En ze schijnen allemaal deze kant op te trekken. Het is een raadsel waarom; maar ik zit er maar mee. Want ik moet ze aanhouden en voorgeleiden en dat zie ik zwaar in."

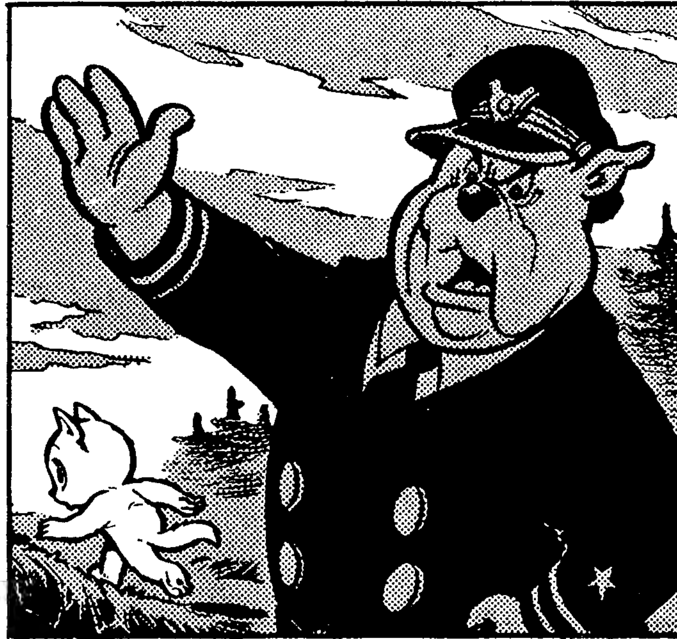
„Waarom?", vroeg Tom Poes. „Het zijn zulke kleine, ongevaarlijke ventjes."

„Mogelijk", mompelde Bulle Bas. „Maar het zijn er zoveel!"

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4199 „Ik begrijp niet, hoe jullie bang kunnen zijn voor zulke kleine baasjes als die lemmings", zei Tom Poes. „Als je blaast zijn ze weg. En zelfs als het er veel zijn..."

„Wacht even", gromde de commissaris. „Je hebt nog veel te leren, Tom Poes. In het leven gaat het er niet om hoe klein die lui zijn maar hoeveel er zijn, neem dat van een vergrijsd politieambtenaar aan..."

Hij verstrakte en er verscheen een grimmig trekje op zijn gelaat. Tom Poes, die zijn blik volgde, zag dat er een paar nietige figuurtjes over de heuvel kwamen. Ze zagen er vrolijk uit en ze stapten monter voort.

„Hallo daar!", riep de voorste. „Is dit Lemland?"

„Nee!", bulderde de commissaris. „Om de donder niet! Dit is het gebied van de gemeente Rommeldam. Hier wordt de wet geëerbiedigd en hier worden dakloze zwervers ingerekend. Jullie zijn er bij. Mee naar het bureau — en geen grapjes!"

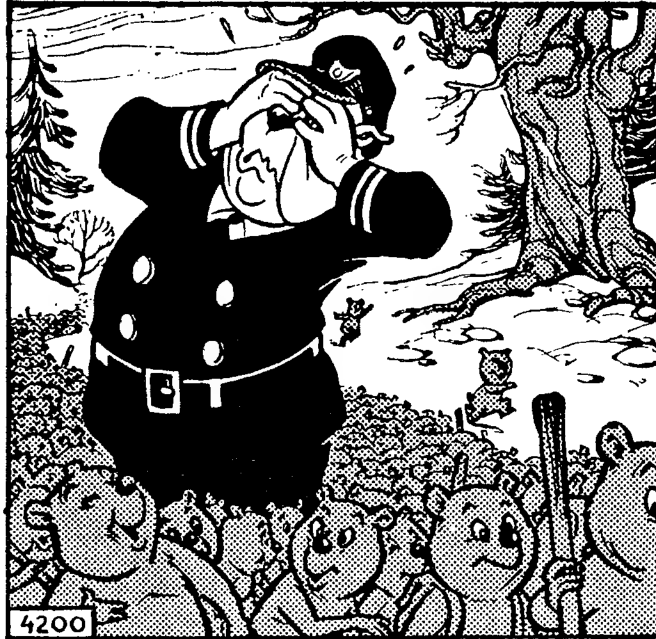
De vreemdelingen bleven onthutst staan. Ze fluisterden wat onder elkaar en begonnen toen achter zich te wenken.

„Hm", mompelde Tom Poes. „Het is mogelijk, dat ik nog veel moet leren. Maar dan is het beste, dat ik dat zo vlug mogelijk doe."

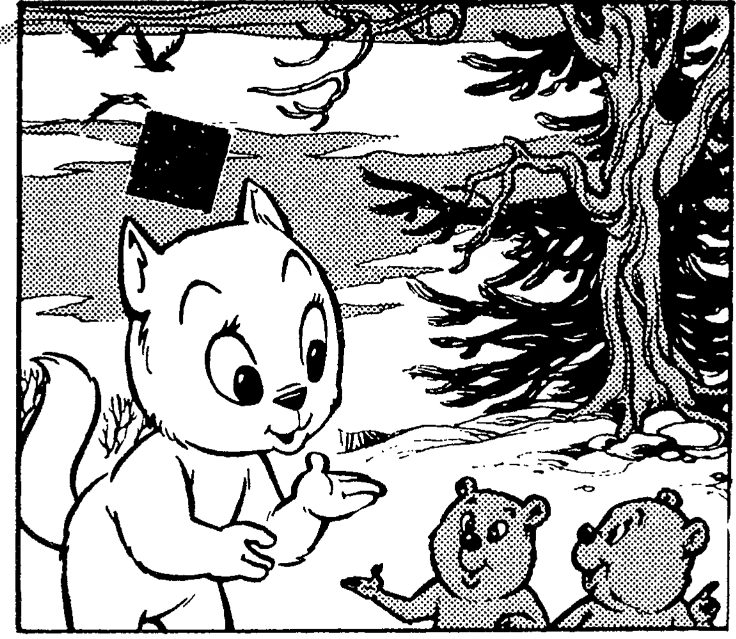
Met deze gedachte liet hij Bulle Bas staan om een heuveltje te beklimmen van waar hij een goed gezicht op de omtrek had. Nu, dat was een verrassing. Want achter de eerste hoogte naderde een eindeloze optocht lemmings het toneeltje. De hele weg was bedekt met een grijze stroom kleine figuurtjes die tot aan de horizon reikte...

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

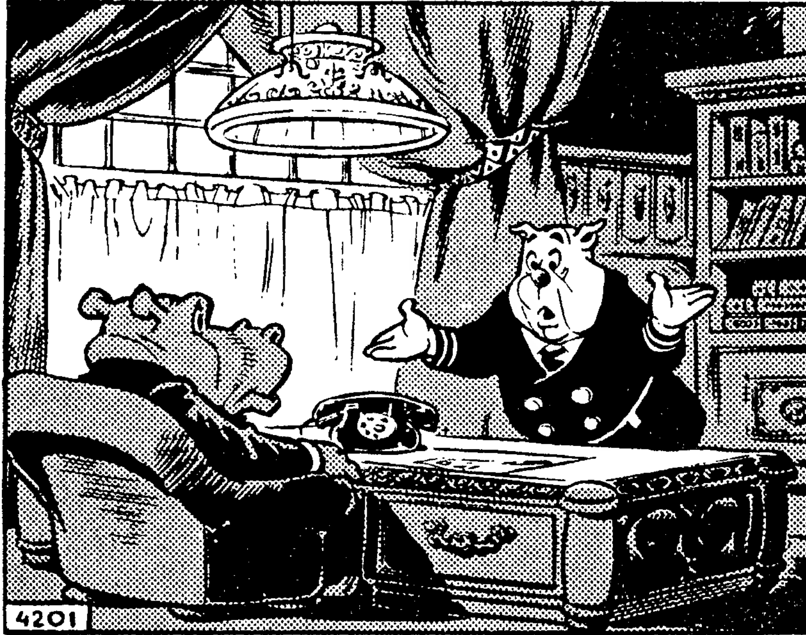

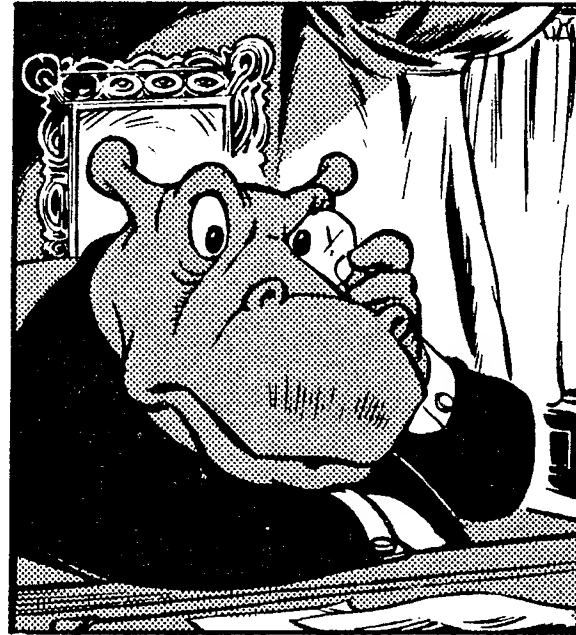
4200 „Halt!", riep de commissaris. „In naam der wet! Ga rustig mee naar het bureau..."
De woorden stokten hem echter in de keel, want nu begon de heuvel voor hem te leven van de naderende lemmings. In het begin waren ze nog te tellen, maar voordat de politiebeambte daaraan had kunnen beginnen werden de enkele figuurtjes opgeslokt door een eindeloze stroom die rustig voortkabbelde en hem al spoedig geheel omspoelde.

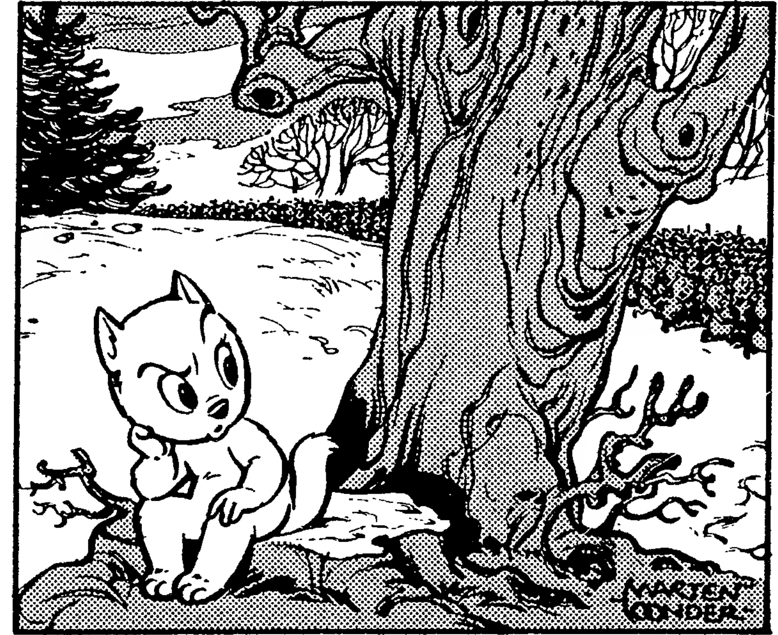
„D-dit is te veel", stamelde de geharde politiechef. „Hier s-sta ik machteloos", en hij sloeg de handen voor het gezicht. Want het aantal te arresteren figuren was groter dan zijn geoefend denkraam kon bevatten en het is niet te verwonderen dat hij door een duizeling werd bevangen. Toen de stoet was gepasseerd kon men hem dan ook gebroken op de grond zien zitten.
Tom Poes had op de heuvel gewacht tot de optocht voorbij getrokken was, doch zodra de laatste lemmings waren gepasseerd holde hij er achter aan.
„Hela!", riep hij hijgend, „waar gaan jullie naar toe?"
De vreemdelingen die de rij sloten hielden de pas in.
„Naar Lemland", zei een van hen vriendelijk. „Daar is alles beter. Eten en warmte en dak tegen regen. Alles."
„Lemland?", vroeg Tom Poes. „Waar is dat?"
„Klein eindje lopen", verklaarde de ander. „Heet hier Bommelstein. Oude Lodder Lem heeft het gevonden en zoon Jam-Jum gaat met familie naar hem toe."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

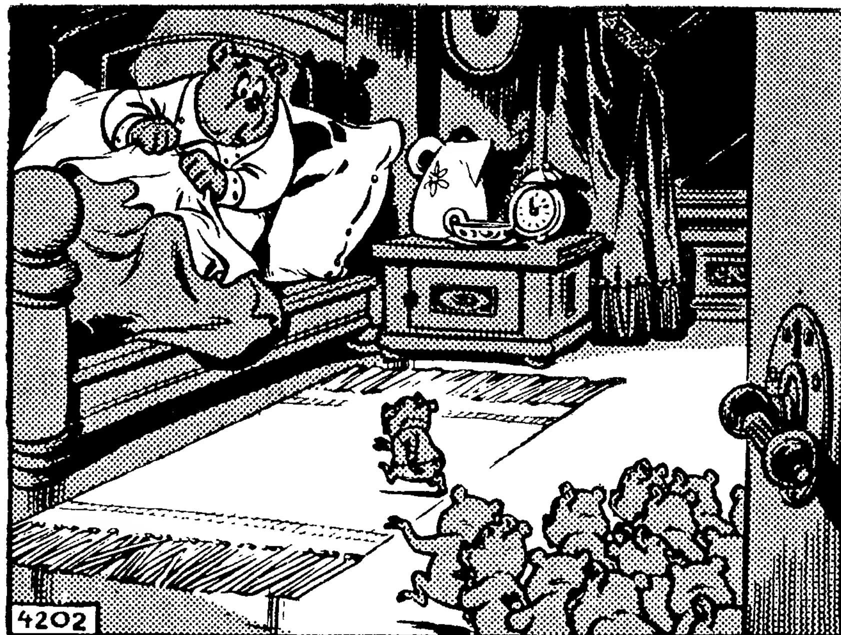

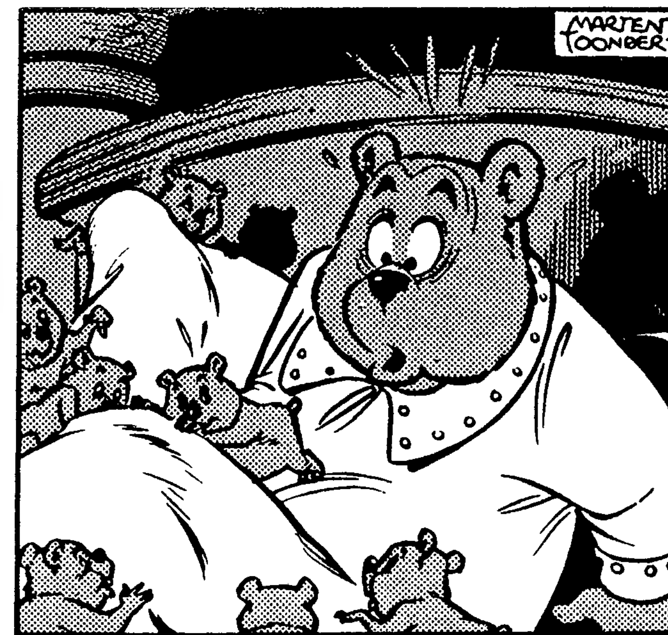

4201 Die middag verscheen commissaris Bulle Bas ontredderd in de kamer van de burgemeester.
„Het is me uit de hand gelopen", verklaarde hij met trillende stem.
„Sta daar niet te jeuzelen, Bas", sprak de heer Dickerdack streng. „Spreek duidelijk. Wat is je uit de hand gelopen?"
„De lemmings", hernam de politiechef. „Ik heb de familie van een zekere Jam-Jum Lem aangehouden om ze voor te geleiden. Maar het ging boven mijn krachten."
„Wàt!", riep de burgemeester uit. „Kan je niet eens één familie van die kleine zwervers opbrengen? Wat is er nu aan de hand?"
„Het waren er te veel", verduidelijkte de commissaris. „Duizenden en duizenden. Ik kon ze niet tellen; het hele land was vol van hen. Overal dribbelde en ritselde het, burgemeester; ik kreeg de griezels."
„Zo", prevelde de magistraat verblekend. „Zo, zo. Ritselde het? Hm."
Hij verviel tot gepeins.
„Niets dan getrippel en geschuifel", voer Bulle Bas overspannen voort. „Het hele landschap bewoog en deinde. Ik stond er tot de knieën in — en het frutselde en knisperde overal..."
„Stilte!", riep de heer Dickerdack. „Schei uit met je gedribbel en geschuifel, Bas. Ik krijg de griezels. Dit is de schuld van Bommel, dat is duidelijk! Laat Bommelstein bewaken. We zullen met geweld moeten ingrijpen. Maar hoe?"
Ja, dat was de vraag. Tom Poes, die bij het bos was achtergebleven, zag tot zijn schrik een nieuwe stoet lemmings over de heuvels komen. Hij zonk verslagen op een boomstronk neer, met zijn rug naar de zwervers toe.
„Ze gaan allemaal naar Bommelstein", mompelde hij. „Dit loopt heel erg verkeerd en ik zal iets moeten doen. Maar hoe kan men hier ingrijpen?"

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4202 Heer Bommel was die avond vroeg naar bed gegaan want hij wilde het tekort aan slaap van de vorige nacht inhalen. Lubke en Wobbe Lem hadden zich in de garage teruggetrokken na zijn boosheid van die morgen, zodat hij geheel alleen een vreugdeloos maal had moeten bereiden uit de inhoud van enkele blikjes.

„Het was nog aangebrand ook", prevelde heer Ollie, onder de dekens schuivend. „En het bed is koud. Er is ook niemand die aan mij denkt. Zelfs geen warme kruik kan er af. Stank voor dank. Ach, was ik hier maar nooit aan begonnen; aan die familie Lem heb ik niets..."

Op dat moment werd zijn kamerdeur geopend en toen hij verschrikt overeind schoot zag hij een vreemd schouwspel. De oude Lodder Lem trad binnen en achter hem en om hem heen dromde een dichte menigde lemmings de kamer in. Het vertrek was dan ook al gauw tot in de verste hoeken gevuld maar uit de gang hield de stroom aan zodat er een hevig gedrang ontstond.

Tot ontzetting van heer Bommel begonnen de voorsten nu zijn legerstede te beklimmen.

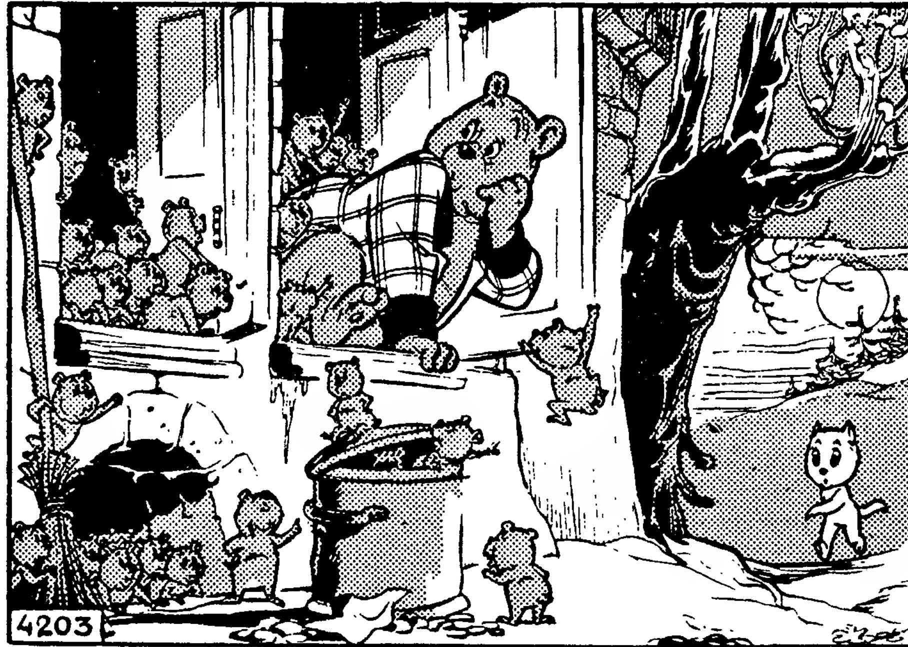
„Ho! Halt!", riep hij met piepende stem. „Wat moet dat? W-wat is er aan de hand?"

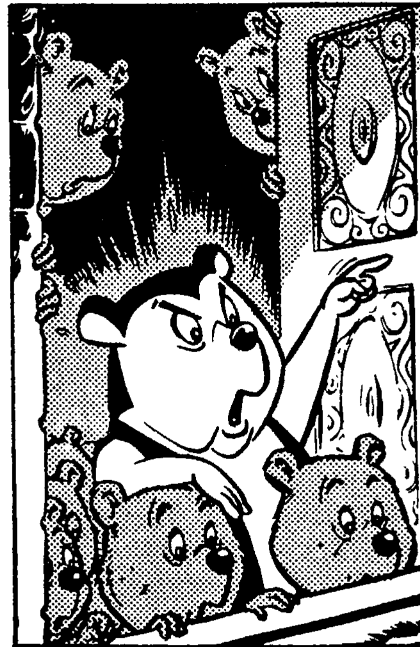
„Is familie", legde de oude uit. „Grote wam heeft familie Lem uitgenodigd — en hier is zoon Jam-Jum met achterzonen en dochters en vrouwen en kinderen. Zoon Leppert komt ook en zonen Ritsers en Nekel. Hebben ruimte nodig. Deze kamer is toch te groot voor wam-alleen. Wil hij een beetje opschikken?"

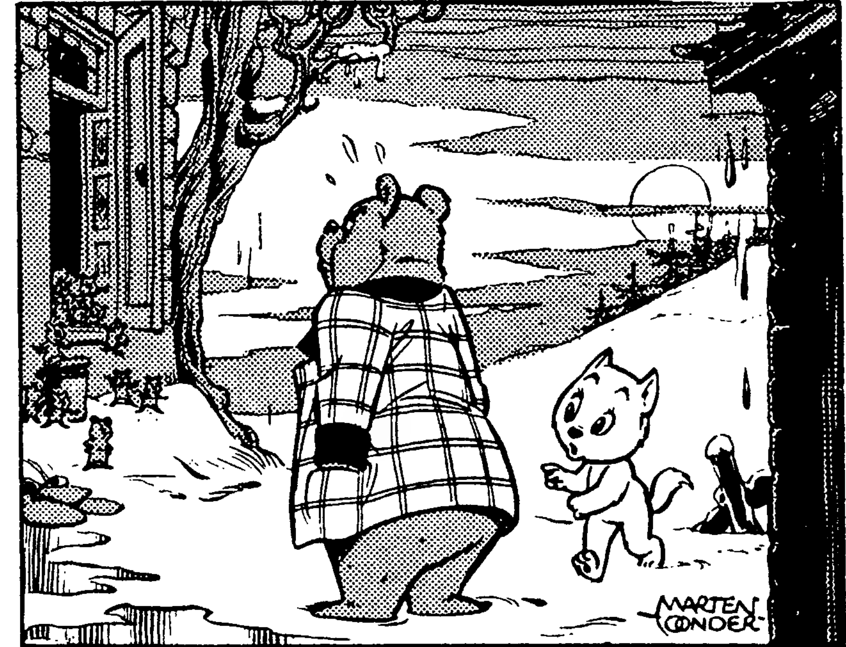
De familie van Jam-Jum wachtte niet op heer Ollie's antwoord. Ze begonnen het zich op zijn bed gemakkelijk te maken, zodat hij geheel verdrongen werd.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4203 Tom Poes maakte zich zorgen over de toestand op Bommelstein. Hij zag de ene horde lemmings na de andere voorbijtrekken op weg naar het oude slot en toen de morgen aanbrak besloot hij dan ook om een bezoek aan zijn zo zwaar bezochte vriend te brengen. Reeds van verre werd het hem duidelijk, dat deze werkelijk wel hulp gebruiken kon.

Uit alle ramen en openingen puilden de gasten naar buiten; ze bewogen zich onrustig en ook zagen ze er lang zo vriendelijk niet meer uit als gisteren.

„Kwam tat vuk?", hoorde hij ze op schrille toon roepen (want ze spraken nu allen Ainopluk omdat ze meenden in Lemland te zijn). En daar verscheen ook de gastheer zelf aan het venster. Hij baande zich met een verwilderd gelaat een weg door de menigte, klom op het kozijn waar hij enkele opdringerige bezoekertjes van zijn jas schudde — en sprong op het grasveld.

„Hedaar!", riep Wobbe Lem, zich op de hoofden van Smool en Uk-Uk naar boven werkend. „Waar is de ochtendpap? Alles is op!"

„Alles op!", herhaalden stemmen uit alle ramen, zodat het was alsof Bommelstein zelf stond te roepen.

„Dat gaat zo maar niet, grote wam!", schreeuwde Wobbe. „Je hebt ons bedrogen! Dit is Lemland niet. In Lemland is alles beter!"

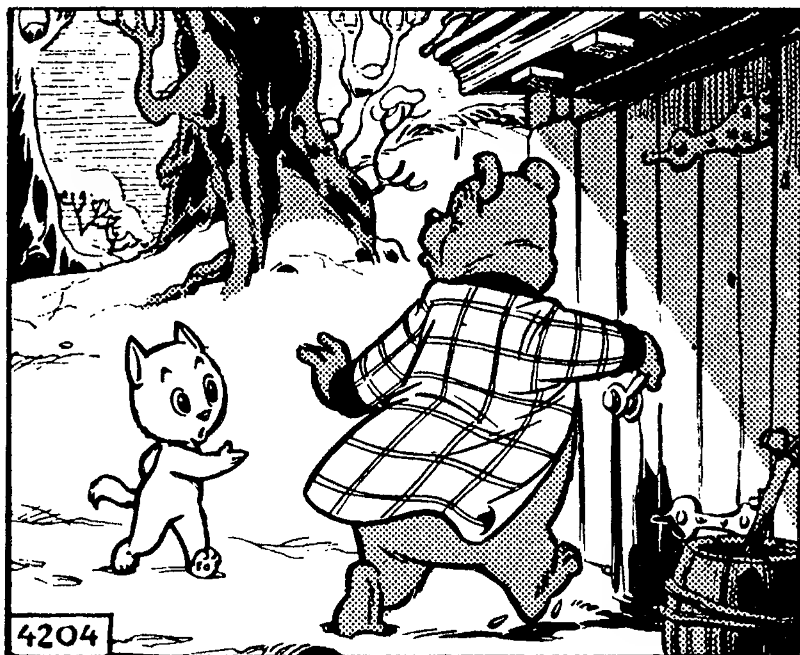
Heer Ollie antwoordde niet. Hij snelde het gazon af en keerde zich eerst om toen hij op een veilige afstand was gekomen.

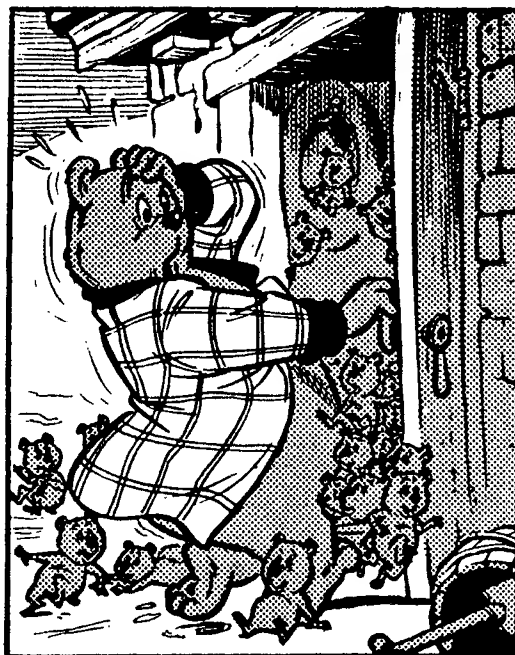
„Dit is meer dan een heer verdragen kan", hoorde Tom Poes hem mompelen. „Maar nu heb ik er genoeg van. Ik ga de politie halen."

„Het is te laat", zei Tom Poes bedrukt. „Ik ben bang, dat die u niet meer helpen kan."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4204 Heer Bommel wierp een gemelijke blik op Tom Poes en begon naar de garage te lopen.
„Daar heb je de jonge vriend ook", sprak hij bitter. „Wanneer ik in stilte goed probeer te doen is hij nergens te zien. Maar wanneer alles tegenloopt, is hij er bij om mij uit te lachen."
„Ik lach niet", zei Tom Poes. „Ik wil u helpen."
„Jouw hulp heb ik niet nodig", hernam heer Ollie. „Ik ga de politie halen. Opbellen kan ik niet, want mijn gasten hebben de telefoondraden opgegeten."
„De politie is boos op u", zei Tom Poes. „U bent de schuld van alles, zeggen ze in Rommeldam. Ik zou daar maar niet heengaan, als ik u was."
Heer Ollie luisterde niet. Hij opende driftig de deur van de garage en tuimelde achterover toen een grote menigte lemmings naar buiten spoot.
„Ochtendpap", riepen de ventjes hongerig. „Daar is wam met eten!"

Een ogenblik bleef heer Bommel half versuft staan, toen draaide hij zich om en begon te lopen.
„Heer Ollie!", riep Tom Poes, „ga toch niet naar de stad! We moeten iets anders verzinnen."
„Ja, lach me maar uit", mompelde heer Ollie, moedeloos voortsjokkend. „Alles is me ontvaller; mijn huis, mijn beste vriend en zelfs de Oude Schicht is onbereikbaar. Maar een heer weet zijn recht te vinden; als het moet eenzaam lopend door de modder."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

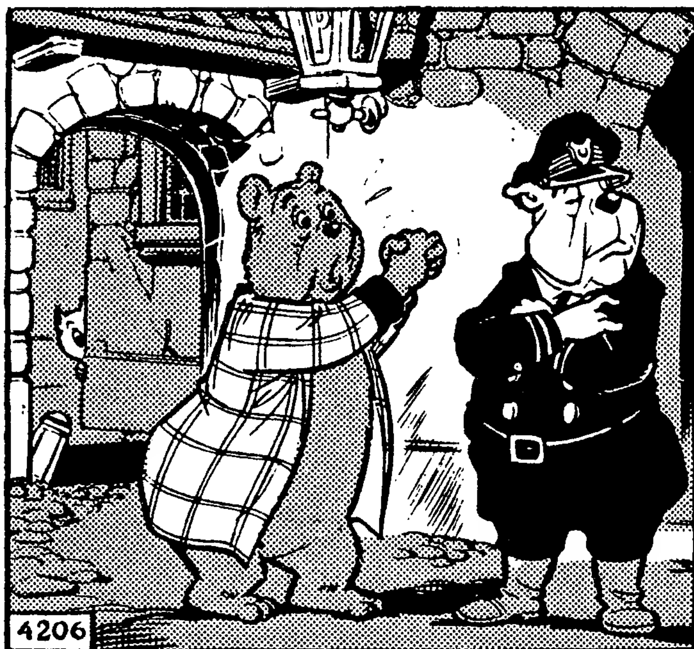

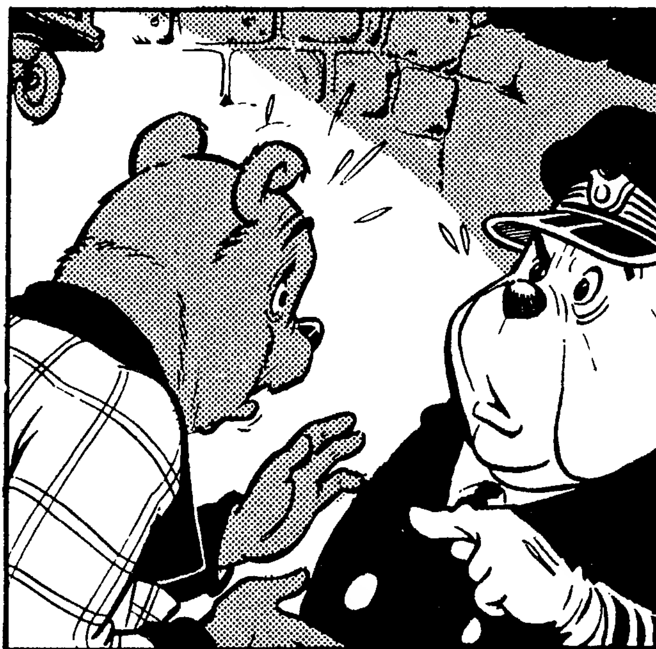
4205 Heer Bommel liep in somber gepeins verdiept naar Rommeldam en betrad de stad om kwart over tien.
„Het is wel droevig", zo prevelde hij. „Nu moet ik, als stille weldoener, politiehulp tegen mijn beschermelingen gaan vragen. Kan men dan helemaal geen goed meer doen? Bestaat er dan geen dankbaarheid meer? Ach, als de brave burgerij eens wist, hoe slecht de wereld is..."
Hij wierp een bekommerde blik om zich heen; maar in plaats van brave burgers, die hem vriendelijk groetten, zag hij slechts voorbijgangers die zich haastig afwendden wanneer ze hem passeerden.
„Vóór je kijken, Carolientje", hoorde hij een dame zeggen. „Daar komt een héél gevaarlijk iemand aan!"
Heer Ollie verbleekte. Hij boog het hoofd en haastte zich zonder opkijken naar het hoofdbureau van politie.
„Heer Bas!", riep hij reeds van verre, „ik heb uw hulp nodig. Kan ik u even onder vier ogen spreken?"
De commissaris keek hem ijzig aan en trok de wenkbrauwen op.

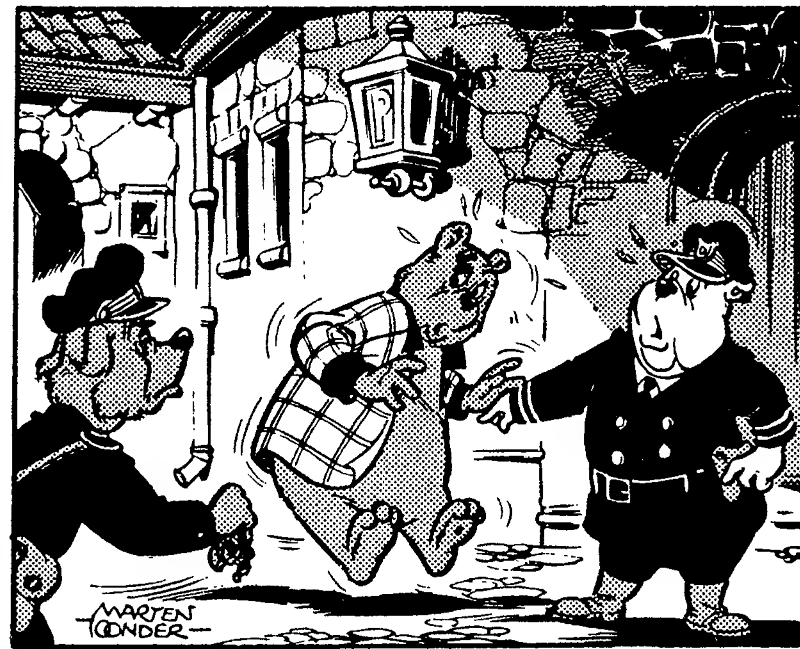
„Zeg maar wat je te zeggen hebt", prevelde hij. „Met lui van jouw slag praat ik niet onder vier ogen."
„Lui van mijn slag?", herhaalde heer Bommel, geheel ontdaan. „W-wat bedoelt u, als u begrijpt wat ik bedoel?"
„Waarom ga je niet naar je vrienden de lemmings?", hernam de politiechef koud. „Als je hulp nodig hebt moet je bij hen zijn!"
„W-waar heb ik d-dit aan verdiend?", stamelde heer Ollie.
„Aan jezelf", snauwde Bulle Bas. „Je had moeten kiezen, vriend; de lemmings of Rommeldam. Maar jij wilt van twee walletjes eten."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4206 „Ik begrijp niet, wat u bedoelt", riep heer Bommel uit. „Ik heb in stilte goed willen doen aan arme zwervers. Maar dat is meer dan een heer alleen aan kan. Ik heb uw hulp nodig, want ze zijn me uit de hand gelopen."

„Dat had je eerder moeten bedenken", bromde de commissaris. „Je bent genoeg gewaarschuwd tegen die lemmings. Maar je hebt met dat dakloze gespuis geheuld. Je bent er eentje van de derde weg."

Een ogenblik stond heer Ollie verbaasd te kijken, maar toen kregen zijn zorgen de overhand.

„Ik heb niet geheuld!", riep hij haast schreiend. „Ik ben een heer van stand — maar door mijn goedheid ben ik zelf dakloos geworden..."

Bulle Bas keerde zich verrast om.

„Wàt zeg je daar?!", gromde hij. „Ben je dakloos, Bommel?"

„J-ja", zei heer Ollie. „Ondank is 's werelds loon. Men heeft mijn gastvrijheid misbruikt, men heeft mijn voedsel opgegeten en mijn meubilair verwoest, men heeft mij uit mijn eigen huis gedrongen zonder een woord van dank..."

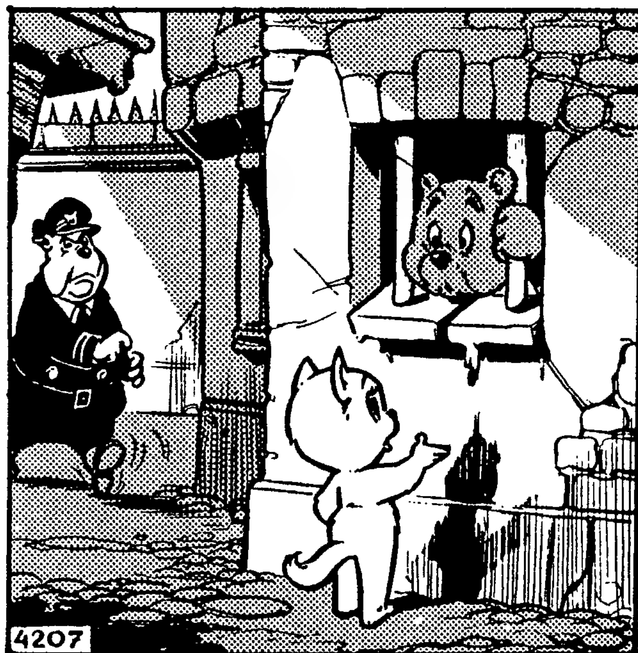
De politiechef luisterde niet langer. Hij wendde zich af en riep een agent naderbij.

„Arresteer deze dakloze zwerver!", beval hij. „En sluit hem goed op, Flabbers. Hij is gevaarlijk!"

„Daar heb je het nu al", dacht Tom Poes, die voor het poortje stond te kijken. „Dit was te verwachten."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4207 Toen het gerucht van heer Bommels arrestatie weggestorven was en het binnenpleintje verlaten in de winterzon lag kwam Tom Poes naar binnen. Hij hoefde niet lang te zoeken want bij een zwaar getralied venstertje in een hoek was een klagelijk gemompel te horen.

„Psst! Heer Ollie!", riep Tom Poes zachtjes. En ja, daar verscheen het vervallen gelaat van de beproefde heer reeds in de opening.

„Daar is de jonge vriend ook weer", sprak hij bitter. „O, ik weet al, wat je zeggen wilt, hoor! Ik had beter moeten luisteren — ik had niet met de lemmings moeten beginnen — ik had geen goed moeten doen — ik had hard moeten zijn zoals iedereen. Zeg maar niets!"

„Dat wilde ik allemaal niet zeggen", zei Tom Poes. „Ik heb iets bedacht. De lemmings zoeken naar Lemland, dacht ik. Als we nu eens..."

„Zeg maar niets!", herhaalde heer Ollie. „Jouw listen komen te laat om mij te redden. Mijn jong leven zal hier in een cel ten gronde gaan..."

„Wat is dat hier?", riep commissaris Bas, uit een deur nadertredend. „Wat doe jij hier, ventje? Iedereen die met deze verdachte praat is zelf ook verdacht. Ook een lemming-vriendje, zeker? Kom maar eens mee, ik wil jou wel eens een verhoor afnemen."

Doch in dit voornemen werd hij gestoord door brigadier Snuf die overspannen door de poort kwam rennen.

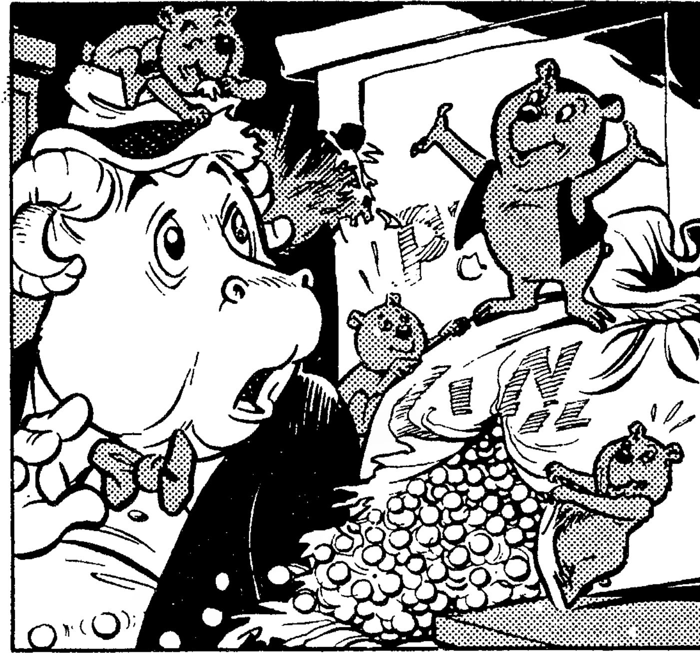
„Commissaris!", riep die. „De lemmings rukken op naar Rommeldam! Ze hebben het cordon dat om Bommelstein lag doorbroken — en nu zijn ze in aantocht!"

En zo was het. De kruidenier Grootgrut, die net doende was zijn winkel voor de middagpauze te sluiten hoorde een vreemd ritselend rumoer uit een zijstraat komen. Hij keek verschrikt om — en zodoende was hij de eerste die de menigte zag naderen...

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4208 De heer Grootgrut wierp een enkele onthutste blik op de stroom lemmings, die als een grijze massa zijn winkelpand naderde. Toen stiet hij een gesmoorde kreet uit en draafde zijn deur in om die te grendelen en te barricaderen. Maar helaas, hij was te laat. De eerste golf had zijn onderneming reeds bereikt, zodat hij zich tot de knieën in de stroom bewoog bij het betreden van de winkel. Hij verloor dan ook het evenwicht en tuimelde bonkend tussen zijn kisten en balen in. Uit de massa rees een juichkreet op.

„Ochtendpap", hoorde hij roepen. „Kwam tat vuk!"

En voor de ontzette blikken van de brave handelaar begon men meelzakken te beklimmen, balen rijst open te scheuren, snoepflessen om te keren en zelfs verse grutsprits te proeven.

„Stop! Politie!", riep de kruidenier uit. „Diefstal! Help!"

De menigte schonk niet veel aandacht aan dit geroep, maar op een zak naast hem keerde een indringer zich om en knikte hem toe.

„Waarom jammert de grote wam zo?", vroeg hij vriendelijk. „Hij kan toch ook nemen als hij honger heeft? Hier is alles - veel meer dan in Bommelstein. Hier, neem een koekje."

„Ik wil geen koekje!", riep Grootgrut. „Ik wil mijn zaak! Dit is allemaal van mij, ga weg!"

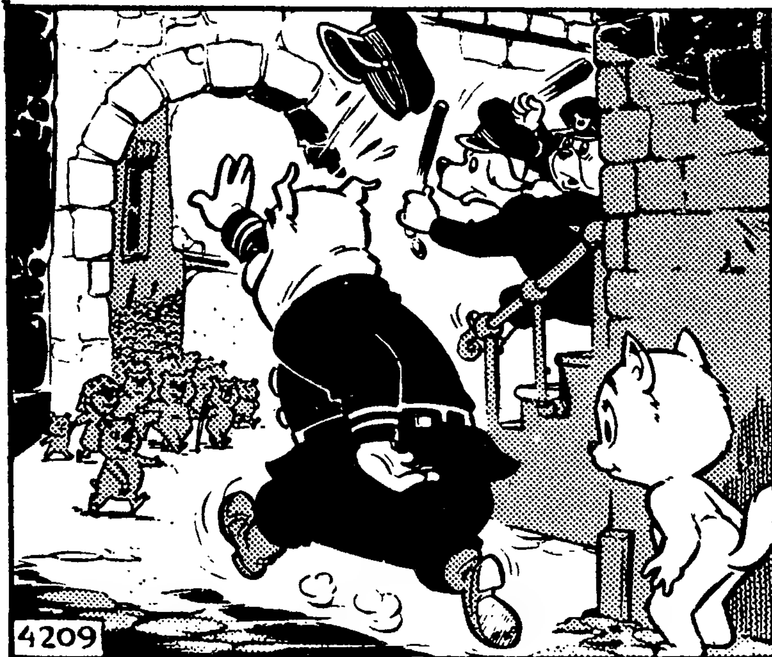
„Begrijp dat niet", zei de vreemdeling hoofdschuddend. „Dit is Lemland en daar is alles van iedereen. Dat zegt Lodder Lem en die weet het."

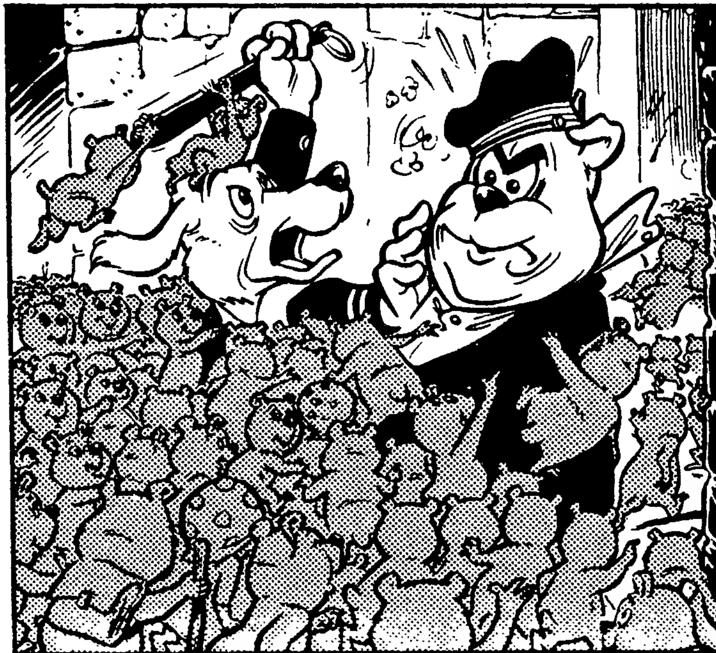
De oplettende lezertjes zullen in de spreker Wobbe Lem herkend hebben.

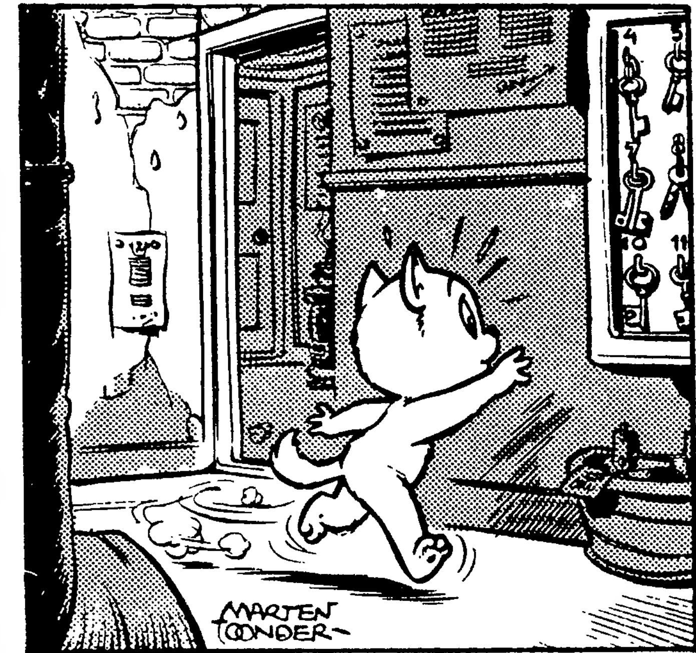
Maar Wobbe was niet de enige, die zich naar Rommeldam had begeven. Zijn broeder Jam-Jum volgde met zijn familie een andere straat en kwam zodoende niet lang daarna het poortje van het politiebureau binnen...

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

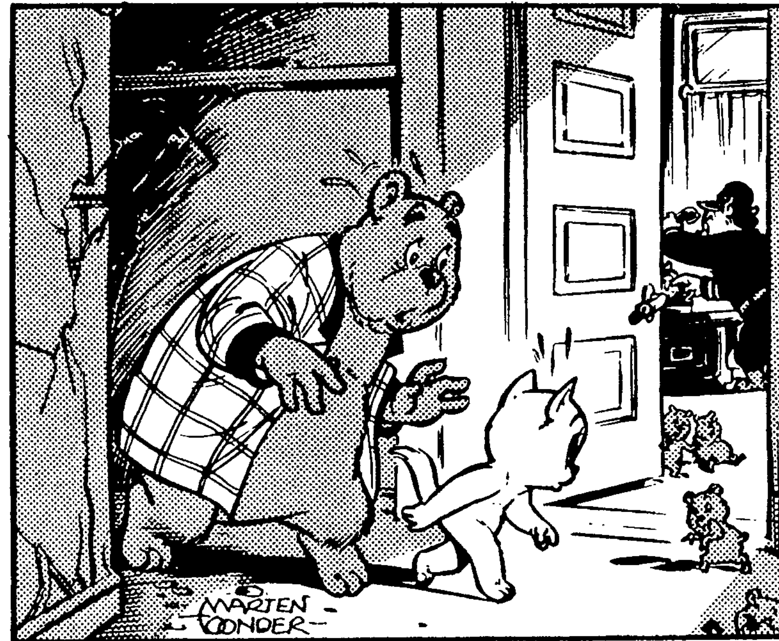

4209 Bulle Bas was net doende Tom Poes aan een verhoor te onderwerpen toen Jam-Jum met zijn familie de binnenplaats begon te betreden.
„Wat weet je van de lemmings, huh?", begon de commissaris, doch toen viel zijn blik op de naderende menigte en hij stapte haastig van het onderwerp af.
„Alarm, Flabbers!", riep hij met overslaande stem. „Houd ze tegen! Grijp de wapens!"
Zo schreeuwende repte de onversaagde ambtenaar zich naar het poortje om de vloed tegen te houden en de aanwezige agenten snelden achter hem aan.
Gedurende enige tijd kon men nu het geroep van „Halt! In naam der wet!", vernemen, maar al spoedig ging dit ten onder in de massa.
Tom Poes wachtte niet hoe de strijd zou aflopen. Hij zag, dat de kleine zwervers de politiemacht geheel overspoelden en hij begreep, dat dit een kans was, die niet spoedig terug zou keren.
„Ik moet heer Ollie uit die cel halen", dacht hij, terwijl hij het bureau binnenholde. „Hij moet Rommeldam van de lemmings bevrijden, anders ziet het er slecht voor hem uit. Want als ik het alleen doe krijgt hij de schuld van alles wat er gebeurd is."
Gelukkig lag de gang geheel verlaten voor hem — en het sleutelbord hing uitnodigend bij de hoek. Tom Poes aarzelde even. Achter hem zwol het rumoer aan en een naderend 'tat vuk'-geroep duidde er op, dat de horde begon binnen te dringen.
Op goed geluk greep hij enige sleutels en rende verder de gang in waar de cellen zich bevonden.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

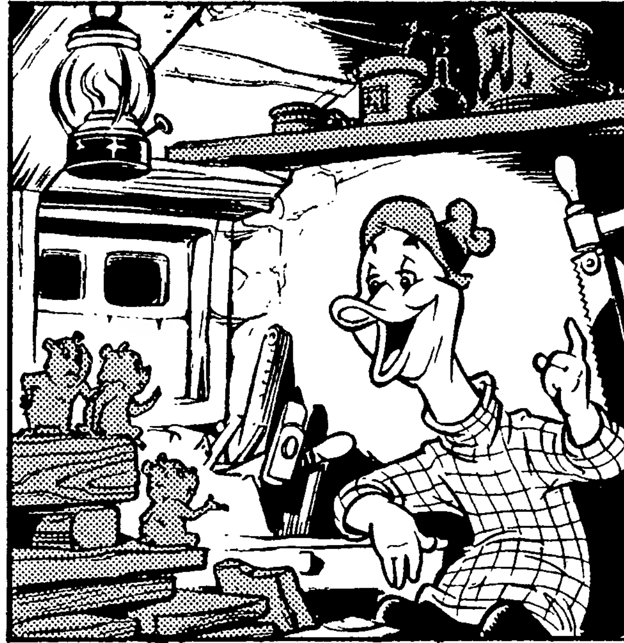

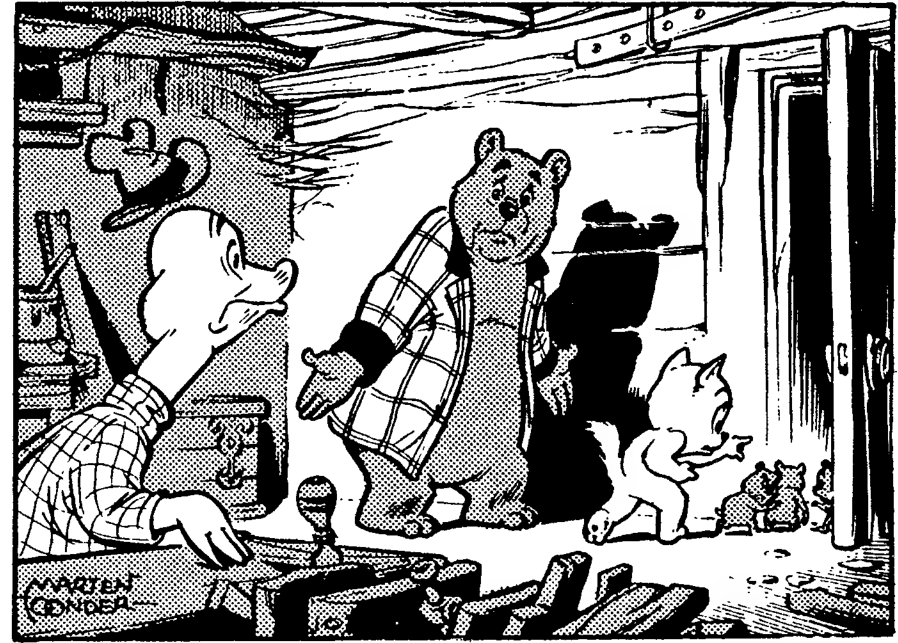
4210 Heer Bommel stond radeloos in zijn cel. Vanaf de binnenplaats drong een verward rumoer tot hem door en tussen de tralies van zijn venstertje klommen lemmings naar binnen.
Glazig keek hij toe, hoe enige indringertjes zich meester maakten van de homp brood die hij als maaltijd ontvangen had.
„H-hoe vreselijk is dit alles", prevelde hij. „En dat allemaal door mijn goedheid. Ach, de liefdadigheid van een heer is iets verschrikkelijks, dat zie ik nu in. Maar het is te laat."
Op dat moment werd de celdeur geopend en Tom Poes stond op de drempel.
„Kom gauw, heer Ollie!", riep hij. „Voordat het te laat is."
Er daagde een hoopvol lichtje in de doffe ogen van de gevangene.
„Zou het dan nog niet te laat zijn?", zo vroeg hij zich af terwijl hij achter zijn jonge vriend aan door de gang sloop. „Zou er nog een uitweg zijn uit dit moeras, als iemand begrijpt wat ik bedoel?"
Nu, dat was wel de vraag. Het politiebureau maakte en ontredderde indruk. Overal liepen leden van de familie Lem in en uit — en uit een openstaande deur klonk de overspannen stem van de commissaris die zat te telefoneren.
„Ik moet versterking hebben!", hoorde men hem roepen. „We klaren het niet... We zijn de toestand niet langer meester... Ja, de aanstichter is gevat, dit zit hier in de cel. Een zekere Bommel, ja. Maar als er niet gauw versterking komt zullen ze hem bevrijden, vrees ik. En dan is het te laat. De hele stad gaat ten gronde!"
„Te laat!", herhaalde heer Ollie met trillende lippen.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

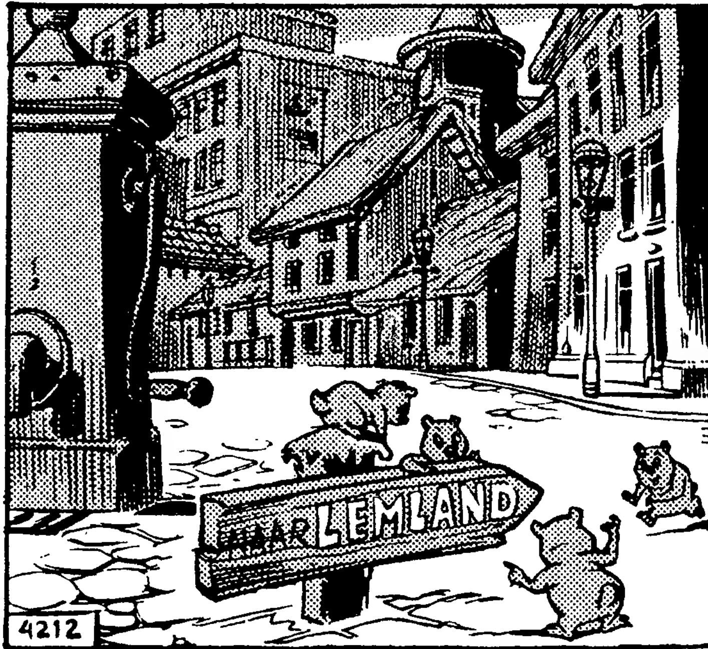

4211 Toen heer Bommel achter Tom Poes aan de gevangenis ontvluchtte begon de duisternis reeds te vallen. De straten waren leeg, want de bewoners hadden zich in hun huizen teruggetrokken en de deuren op slot gedaan; in afwachting van de lemmings. Er hing een nare stilte over het anders zo nijvere plaatsje en heer Ollie huiverde.

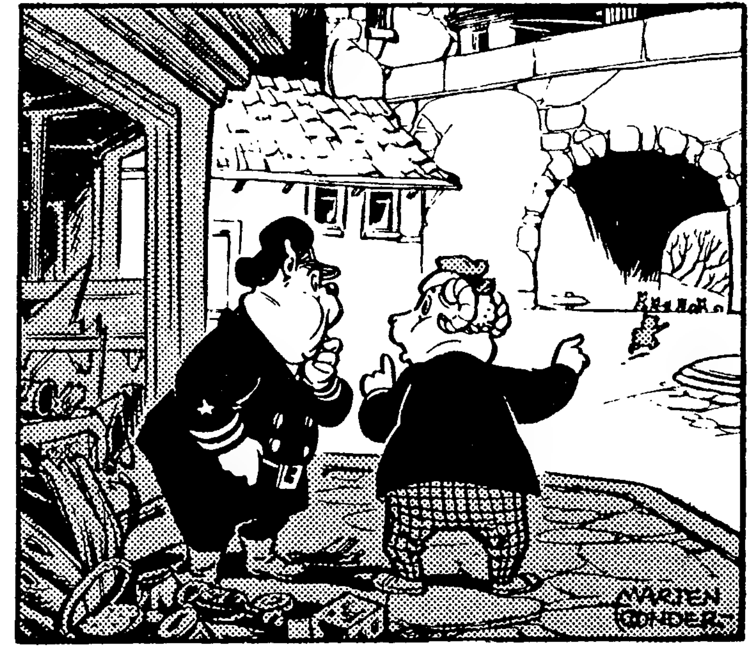
„W-waar breng je me heen, jonge vriend?", fluisterde hij.
„Naar een timmerman", zei Tom Poes. „We moeten aan het werk."
Deze verklaring onthutste zijn metgezel. Heer Bommels mond zakte wat open en zijn ogen kregen een glazige uitdrukking.
„Een t-timmerman?", herhaalde hij schor. „W-waarom?? Bedoel je, dat die timmerman een schuilplaats voor mij moet maken?"
„Nee", zei Tom Poes. „Een schuilplaats is niet genoeg. We moeten het Lem-vraagstuk oplossen, want anders krijgt u nooit eerherstel. Kom nu maar mee, er is geen tijd voor uitleg — en daar woont de timmerman die ik bedoel!"
Zo sprekende loodste hij zijn vriend naar een bouwvallig onderstuk, waar een zekere W. Waggel een „Timerij en sagerij' dreef.
De handwerksman zat in zijn eenvoudige werkplaats en voerde een gesprek met enkele bezoekers toen ze binnentraden.
„Van Lemland heb ik nooit gehoord", hoorden ze hem zeggen. „Ik ben niet zo goed in de politiek, hoor. Maar het lijkt me reuze enig, zo met z'n allen op reis. Ik zou best mee willen... Ha, die Tom Poes!"
Tom Poes groette kort, doch zonder verder woorden vuil te maken dreef hij het bezoek de deur uit, tot verbazing van de ondernemer.
„Ik begrijp ook niet wat de jonge vriend wil", zei heer Bommel. „Hij gedraagt zich onbehoorlijk, als u begrijpt wat ik bedoel. Waar wil je toch heen, Tom Poes?"
„Naar Lemland", zei Tom Poes raadselachtig. „Wees nu stil en luister..."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

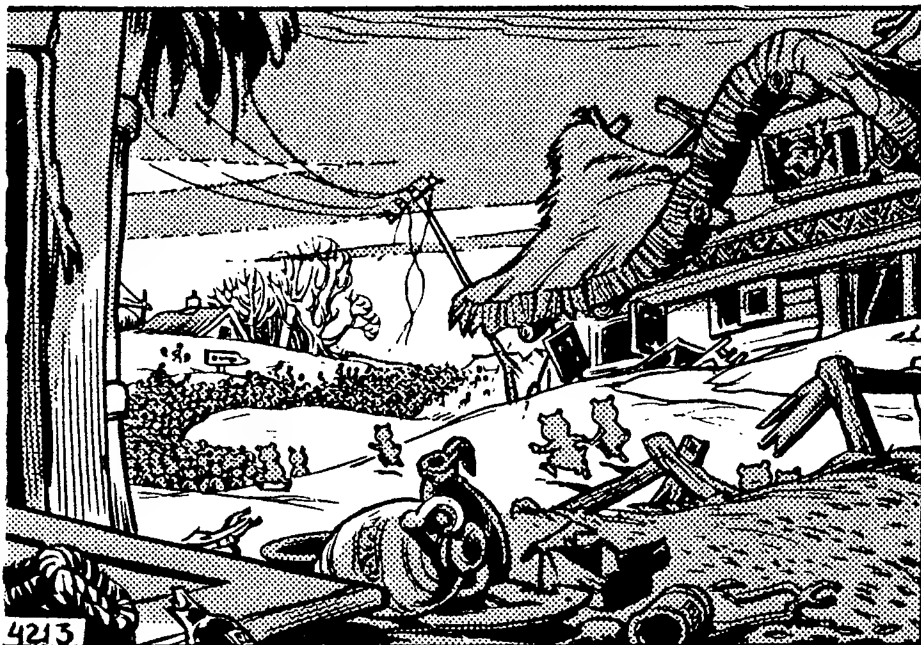

4212 Toen de zon de volgende morgen opkwam over Rommeldam leek het stadje nog steeds uitgestorven. Het enige leven dat men kon waarnemen bestond uit de lemmings die zich over het marktplein bewogen. Ze spraken druk Ainopluk met elkander en wezen op een bord dat daar gedurende de nacht was aangebracht. „Naar Lemland", stond er op.
Het was duidelijk, dat deze richtingwijzer hen in een opgewonden toestand bracht; ze holden af en aan onder het slaken van hoge kreetjes en al spoedig begonnen de eersten in de aangegeven richting te trekken. Nu verschenen er ook anderen. Uit alle straten en stegen trokken de kleine zwervers naar het marktplein, beraadslaagden daar een korte tijd en zetten zich dan in beweging.

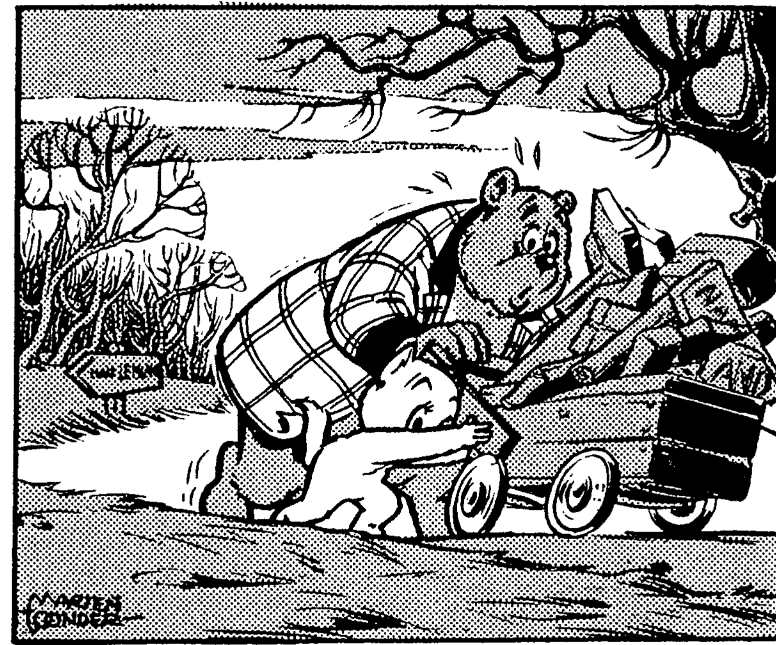
Toen de klok dan ook negen sloeg was er een algemene uittocht aan de gang. Jam-Jum, de zoon van Lodder Lem, schreed aan het hoofd van zijn familie de stadspoort uit en Wobbe, zijn broeder, volgde dit voorbeeld.
„Merkwaardig", prevelde de commissaris van politie, die zich moedig op straat begeven had. „Alle lemmings hebben de stad verlaten. Waarom? En wie heeft die borden neergezet?"
„Ik weet het niet", zei de kruidenier Grootgrut. Hij stond voor zijn ontredderde winkel en staarde de indringers na met een uitdrukking van haat in zijn omwalde ogen.
„Het kan me ook niet schelen", voegde hij er aan toe. „Maar wie dat gedaan heeft verdient een standbeeld!"

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4213 Gedurende enige tijd ritselde het landschap om de goede stad Rommeldam van de trekkende lemmings. Op alle invalswegen stonden richtingborden die naar Lemland wezen — en er was geen familie die daar geen gevolg aan gaf. Jam-Jum was de eerste, daarna volgde Wobbe en daar achter sloten zich hun broeders aan.

Ritsers en Oole, Tets en Liffert, Nooi en Ibbel en ook de dwarse Mik-Muk, gevolgd door hun vrouwen, kinderen en achterkinderen trokken opgewekt over de heuvels, een spoor van ontreddering achter zich latend.

Doch dit was nog niet alles. Daar waar de weg naar Bommelstein op de hoofdweg uitkomt verscheen de oude Lodder Lem aan het hoofd van zijn verwanten om zich aan te sluiten. Het valt te begrijpen, dat hij de leiding nam, want hij was de oudste en bovendien bedreven in de kunst van het lezen.

„Eindelijk weten, waar Lemland ligt", sprak hij vrolijk. „Dit hier was vergissing; Bommelstein is Lemland niet. Ochtendpap is op; in Lemland is alles beter. Kwam tat vuk!"

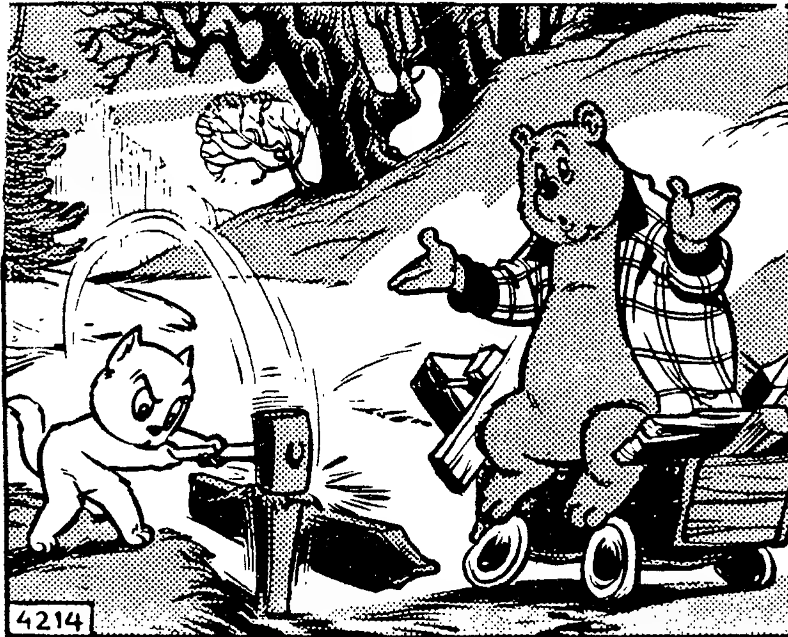
Met deze woorden schreed hij voort in de richting die de borden aangaven.

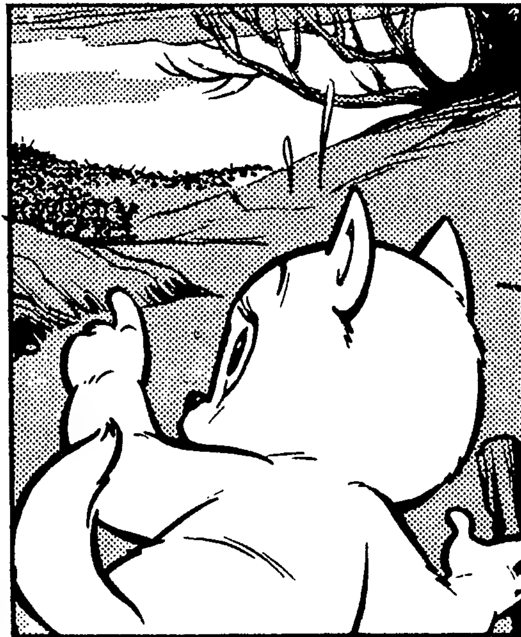
Ja, het waren nuttige borden en de vraag begint zich nu op te doen wie ze eigenlijk geplaatst heeft. Welnu, wanneer men ver voor de horde uit naar het westen blikt kan men daar een paar bedrijvige figuren ontwaren. Ze duwen moeizaam een voertuigje dat beladen is met wegwijzers over de heuvels en van tijd tot tijd houden ze stil om een paal in de grond te slaan.

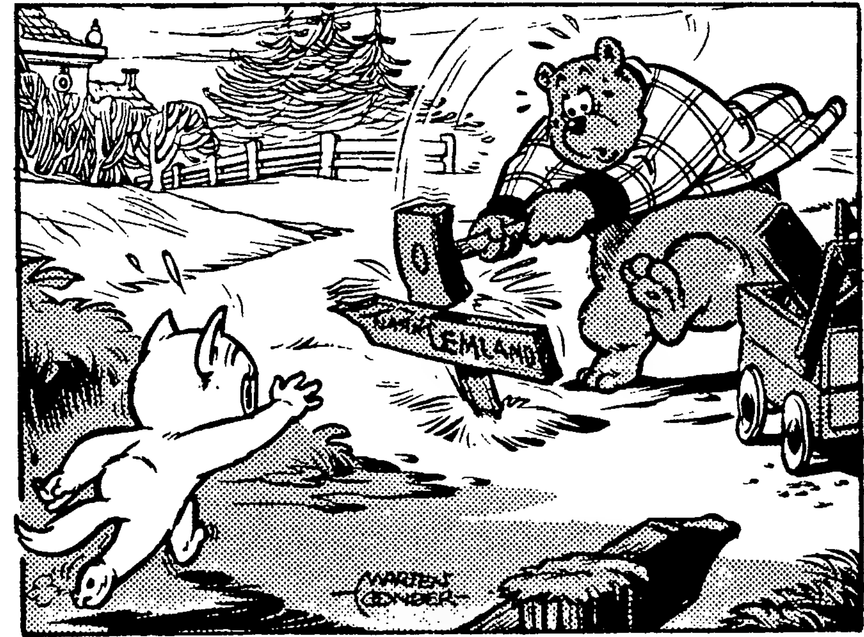
De oplettende lezertjes zullen in hen reeds heer Bommel en Tom Poes herkend hebben...

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

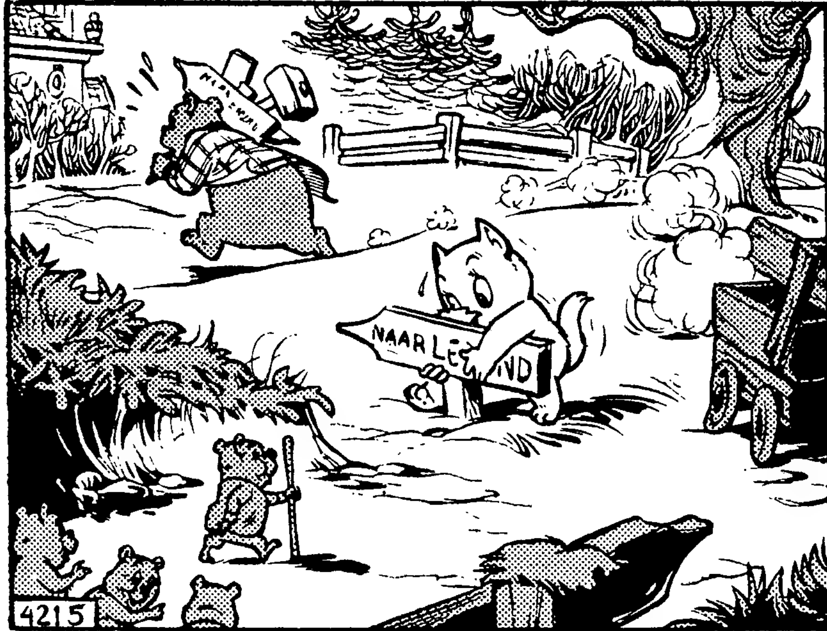

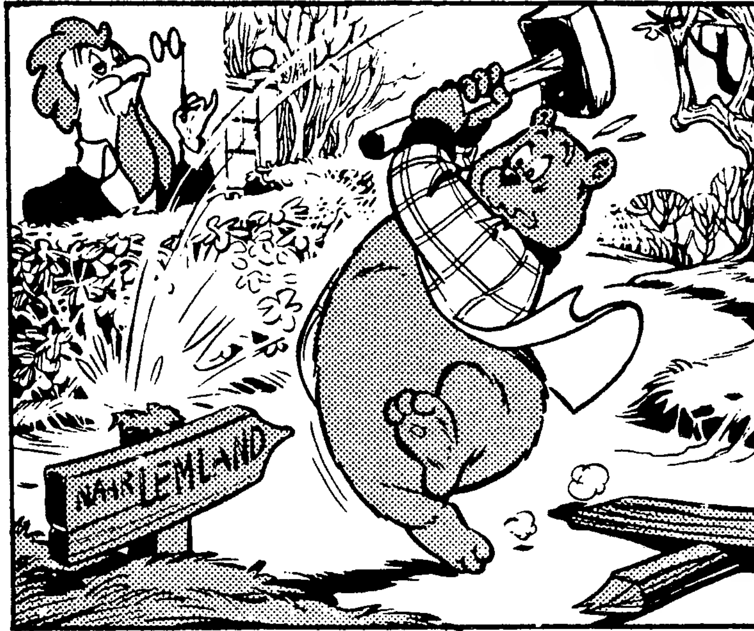
4214 Na vele uren van zware arbeid bleef heer Bommel hijgend staan.
„Nu is het genoeg", sprak hij klagend. „zo kunnen we toch niet doorgaan? Dit is geen werk; we kunnen de hele wereld wel vol gaan zetten met deze plankjes; maar waar wijzen ze heen?"
„Naar Lemland", sprak Tom Poes. Hij mepte met een grote houten hamer een paaltje in de grond en liet toen zijn gereedschap zinken om even uit te rusten.

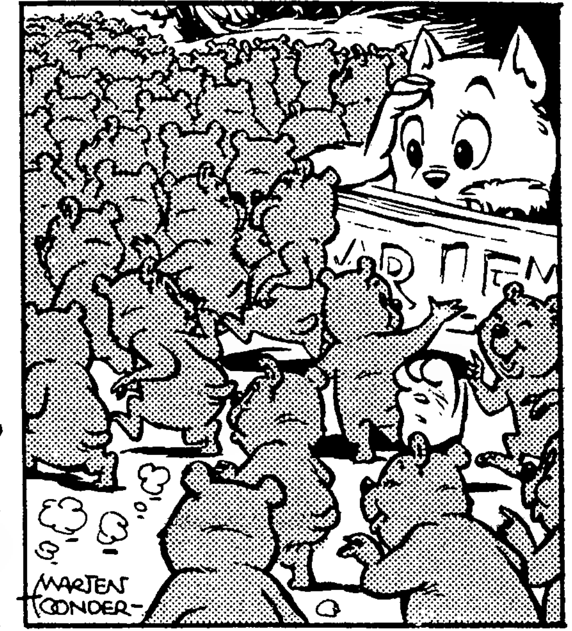
„Nog even, heer Ollie", vervolgde hij troostend. „We gaan naar de kustweg en laten het laatste bord gewoon naar het noorden wijzen. Dan blijven ze vanzelf de kust volgen tot ze niet verder kunnen. En dat is zo ver weg, dat wij ze nooit terug zullen zien."
„Z-zou het?", mompelde heer Bommel. „Hm, ik vind het een dwaas plan, jonge vriend. We weten niet eens of de lemmings de borden wel volgen. Misschien zitten ze rustig in Bommelstein te lachen om deze plankjes..."
„O nee!", zei Tom Poes verblekend. „Daar komen ze al aan!"
Hij wees in de verte en heer Ollie zag tot zijn ontzetting dat het landschap in die richting tot leven begon te komen. Een ogenblik staarde hij ontzet naar de krioelende heuvels, toen sprong hij op en begon in grote haast een richtingaanwijzer in de grond te slaan.
„Ho! Stop, die is verkeerd!", riep Tom Poes.
„Verkeerd?", herhaalde heer Bommel, terwijl hij een zware dreun na gaf. „Waarom verkeerd? Doe ik het weer niet goed? Hij staat stevig, hoor."
„Ja", zei Tom Poes, „stevig wel. Maar hij wijst de verkeerde weg aan. In die richting woont de markies de Cantecler!"

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4215. Tom Poes sprong op het verkeerd geplaatste richtingbord af en probeerde het uit de grond te rukken. Maar heer Ollie had het in zijn ijver zo diep geslagen, dat er geen beweging in te krijgen was. En intussen naderde de oude Lem aan het hoofd van zijn bloedverwanten; de grond begon te trillen en overal ritselde en frutselde het over het dorre landschap, zodat het was alsof er een storm opstak.

Heer Bommel uitte een kreet van wanhoop. Hij greep enkele borden van de wagen en rende met de hamer over de schouder voor de horde uit.

De markies de Cantecler stond over zijn haag geleund van de ochtend te genieten, toen zijn aandacht getrokken werd door zijn naderende buurman. Met bevreemding zag hij deze een wegwijzer bij de tweesprong plaatsen, die hij daarop met driftige slagen in de bodem joeg.

„Parbleu", sprak de edelman, „hebt ge dan eindelijk een betrekking bij de gemeente kunnen verwerven, Bommel? Nu, dan maar fris aangepakt; misschien kunt ge nog iets moois van uw leven maken."

Heer Ollie antwoordde niet. Met opeengeklemde tanden hamerde hij voort, zodat de markies onkundig bleef van het gevaar, dat hem bedreigde. Want de lemmings kwamen in grote massa's opzetten, omdat ze de richting volgden van het fout geplaatste bord. De oude Lem had het geruk van Tom Poes met misprijzen opgemerkt.

„Kwam tat vuk?", vroeg hij. „Kleine wam wil Lemland-wijzer kapot maken. Niet mooi van hem. Maar gelukkig zijn ondergetekende, Lodder Lem, niet langer Lem-alleen!"

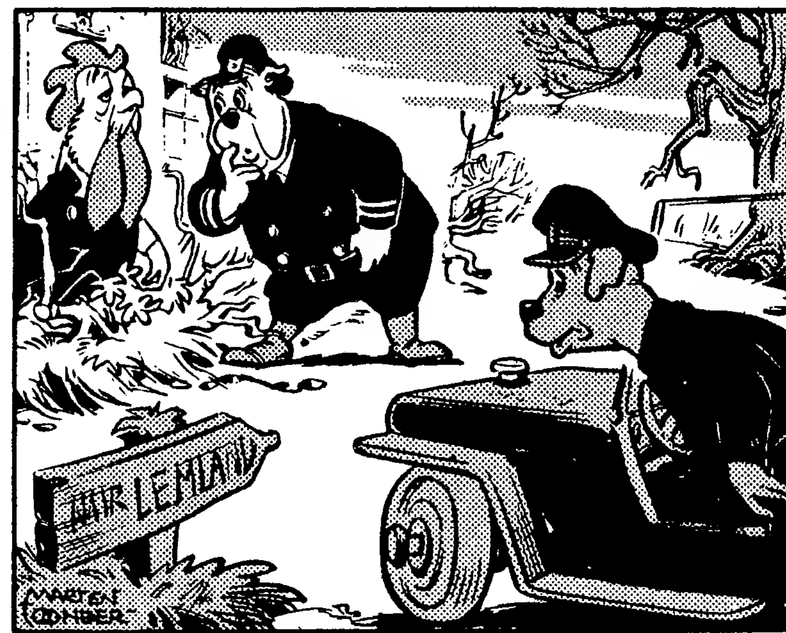
En met deze woorden trok hij met zijn verwanten om en over Tom Poes heen, naar de woning van de edelman.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

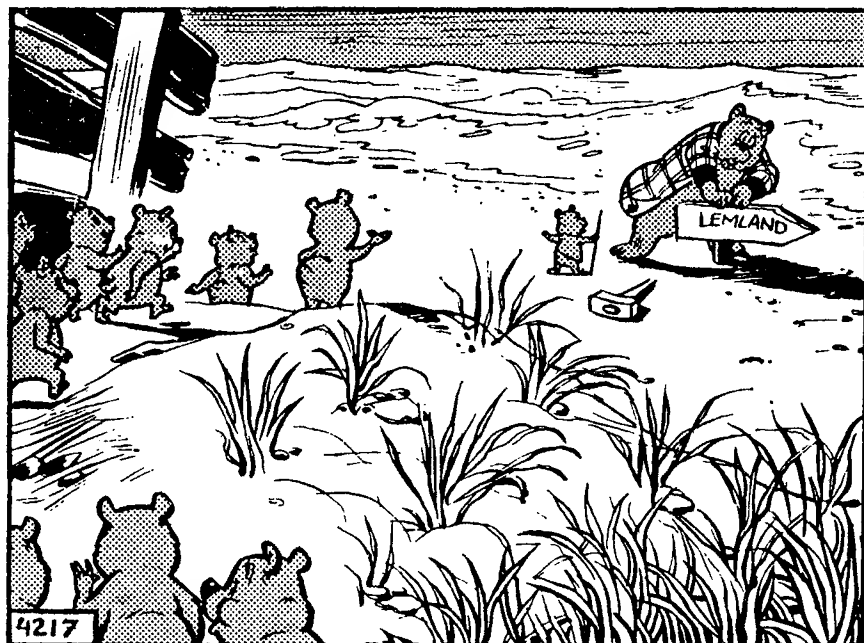

4216. De markies volgde de verrichtingen van zijn buurman bevreemd door zijn oogglas.
„Ge pakt uw werk ferm aan, dat moet ik toegeven", sprak hij. „Maar het is een ontsierend bord, dat ge daar opricht — en het staat scheef ook. Kan het niet wat fraaier?"
Heer Ollie verbeet zijn woede. Hij gaf een laatste dreun met de hamer, wierp een schichtige blik achter zich en spoedde zich toen weer voort met de laatste wegwijzer over de schouder.
„Nog maar één!", prevelde hij met trillende lippen. „De rest van de paaltjes ligt bij Tom Poes. Ach, als deze ene nu maar genoeg is tot de kust!"
Intussen was commissaris Bulle Bas in een politie-auto geklommen om te zien wat er aan het gebeuren was. Langzaam rijdend volgde het voertuig het pad van de trekkende lemmings en hoofdschuddend monsterde de politiechef de gevallen telegraafpalen en de verwoeste hekken.
„Het lijkt wel een orkaan", gromde hij. „Waar moet dat heen, Fladders?"
„Ze volgen de borden, commissaris", zei de agent, die de auto bestuurde.
„En zo te zien gaan ze naar het buiten van de markies de Cantecler."
„Verschrikkelijk", mompelde zijn meerdere. „Ik mag er niet aan denken wat daar gebeuren gaat."
Tot zijn verbazing viel de schade echter mee. Weliswaar was de haag erg gehavend en zag de edelman zelf er gekreukt uit, maar het bouwwerk was onbeschadigd.

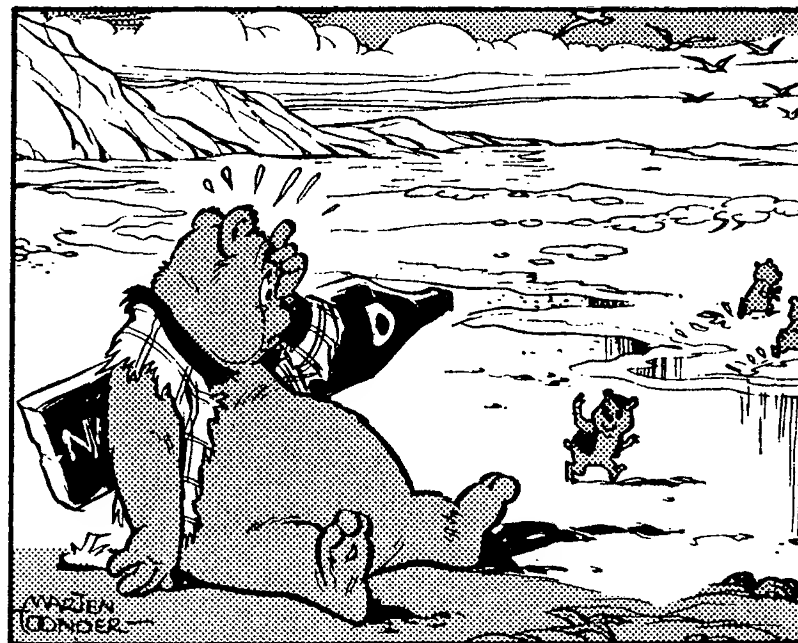
„Hoe is dat mogelijk?", vroeg hij zich af.
„Door het bordje, dat de heer Bommel hier geplaatst heeft", verklaarde de markies met zwakke stem. „De lemmings zijn langsgetrokken maar bij die wegwijzer zijn ze afgebogen, anders waren ze over mijn huis heengegaan."

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4217. Heer Bommel draafde voort in westelijke richting totdat hij het strand bereikte. Daar stond hij nu met zijn wegwijzer en de houten hamer en staarde glazig naar de aanrollende golven.

„W-wat moet ik hier doen?", zo vroeg hij zich af. „Wat zei Tom Poes ook weer? Het laatste bord naar het noorden laten wijzen; zoiets zei hij. Dan trekken de lemmings de kust langs totdat ze bij de noordpool terechtkomen of zo. Ja, ja, heel goed. Maar waar is het noorden? Ach, ik sta ook overal alleen voor..."

Achter zich hoorde hij het geluid van vele stemmen en toen hij nerveus omkeek bemerkte hij, dat de kleine zwervers hem reeds hadden ingehaald. Op het duinpad verscheen de oude Lodder Lem aan het hoofd van zijn familie.

Zonder verder bedenken sloeg heer Ollie zijn richtingbord in het zand en begon wild te gebaren.

„Naar het noorden", riep hij. „Rechtdoor! Steeds maar rechtuit!"

„Kwam tat vuk?", vroeg de grijsaard, een ogenblik de pas inhoudend.

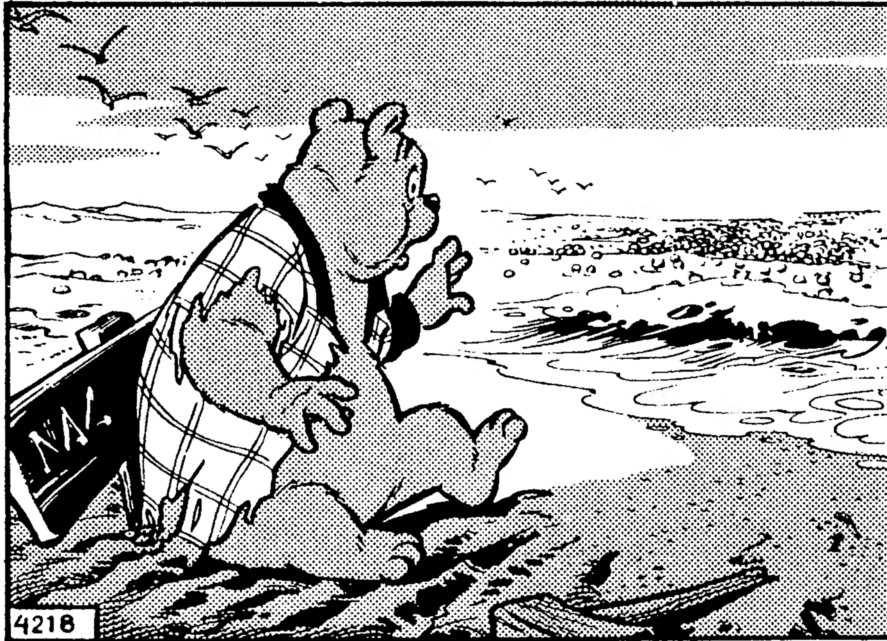
„Bord van grote wam wijst verkeerd. Ondergetekende, Lodder Lem, weet nu de weg wel weer, Zijn vader heeft hem verteld: Lemland ligt achter grote water; altijd maar rechtdoor, tot aan horizon."

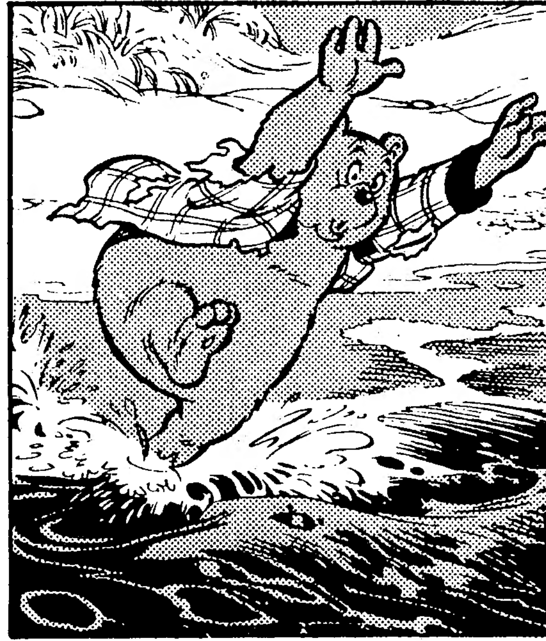
Met deze woorden stapte hij ferm de golfjes in en begon te zwemmen. Zijn verwanten volgden hem onder het uitstoten van verheugde kreetjes, zodat heer Bommel al spoedig bedolven werd onder de stroom van trekkers die zich zeewaarts spoedde. Het was een lange stoet en het kwam de gevallen heer voor, dat het uren duurde voordat de laatste lemming hem passeerde. Dat was Wobbe Lem, die zich groetend nog een keer naar hem omwendde.

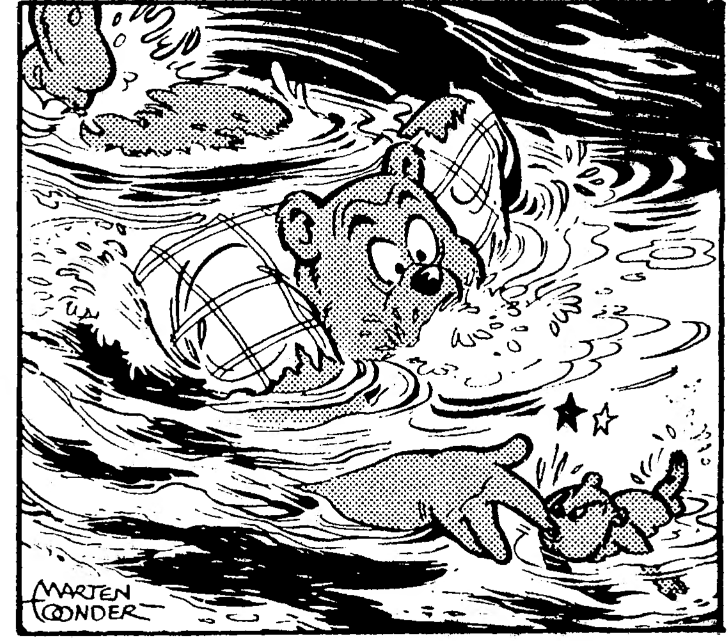
„Kom eens langs!", riep het ventje. „In Lemland is alles beter!"

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4218. Heer Bommel kwam langzaam overeind en staarde vol ontzetting naar de zee. Daar was een lange lijn zwemmers te zien, die zich met flinke slagen naar de horizon bewoog.

„Ho! Stop!", riep hij. „Kom terug! Dat gaat verkeerd!" Zijn klagende stem verwoei echter in de wind en er was niemand, die omkeek.

Nu werd de eenzame heer door een paniek aangegrepen. Roepend snelde hij naar de golven waar hij zich enige tijd armzwaaiend langs de vloedlijn bewoog. Doch toen dit geen enkel gevolg had sprong hij te water en begon de trekkers te volgen. De zee was koud en de stroom trok aan zijn ongeoefende ledematen. Maar de schrik over het gebeuren schonk hem reuzenkrachten, zodat hij al spoedig de laatste lemmings begon in te halen.

„Blub, blub... terug!", riep hij, het hoofd uit de golven heffend. „Jullie... faan verkeerd... blub..."

„Waarom verkeerd?", vroeg de achterste zwemmer, die met rustige slagen de golven kliefde. „Lemland ligt achter grote water, dat weet iedereen!"

„Nee...dat is niet zo!", hijgde heer Bommel. „Daar...blub...ligt Lemland niet!"

„Waar dan wel?", vroeg de ander.

„Ik weet het niet!", riep heer Ollie in wanhoop. „Maar het ligt niet daar, dat is zeker!"

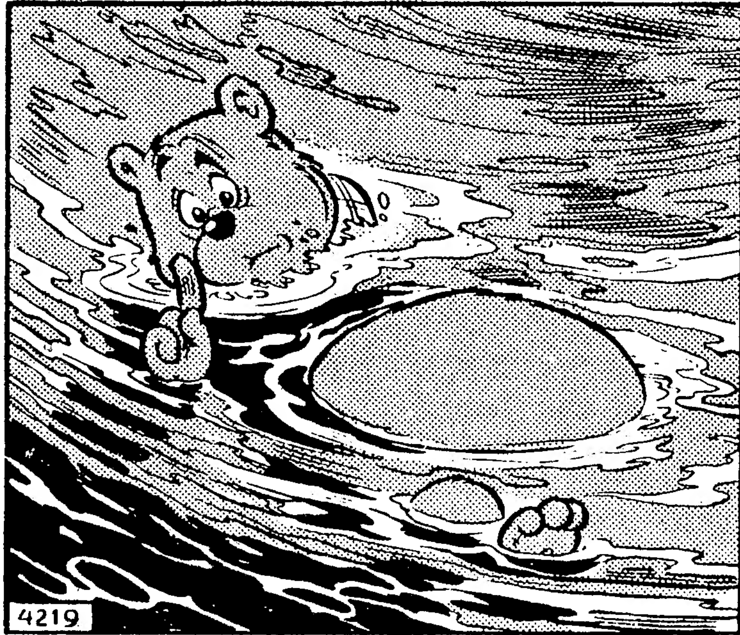
De lemming glimlachte om de domheid van dit antwoord en hij legde er een slagje op om de verloren tijd in te halen. Maar toen heer Bommel zijn hand uitstak om hem tegen te houden werd hij boos.

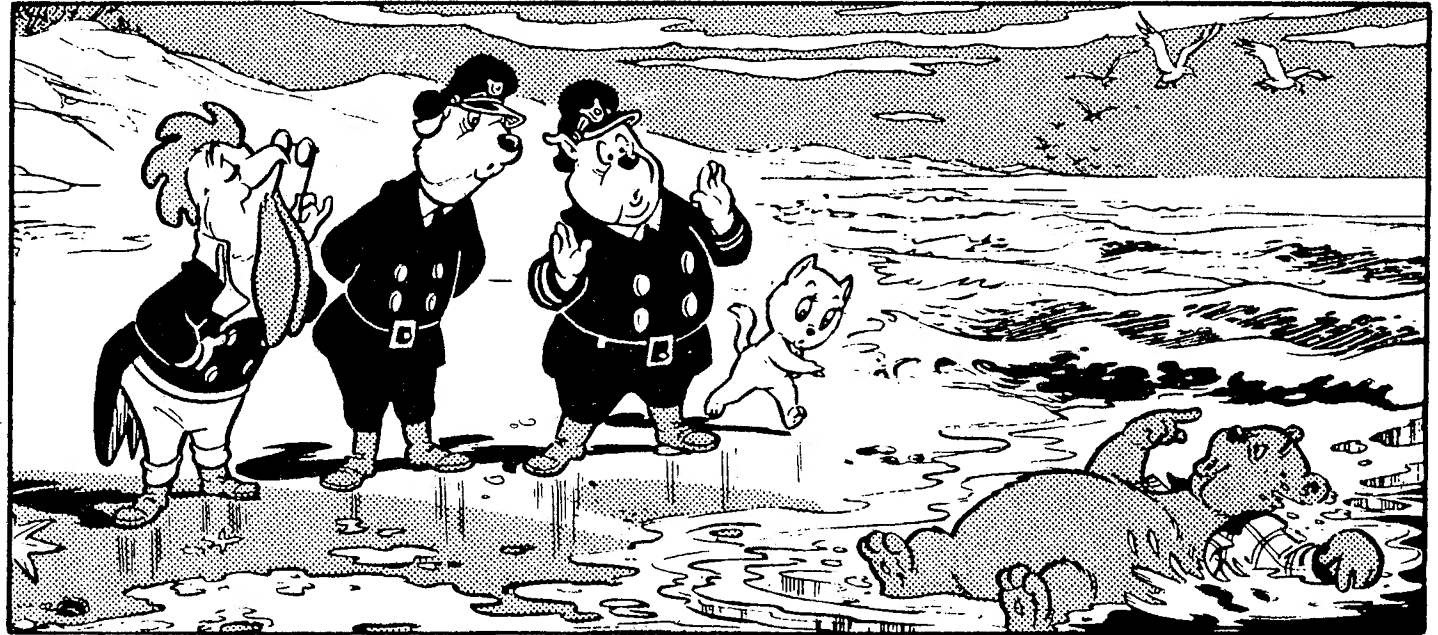
„Ga terug naar je eigen vervelende land, grote wam!", riep hij uit. „Hebben nu last genoeg van je gehad."

En met deze woorden beet hij kwaad naar de uitgestoken vingers...

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

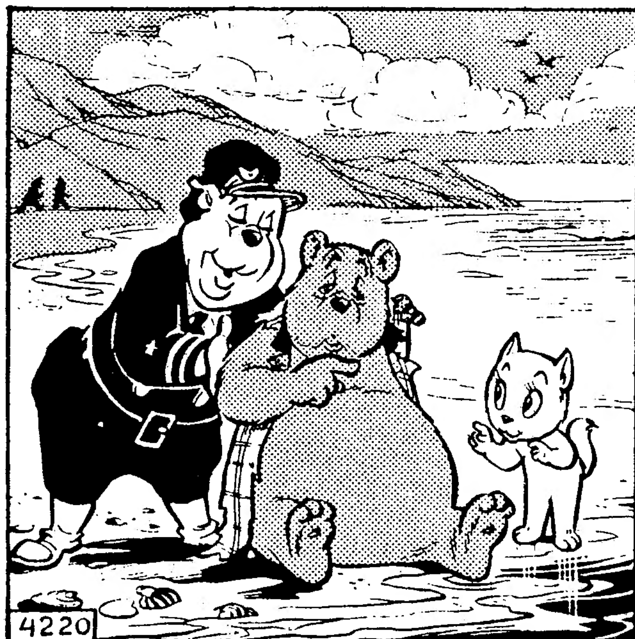
4219. Toen de achterste lemming hem gevoelig in de vinger hapte, slaakte heer Ollie een kreet. De behoefte om te helpen verliet hem en met een smartelijk gelaat keek hij naar zijn gekwetst lichaamsdeel.
„Stank voor dank", prevelde hij, terwijl hij zich willoos door de golven liet meevoeren. „Tegen zoveel domheid staat men als heer machteloos. Nu moeten ze het zelf maar verder weten..."
Hij sloot berustend de ogen en strekte zich zo gemakkelijk mogelijk uit.
„Dit is dan het einde", hernam hij na enige tijd. „Op de kust wacht mij de gevangenis en de lemmings zwemmen naar Lemland. En ik... ach, aan mij denkt niemand meer. Ik ben er tussenin geraakt en nu ben ik een drenkeling op de wereldzee... Het leven is te hard voor een heer van mijn stand..."

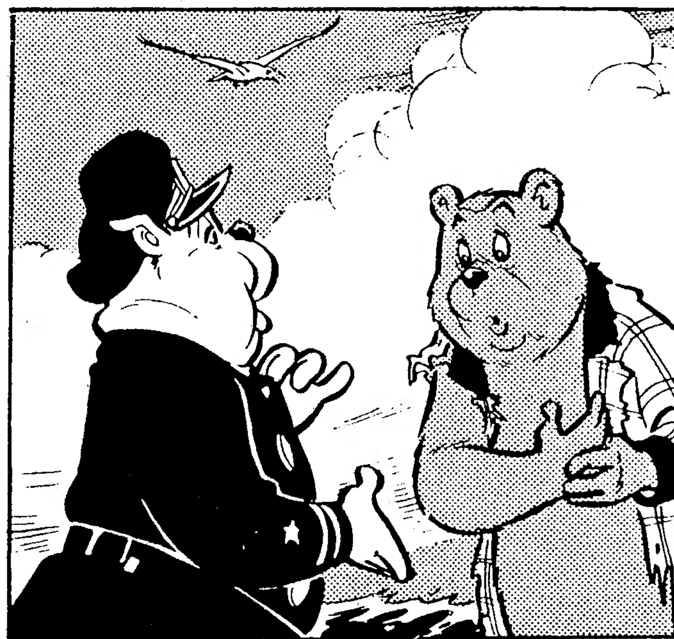
In deze droevige gepeinzen werd hij gestoord doordat hij plotseling de grond raakte. Want het was vloed en de branding spoelde hem vrij ruw op het strand.
„Heer Ollie!", riep Tom Poes. „Bent u in orde?"
„Laat me, jonge vriend", sprak heer Bommel met zwakke stem. „Met mij is het uit. De golven zullen me verzwelgen — en dat is maar het beste..."

„Parbleu!", sprak de markies. „Hij is gelukkig weer de oude. Sta op, Bommel en veroorloof mij u de hand te drukken. We zijn u veel dank verschuldigd."
Heer Ollie richtte zich een weinig op. Behalve de edelman en Tom Poes werd hij nu ook commissaris Bas en de agent Fladders gewaar. En tot zijn verbazing stond het gehele groepje hem glimlachend aan te kijken.

TOM POES

Door Marten Toonder

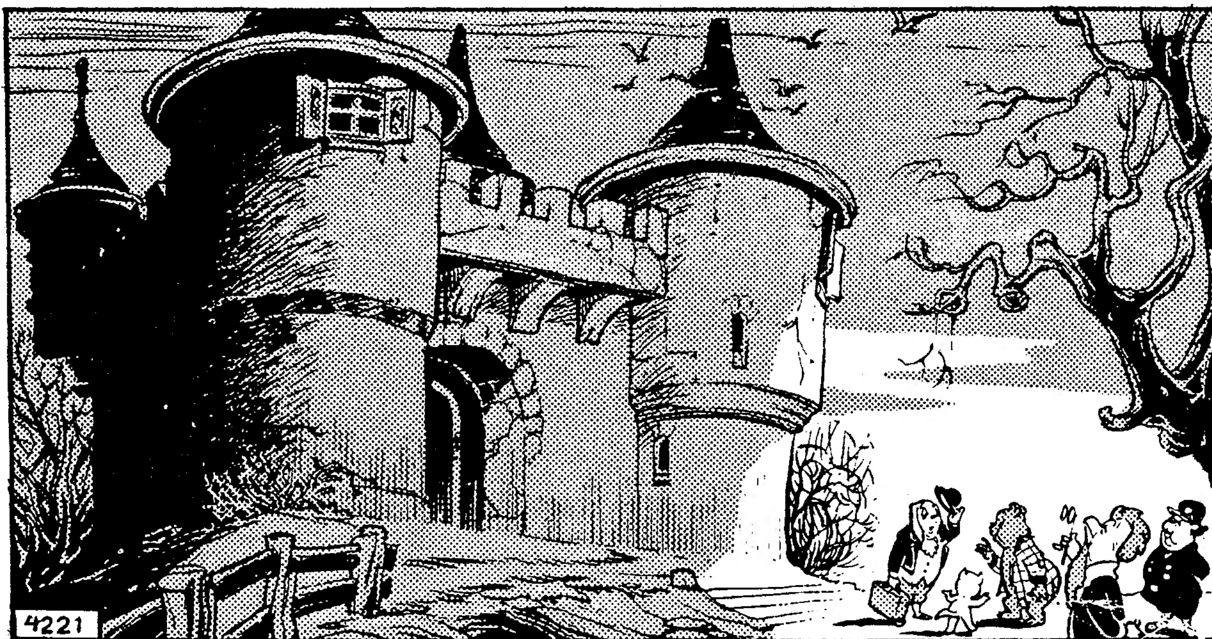

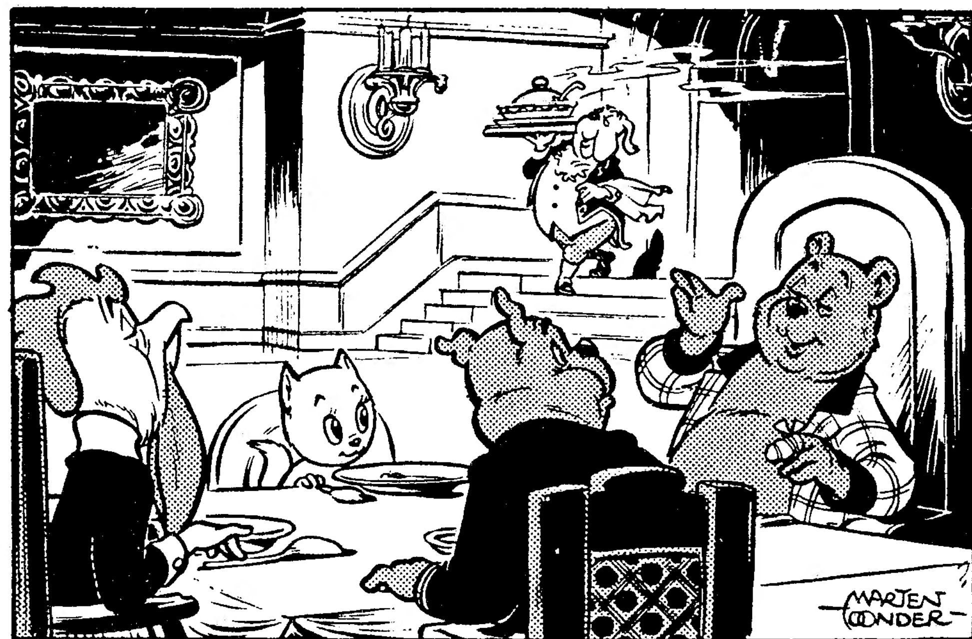

4220. De commissaris boog zich over heer Ollie heen en hielp hem voorzichtig overeind.
„Bent u in orde, meneer Bommel?", vroeg hij. „Niets gebroken of bezeerd, hoop ik?"
„N-nee", stamelde heer Ollie verward. „Dat is te zeggen... men heeft in mijn vinger gebeten... Maar u hoeft mij niet vast te houden. Ik zal wel vrijwillig meegaan naar de gevangenis."
„Oho!", riep de politiechef uit en hij lachte alsof dit een goede grap was. „De gevangenis was een vergissing, hoor! Ik hoop, dat u er niet boos om bent. Nee, Tom Poes hier heeft ons alles verteld van uw flink gedrag en we zijn u allemaal erg dankbaar."
Nu zette heer Bommel grote ogen op.
„Dankbaar?", herhaalde hij. „Tom Poes heeft alles verteld? Wat heeft hij dan verteld, als u begrijpt wat ik bedoel?"
„Doe maar niet zo bescheiden", hernam de ander. „We weten nu alles van uw list met de richtingborden. U was de enige die inzag, dat het Lemprobleem niet opgelost kon worden zolang de lemmings over het land verspreid waren. En zelf heb ik kunnen zien, hoe meesterlijk u de horde het land hebt uitgewezen."
Heer Ollie begreep er nog niet veel van. Maar het was duidelijk, dat hij gehuldigd werd en dus brak er langzaam een glimlach door op zijn vervallen gelaat.
„Ach ja, het viel niet mee", zei hij eenvoudig. „Vooral niet, toen ze de zee in gingen, de stakkerds. Maar daar achter ligt Lemland, zeggen ze, dus dat zal wel in orde zijn. Eh... ik bedoel... voelt u er wat voor om mee te gaan naar Bommelstein? Dan kunnen we daar verder praten."
Nu, daar voelde iedereen wel voor, want het was fris aan zee.

TOM POES EN HET LEMLAND

Door Marten Toonder

4221. Toen het groepje bij Bommelstein aankwam werd het voor de deur opgewacht door de bediende Joost, die beleefd de hoed afnam.

„Excuseer, heer Ollie", sprak de knecht. „Ik heb u verkeerd beoordeeld, met uw welnemen. Ik meende, dat u gemene zaak maakte met de lemmings. Maar ik heb gehoord, hoe u ze het land hebt uitgewezen — en nu zou ik er trots op zijn u weer te mogen dienen. Ik zal trachten een eenvoudig, doch voedzaam maal te bereiden, als u mij toestaat."

Heer Ollie stond dat minzaam toe en zo toog Joost weer aan het werk. De bekwame bediende slaagde erin enkele blikjes te vinden die de familie Lem niet open had kunnen krijgen, zodat hij binnen korte tijd een warm bord erwtensoep op tafel kon zetten.

Daar hield heer Bommel toen een toespraak bij die het voedsel aanmerkelijk deed afkoelen.

„Ik moet zeggen, dat ik een leerzame ervaring rijker ben geworden", zo sprak hij. „Men moet, als heer zijnde, geen goed doen aan lemmings, dat is duidelijk. Het zijn lieden, die men niet de vinger moet geven, want dan nemen ze de hele hand."

„Zeer juist", merkte de markies op. „Men moet met weldoen héél voorzichtig zijn, amice! Eenvoudige lieden begrijpen goedheid niet altijd."

„Hm", zei Tom Poes. „Ik geloof niet, dat heer Ollie het zó bedoelt."

„Nee", zei heer Bommel, nadat hij enige tijd nadenkend naar zijn zere vinger had gestaard. „Nee, goed doen is de plicht van een heer. Dat zei mijn vader altijd, en daar houd ik mij aan. Maar men moet weldoen aan een enkeling en niet aan een massa. Want een massa zoekt altijd naar Lemland waar alles beter is, als men begrijpt wat ik bedoel. En ik geloof nog steeds niet, dat Lemland echt bestaat."

Einde van dit verhaal.

931011